

شرکت تعاونی صنایع مرغ مادر ایران

چکیده صنعت دام و طیور کشور
۱۴۰۰-۱۴۰۳

دکتر حسن مهربانی یگانه

استاد دانشگاه تهران

Dr. Hassan Mehrabani Yeganeh

DVM, MSc, Ph.D

فـهرسـت

مقدمه ۳

۱- اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۳ ۴
تحلیل اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۳ ۵
تولید ناخالص داخلی ۶
نرخ ارز ۷
شاخص بورس ۸
تورم ۹
با ریاضیات شوخی نکنید ریاضیات حقیقت را می‌گویند ۱۰
صنعت طیور در ۱۰ سال آینده ۱۵

۲- بازار جهانی دام و طیور ۲۴
تحلیل بازار جهانی تولید و تجارت ۲۵
تولید و تجارت جهانی گوشت گاو و گوسفند ۲۶
تولید و تجارت جهانی گوشت خوک و مرغ ۲۷
تولید جهانی انواع گوشت ۲۸
تجارت جهانی انواع گوشت ۲۹

۳- نهاده‌ها ۳۰
تحلیل بازار نهاده‌ها ۳۱
واردات ذرت ۳۲
واردات دانه سویا ۳۳
واردات کنجاله سویا ۳۴
واردات جو ۳۵
واردات گندم ۳۶
واردات متیونین و لیزین ۳۷
قیمت ذرت و کنجاله سویا ۳۸
قیمت جو و گندم ۳۹
قیمت متیونین و لیزین ۴۰
واردات نهاده‌ها ۴۱

۴- صنعت طیور گوشتی ۴۲
تحلیل صنعت طیور ۴۳
جوجه ریزی مرغ مادر گوشتی ۴۷
درصد سهم سویه‌ها در جوجه ریزی مادر گوشتی ۴۸
سهم آمیخته‌ها در جوجه ریزی مادر گوشتی ۴۹
جوجه ریزی گوشتی ۵۰

سهم سویه‌ها در جوجه ریزی گوشتی ۵۱
جوجه ریزی استان‌ها در سال ۱۴۰۳ ۵۲
جوجه ریزی مادر گوشتی آرین در مقابل غیر آرین ۵۳
جوجه ریزی گوشتی آرین در مقابل غیر آرین ۵۴
تحلیلی بر صنعت طیور کشور مرغ آرین و عاقبت شبه راس ۵۵
گوشت مرغ ۶۴
میزان استحصال گوشت مرغ ۶۵
درصد افت لاشه ۶۶
متوسط مصرف ماهانه گوشت مرغ ۶۶
میانگین قیمت جوجه یکروزه و مرغ زنده ۶۷
سهم قیمت جوجه یکروز از قیمت مرغ زنده ۶۸
محاسبه ارزی قیمت یک کیلوگرم گوشت مرغ ۶۹
واحدهای جوجه کشی ۷۰
زنجیره ها ۷۱
تورم تولیدکننده در صنعت طیور ۷۲

۵- صنعت مرغ تخمگذار ۷۴
تحلیل صنعت مرغ تخمگذار ۷۵
جوجه ریزی و سهم آمیخته‌های مادر تخمگذار تجاری ۷۶
جوجه ریزی و سهم سویه‌های تخمگذار تجاری ۷۷
میزان تولید تخم مرغ ۷۸
محاسبه ارزی قیمت یک کیلوگرم تخم مرغ ۷۹

۶- واردات و صادرات صنعت دام و طیور ۸۰
تحلیل واردات و صادرات صنعت دام و طیور ۸۱
صادرات تخم مرغ و پولت تخمگذار ۸۳
واردات تخم مرغ نطفه‌دار و جوجه یک روزه گوشتی ۸۴
واردات گوشت مرغ ۸۵
واردات گوشت قرمز ۸۶

۷- دامپروری ۸۷
تولید انواع گوشت قرمز ۸۸
قیمت گوشت قرمز ۸۹
نسبت قیمت گوشت قرمز به قیمت گوشت مرغ ۹۰
تولید شیر ۹۱

۸- قدرت خرید ۹۲
تحلیل قدرت خرید ۹۳
نسبت حداقل دستمزد به قیمت یک کیلوگرم گوشت مرغ ۹۴
نسبت حداقل دستمزد به قیمت یک کیلوگرم گوشت قرمز ۹۵
نسبت به حداقل دستمزد به قیمت یک کیلوگرم تخم مرغ ۹۶
نسبت حداقل دستمزد به قیمت یک لیتر شیر ۹۷

۹- چکیده صنعت دام و طیور کشور به زبان انگلیسی ۹۸

مـقـدمه

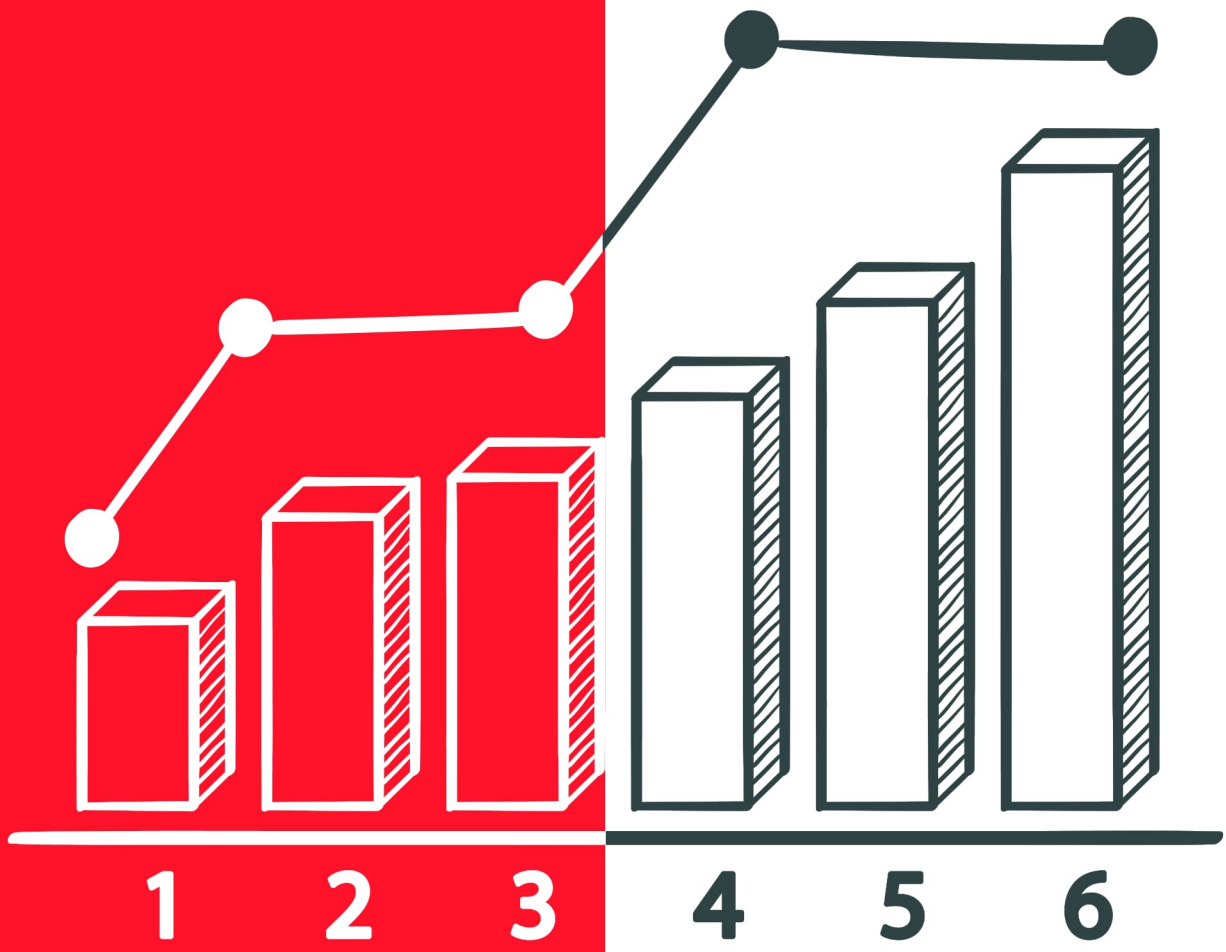
آنچه در پیش رو دارید شامل آمار و اطـلاعات مرتبط با صنـعت دام و طیـور از ۱۴۰۰ تا پایان ۱۴۰۳ (چـهارساله) است. امیدواریم تجزیه‌وتحلیل این آمارها و اطلاعات چراغ راهی برای بنگاه‌های اقتصادی و سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیرندگان صنعت دامپروری باشد. کلیه اطلاعات ارائه شده از مراکز معتبری که در کشور اطلاعات صنعت دامپروری را منتشر می‌کنند نظیر مرکز آمار ایران، گمرک جمهوری اسلامی، سایت ITP ، هن ورک، بانک مرکزی و فدراسیون طیور ایران جمع‌آوری‌شده است. منتهی، آمارهای مربوط به جوجه‌ریزی مادر گوشتی و جوجه گوشتی، به دلیل امتناع بسیاری از مرغداران نسبت به جوجه‌ریزی از سویه آرین و عملیات در فضای عدم قطعیت، قابل‌اعتماد نیستند. به عبارتی، آنچه که رسماً اعلام می‌شود بیش از میزان واقعی جوجه‌ریزی است.

مقالات ارائه شده هم که به تجزیه‌وتحلیل اقتصاد ایران، نقش و اهمیت توجه به ریاضیات، چالش‌های صنعت و پیش‌بینی صنعت طیور در ۱۰ سال آینده و تحلیلی بر استفاده از سویه آرین در چهار سال گـذشته مـی‌پردازد می‌تواند گوشه‌ای از مسائل صنعت را به تصویر بکشد.

اقـــتصـاد ایـران در سال ۱۴۰۳

IRAN'S ECONOMY IN 1403

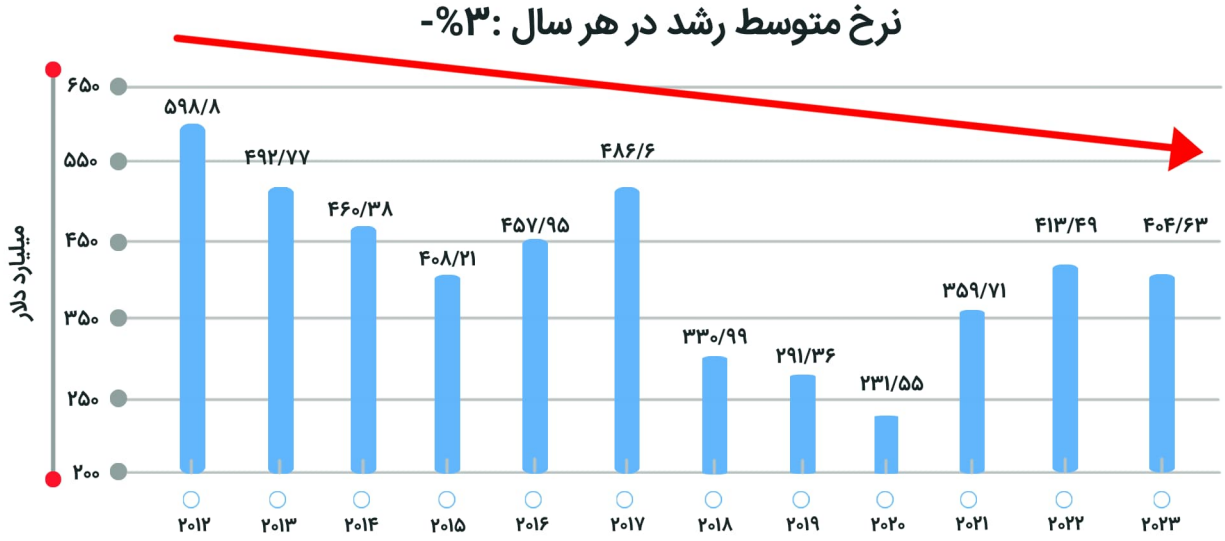
اقتصاد ایران در ۱۴۰۳

سال ۱۴۰۳ برای ایران سالی ناخوشی بود. دولت سیزدهم در نیمه راه از حرکت بازایستاد و دولتی با گـرایشات اصلاح طلبی بر سر کار آمد، اقتصاد ایران دچار تنش های تند و شدیدی شد. ارزش پول ملی ایران تقریباً نصف شد و فعالان اقتصادی را به ورطه نااطمینانی و عدم قطعیت پرتاب نمود. ناترازی های مختلفی سـربرآورد و ناترازی سکه روز سیـاستمداران شد. بحران های آب و برق و گاز چهره زشت ناکارامدی عمـلکرد دولتهای پـیشین تا دولت کنونی را به نمایش گذاشت. در مجموع ریسک سیستماتیک افزایش یافت و عدم قطعیت، فضای کسب و کار را تـیره و تار نمود. تورم تشدید شد، تقاضای کل کاهش یافت و قدرت خرید جامعه به خصوص مستـمندان و فرودسـتان نحیف تر از گذشته شد. صنعت طیور کشور هم لاجرم در این فضای ابری لنگ لنگان قدم هـایی به جلو برداشت. به گـزارش بانک جهانی، ظرف ۱۲ سال گذشته، تولید ناخـالص داخـلی ایران که در سـال ۲۰۱۲ حدود ۶۰۰ میلیارد دلار بوده در پایان ۲۰۲۳ به ۴۰۴ مـیلیارد دلار بالغ شده است. یعنی در این فـاصله به طور متوسط سالی ۳ درصد کاهش نشان می دهد و حاکی از نوسـانات چشمگیـری است که تحـت تأثیر عوامل داخـلی و خارجی مختـلفی بوده است. این شاخـص، از مهم‌ترین معیـارهای اندازه‌گیـری عملکـرد اقـتصادی یک کشور است (عرضه و عُرضه)، به عبارتی آینه تغییرات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی در اقتصاد ایران است. سـرانه تولید ناخالص داخلی از ۵۷۵۶ دلار در سـال ۲۰۱۲ به ۴۴۶۵ دلار در سال ۲۰۲۳ رسیده است. یا به عبـارتی حدود ۲۲ درصد کاهش داشته است (کاهش قدرت خرید). متوسط تورم ۴ سال گذشته حدود ۳۹ درصد و بیکاری حدود ۹ درصد بوده است که ایران را جزو صدرنشـینان کشـورهای دارای تورم و شاخص فلاکت (۴۸ درصد) بالا قرار می دهد. تقریباً پنج دهه تورم با متـوسط حدود ۲۲ درصد گریـبان دونسل از ایرانیان را گرفته، رفاه اقتصادی آنان تهدید جدی شده، همگان را کلافه کرده و پیـچیدگی حل معضلات اقـتصادی ایران را افزایش داده است. گرچه هیچگاه دچار ابرتورم نشدیم ولی تورم مزمن و بالای این پنـج دهه یکی از طـولانی ترین تورم های بالای جهان بوده که در نتیجه، برنامه ریزی بلند مدت را بی اعتبار کرده است. علاوه بر زیان های متعدد و متنوعی که تورم برای ایران داشته، موجبات زوال اخلاقی جامعه را هم فراهم کرده است.

متوسط نرخ دلار در سال ۱۴۰۳ حدود ۶۸۳ هـزار ریال بوده که نسبت به سال ۱۴۰۲ با ۵۱۷ هزار ریال، بیش از ۳۲ درصد افزایش داشته است. متوسط شاخص بورس در ۱۴۰۳ تقریبا ۷ درصد بیش از متوسط ۱۴۰۲ رشد کرد. این مقدار رشد به هیچ‌وجه با رشد تورم همخوانی ندارد.

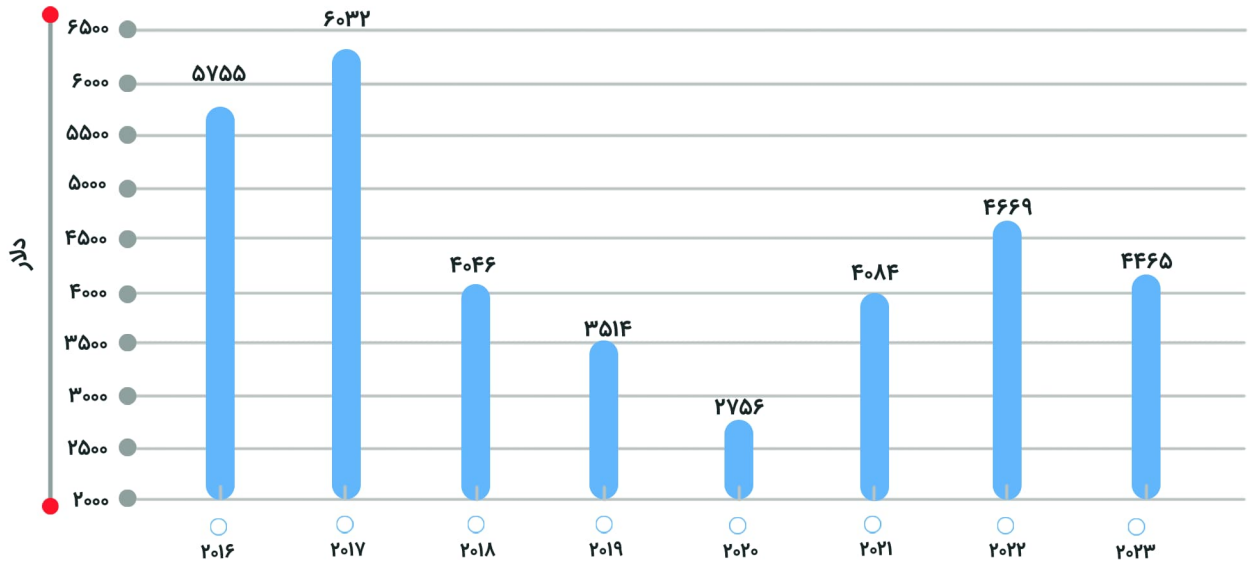
GDP

نرخ متوسط رشد در هر سال :۳%-

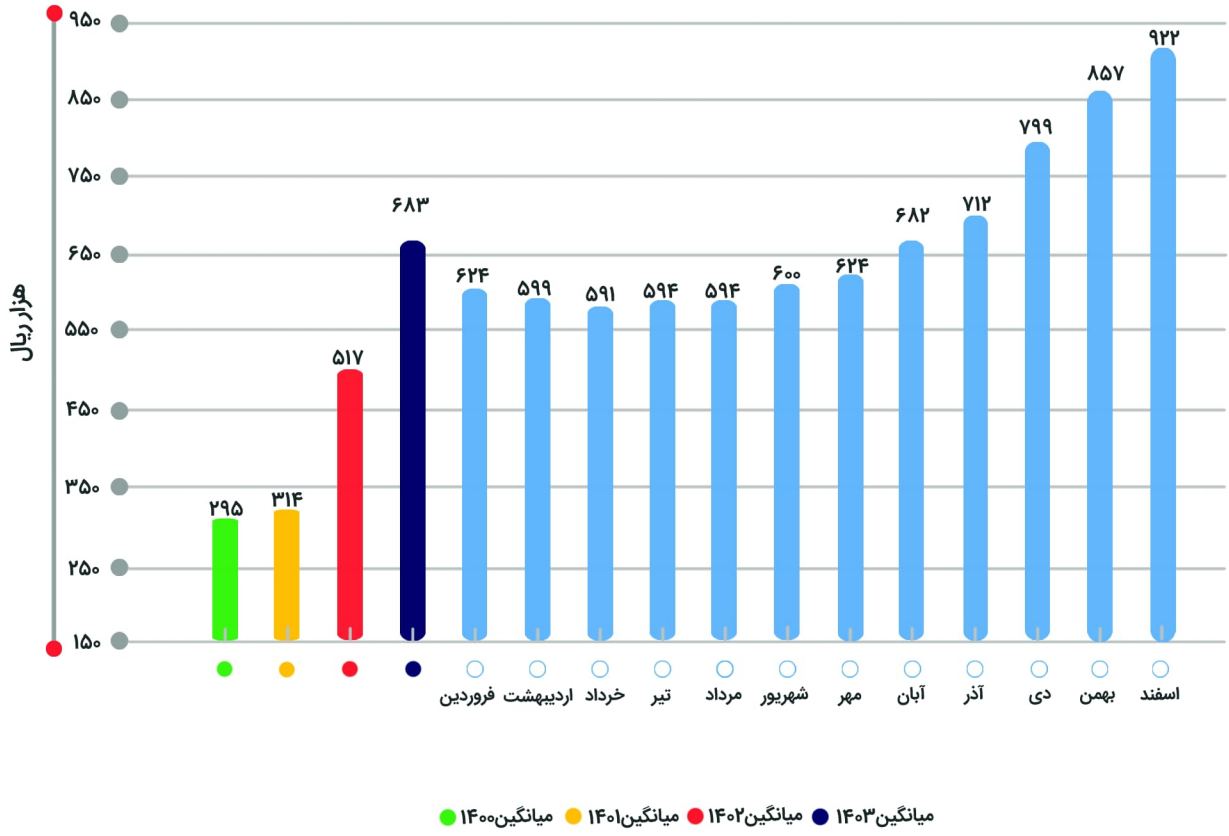
منبع:WORLD BANK

سرانه تولید ناخالص داخلی ایران

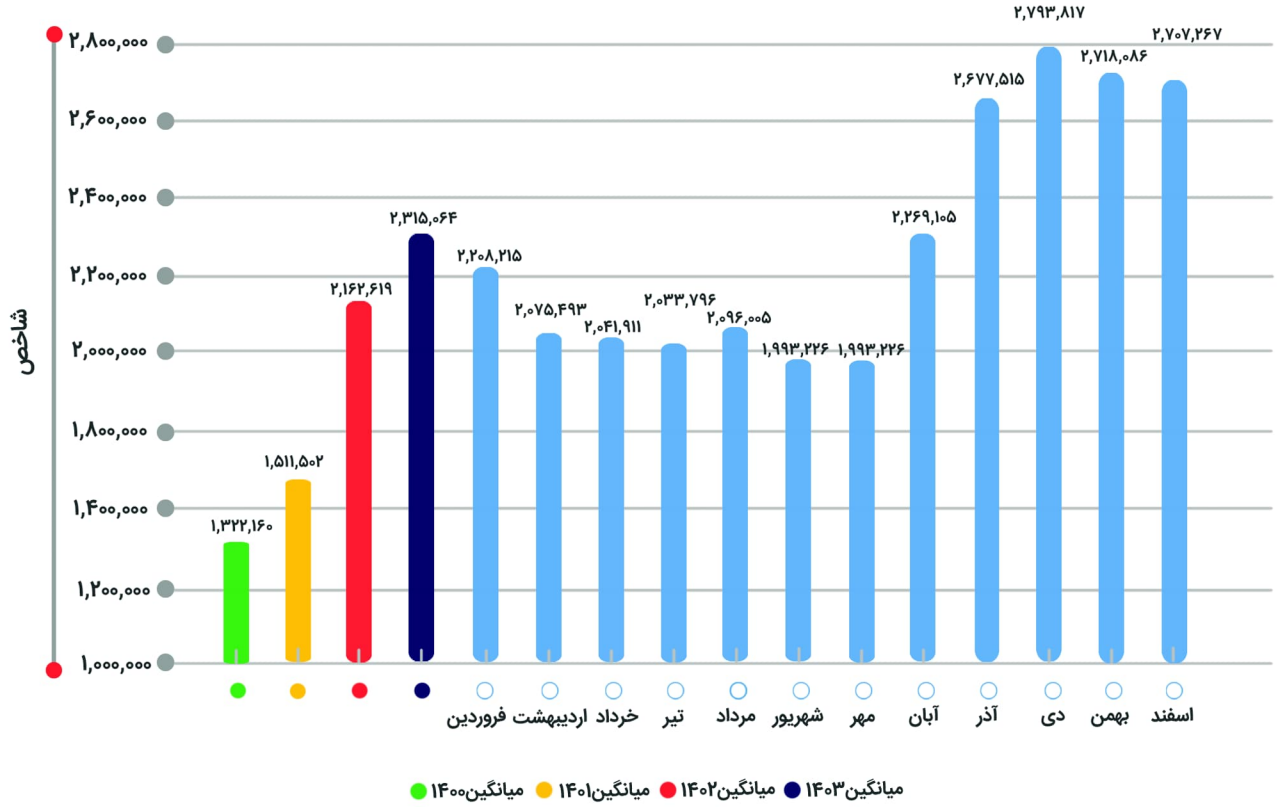
منبع:WORLD BANK

نـــرخ ارز (دلار)

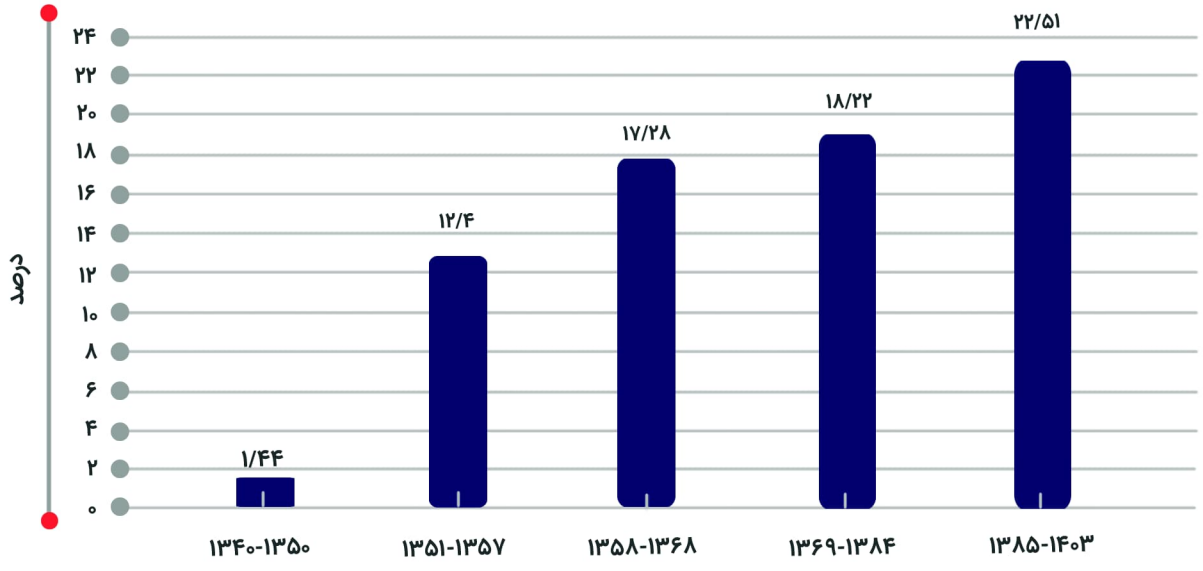

شاخص بورس

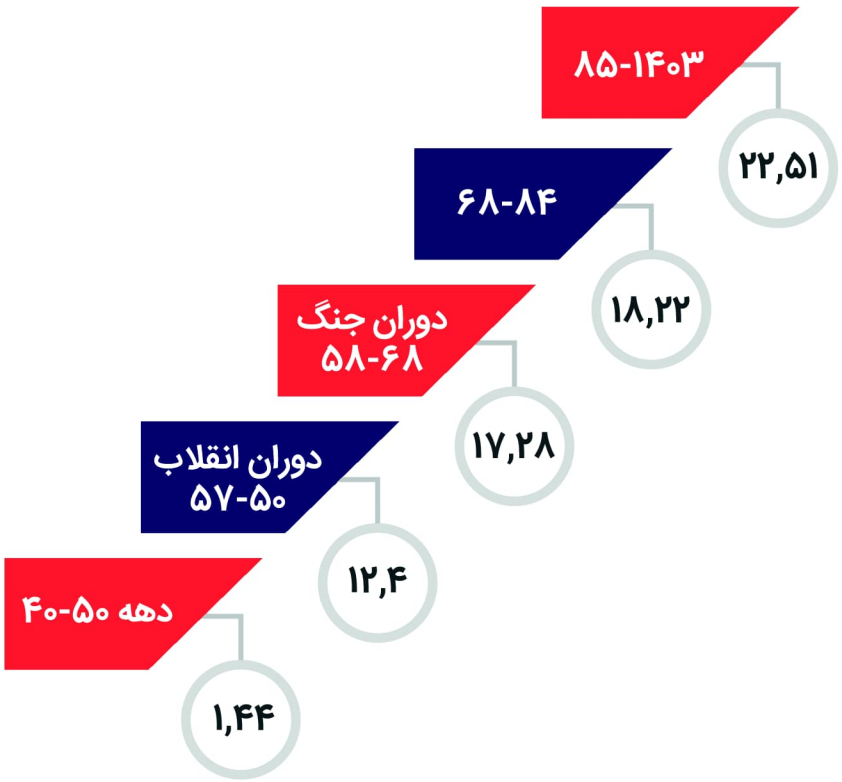

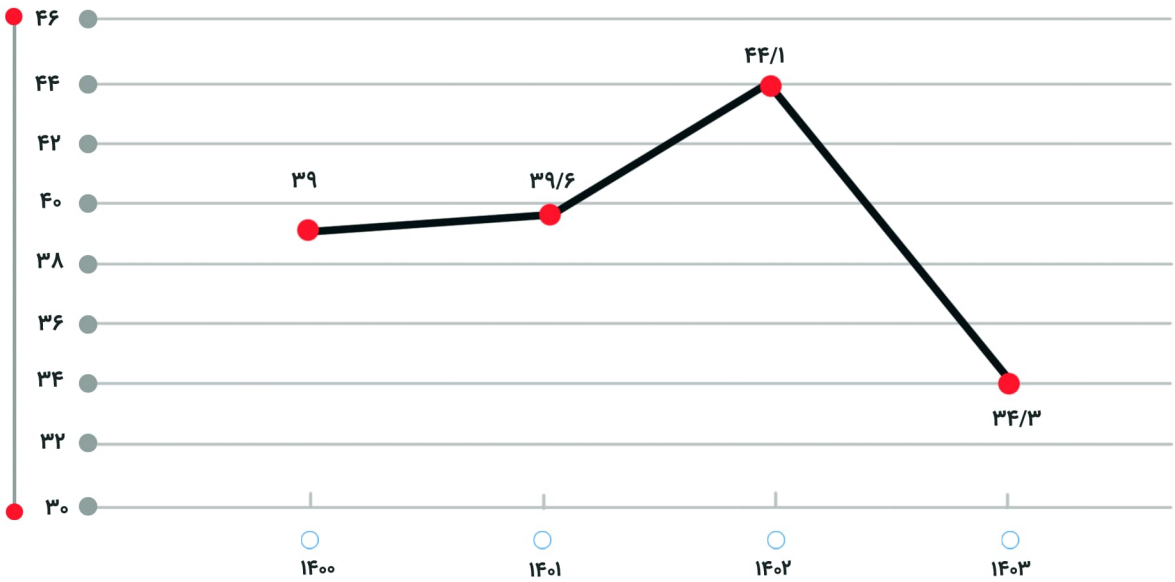
تـــورم

منبع: بانک مرکزی

تورم در ادوار مختلف

با ریاضیات شوخی نکنید، ریاضیات حقیقت را می‌گـوید

گردآوری و تدوین: حسن مهربانی یگانه
استاد دانشگاه تهران

کلمات می‌توانند فریب دهند، احساسات می‌توانند واقعیت را تیره‌وتار کنند. حتی دولت‌ها، سـازمان‌ها یا رسانه‌ها می‌توانند روایت‌هایی بسازند که ما را گمراه، آرام یا سرگرم کنند، اما ریاضیات چطور؟ ریاضیات احساس ندارد، طرف کسـی را نمـی‌گیرد، فـقط حقـیقت را می‌گوید: ساکت، مداوم و بی‌رحمانه. می‌توانید انـــکارش کنید، نادیده‌اش بگیرید، با ظـاهرسازی پـنهانش کنید، ولی در نهایت اعداد همـه چیز را برمـلا می‌کنند. با آمار و مدل‌سـازی شـوخی نکنیـد. آن‌ها زبان حقیقت‌اند.

در دنیایی که پر از روایت، تفسیر و هیاهوست، چیزی که می‌تواند پرده‌ها را کنار بزند و واقعیت را آشکار کند، آمار و مدل‌سازی است. آمارها دروغ نمی‌گویند. البته می‌توان آمارهای دروغین ساخت! مدل‌ها احـساساتی نیستند، آن‌ها بر پایه داده، منطـق و ریاضیات بنا شده‌اند و اگر درست به کار گرفته شوند، می‌توانند آینده را پیش‌بینی، الگوها را آشکار، و تصمیم‌های حیاتی را هدایت کنند. وقتی احساسات گمراه می‌کند، آمار هدایت می‌کند.

سیاست‌مداران ممکن است وعده بدهند، رسانه‌ها ممکن است اوضـاع را وارونه و دراماتیک جلوه دهند، اما آمار، با زبان ساده خود می‌گوید: چه اتفاقی در حال رخ‌دادن است؟

مدل‌سازی به‌ویژه در علوم اجـتماعی، پزشکی، اقتـصاد و اقـلیم‌شناسی، ابزاری‌ست که ما را قادر می‌سازد تا جـهان پیچیده اطرافمان را بهتر درک کنیم و برای آینده آماده شویم.

آن‌هایی که با ریاضی و آمار شوخی کردند، بهای سنگینی پرداختند. آن‌هایی که داده‌ها را نادیده گرفتند، هشـدارها را باور نکردند، و با مدل‌ها مثل اسباب‌بازی رفتار کردند، بعضا با واقعیتی روبرو شدند که دیگر قابل‌انکار نبود.

در بحران‌ها، ریاضی فقط یک ابزار نیست؛ چراغ راه است. در اقتصاد، آمار فقط اعداد خشک نیست؛ نبض جامـعه است و در سلامت عمومی، مدل‌سازی فقط پیش‌بینی نیست؛ هشدار به‌موقع است. تاریخ بارهاوبارها نـشان داده: نادیده‌گرفتن ریاضی، نادیده‌گرفتن حقیقت است و حقیقت، دیریازود، خود را تحمیل می‌کند، گاه آرام، گاه با فاجعه.

ریاضی و آمار: زبان حقیقت، صدای بی‌طرف جهان...

پل دیراک (Paul Dirac): استاد ریاضیات و فیزیک‌دان نظری می‌گوید: ریاضی و آمار، زبان طبیعت‌اند. آن‌ها حرف نمی‌زنند تا قانعمان کنند فقط حقیقت را نشان می‌دهند، بدون دروغ، بدون احساس، و بدون تعارف.

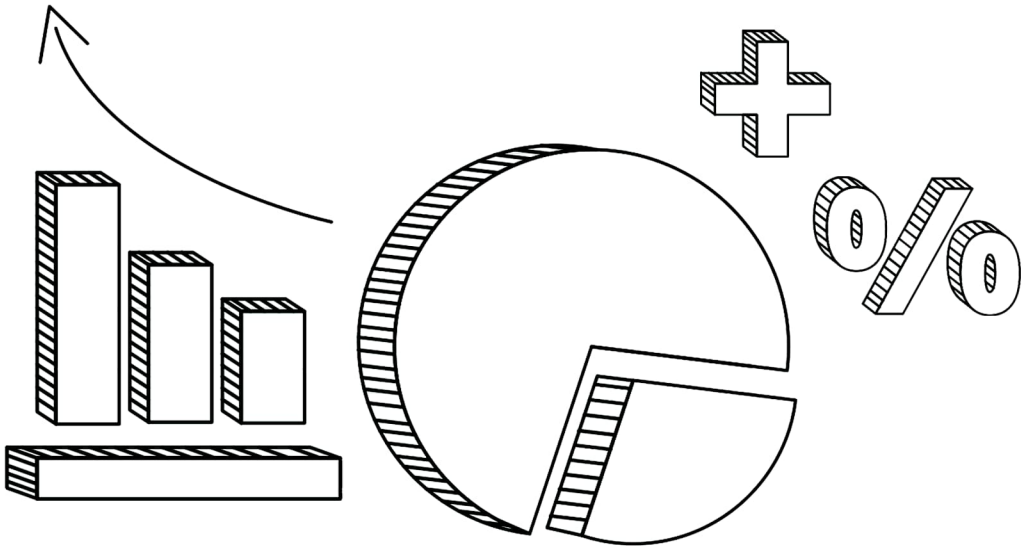
گالیله (Galileo Galilei): قرن‌ها پیش گفت: «کتاب طبیعت به زبان ریاضیات نوشته شده است.». در جهانی پر از شعار، سلیقه و تفسیر، ریاضی بی‌طرف است. در دنیایی که احساسات می‌توانند واقعیت را منحرف کنند، آمارها به‌روشنی می‌گویند: چه چیزی واقعاً در حال رخ‌دادن است.

فلورانس نایتینگل (Florence Nightingale): پرستار پیش‌گام در قرن ۱۹، با استفاده از آمار نشان داد که بیش از جنگ، بیماری‌های قابل‌پیشگیری باعث مرگ سربازان می‌شوند. با نمودارهای ساده‌اش، جان هزاران نـفر را نجات داد. برای من، ریاضی ابزاری برای نجات جان انسان‌هاست.

یوهان کارل فریدریش گاوس (Friedrich Gauss): ملقب به "شاهزاده ریاضیات"، با مدل‌سازی آماری، پایه‌گذار شیوه‌هایی شد که امروز در فیزیک، نجوم، و حتی اقتصاد به کار می‌رود.

آبراهام والد (Abraham Wald): آمـاردان اتریـشی، نشان داد که چگونه تحـلیل آماری نجات‌بخـش است، حتی وقتی دیگران فقط به ظاهر نگاه می‌کنند.

ویلیام ادوارادز دمینگ (W. Edwards Deming): پدر علم کنترل کیفیت آماری می‌گوید: وقتی کسی می‌خواهد فقط با احساس یا ایدئولوژی تصمیم بگیرد، آمار با صدایی آرام می‌گوید: "ببین، واقعیت این است..." و ریاضی، با قطعی‌ترین زبان ممکن اضافه می‌کند: "... و اگر ادامه دهی، نتیجه‌اش این خواهد بود."

نتیجه‌گیری:

حقیقت را در عددها بجویید. دنیا تغییر می‌کند، نظرات تغییر می‌کنند، اما حقیقت، در دل اعداد پنهان است. ریاضی و آمار، ابزار فاش‌کننده واقعیت‌اند. نه‌تنها در علم اقتصاد، بـلکه در سیاست، آموزش، سلامت و حتی فهم خـودمان و به قول آلبرت انیشتین: ریاضی، تنها زبانی است که جهان برای نوشتن قوانینش انتخاب کرده است.

رابطه ریاضی با سطح رفاه جوامع:

شواهد قابل‌توجهی وجود دارد که نشان می‌دهد بین مقبولیت و جایگاه ریاضیات در یک جامعه و سـطح رفاه آن جامعه، رابطه وجود دارد.

۱.جوامعی که ریاضی را جدی می‌گیرند، آینده نگرتر هستند:

در کشـورهایی که سطح رفاه بالا دارند (مانند فنلاند، کره جنوبی، سنگاپور، آلمان، ژاپن)، آمـوزش ریاضی از سنین پایین بسیار جدی گرفته می‌شود. این کشورها به دانش‌آموزان یاد می‌دهند که چگونه مسئله حل کنند، منطقی فکر کنند و تحلیل کنند. مهارت‌هایی که مستقیماً به کارایی اقتصادی، نوآوری و مدیریت اجـتماعی منجر می‌شود. در رتبه‌بندی جهانی PISA[1]، کشورهایی که بالاترین نمرات ریاضی را دارند، اغلب جزو کشورهای با درآمد بالا، سطح بهداشت بالا، و آموزش عمومی قوی هستند.

۲.سواد ریاضی = تصمیم‌گیری بهتر :

وقتی یک جامعه درک درستی از مفاهیم آماری و ریاضی دارد، کمتر قربانی شایعه، تبلیغات گمراه‌کننده، و تصمیم‌های احـساسی می‌شود. مردم آن جامعه بهتر می‌فهمند که تورم چیست، نرخ بهره چگونه عـمل می‌کند، یا چرا یک سیاست اقتصادی ممکن است کارساز نباشد. به همین دلیل، کشورهایی مثل دانمارک یا هلند، با برنامه‌های آموزش عمومی در زمینه «سواد عددی» (Numeracy) موفق شده‌اند مشارکت مردمی هوشمندتری در سیاست‌گذاری‌ها داشته باشند.

۳. رابطه با اقتصاد دانش بنیان :

اقتصادهای پیشرفته امروز به‌شدت وابسته به فناوری، تحلیل داده و هوش مصنوعی هستند و همه آن‌ها بر پایه ریاضـیات بنا شده‌اند. جـوامعی که ریاضی را گـرامی می‌دارند، سرمایه‌گذاری بیشتری در نـوآوری، پژوهش، و زیرسـاخت‌های فکری انجام می‌دهند که منجر به رفاه بلندمدت می‌شود. به‌عنوان‌مثال، کشوری مثل کره جنوبی با تأکید بر آموزش ریاضی و برنامه‌نویسی، موفق شده است باوجود منابع طبیعی محدود، اقتصادهایی دانش‌محور و بسیار موفق بسازد.

۴. طرد ریاضی، فقر فکری می‌آورد:

در جوامعی که ریاضی «ترسناک»، «بی‌فایده» یا «فقـط برای نخبگان» تلقی می‌شود، تفکر تحلـیلی رشد نمی‌کند، تصمیم‌گیری‌ها اغلب احساس محور و واکنشی‌اند و فرصت‌های رشد اقتصادی و فناوری از بین می‌روند.

---

۱. PISA: Programme for International Student Assessment

ریاضیات و عقلانیت:

ریاضیات و عقلانیت دو روی یک سـکه‌اند. ریاضیات، زبان دقیق جهان است؛ عقلانیـت، روش دقیق اندیـشیدن در جهان. ریاضی فقط مجموعه‌ای از فرمول‌ها و عددها نیست؛ بلکه شیوه‌ای از دیدن، سنجیدن و قضاوت‌کردن است و عقـلانیت، یعنی پذیرفتن چیزی فقط هنـگامی که دلایل و شـواهد کافی وجـود دارد. درست هـمان کـاری که در ریاضیات هم می‌کنیم.

۱. ریاضیات، تمرین منظم عقلانیت است:

موضوع رابطه بین ریاضیات و عقلانیت یکی از بنیادی‌ترین و درعین‌حال زیباترین پیوندهای فکری در تاریخ اندیشه بـشری است. در ریاضیات، هیـچ ادعایی بدون اثبـات پذیرفته نمی‌شود. هر گـزاره‌ای باید بر پایه منـطق، تـعریف، و استدلال استوار باشد. این دقیقاً همان جوهر عقلانیت است: پذیرفتن چیزی نه بر اساس احساس، نه تقلید، نه عرف، بلکه فقط بر اساس دلیل. به قول رنه دکارت: فیلـسوف و ریاضی‌دان فرانسوی: من می‌اندیشم، پس هستم و ابزار این اندیشیدن، چیزی جز منطق و ریاضی نیست.

۲. ریاضی، ابزار کشف حقیقت بدون تعصب است:

در ریاضیات، عدد ۲ در ۲ همیشه برابر ۴ می‌شود . بدون توجه به فرهنگ، مذهب یا سیاست. این ویژگی بی‌طرفی و قطعیت، یکی از خالص‌ترین جلوه‌های عقلانیت است. وقتی ما با ریاضی فکر می‌کنیم، خودمان را از پیش‌داوری‌ها، احساسات لحظه‌ای و فشارهای بیرونی رها می‌کنیم.

۳. عقلانیت اجتماعی از ریاضی آغاز می‌شود:

در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی، زیست‌محیطی، بهداشتی یا حتی روزمره، وقتی از داده، احتمال، آمار و منطق اسـتفاده می‌کنیم، رفتار عقـلانی‌تری داریم. به همین دلیل جوامعی که ریاضـیات را جدی می‌گیرند، معمولاً تصـمیم‌گیری‌های عقلانی‌تری در سطح عمومی دارند. به قول ویلیام دمینگ، پدر علم کنترل کیفیت آماری: به خدا ایمان داریم؛ مابقی را باید داده‌ها بیاورند.

در زیر مثال‌هایی از اهمیت تصمیم‌گیری مبتنی بر ریاضیات را مشاهده می‌کنید:

همه‌گیری کرونا و مدل‌سازی اپیدمیولوژیک :

در شـروع پانـدمی، خیلی‌ها ویـروس را دست‌کم گرفتند. اما ریاضیات نمایی (Exponential Growth Mathematics) را نمی‌توان دست‌کم گرفت. وقتی بعضی‌ها می‌گفتند "چیزی نیست"، مدل‌های ریاضی به‌درستی پیش‌بینی کردند که اگر اقدام نکنیم، بیمارستان‌ها از پا درمی‌آیند. مدل‌های اپیدمیولوژیک از داده‌های واقعی اسـتفاده می کنند تا به ما هشدار دهـند که ویـروس با چه سرعتی می‌تواند گـسترش پیدا کند. خیلی از کـشورهایی که این مدل‌ها را جدی نـگرفتند، با موج‌های شدید و مرگبار مواجه شدند. هر دو هفته تأخیر در واکنش به پاندمی، می‌توانست صدها هزار مرگ را رقم بزند. این را مدل‌ها نشان می‌دادند؛ اما بسیاری آن را نادیده گرفتند.

بحران اقتصادی و مدل‌های پیش‌بینی بازار :

سقوط اقتصادی ۲۰۰۸ ناگهانی نبود. ریاضی از قبل هشدار داده بود : نرخ‌های وام مسکن غیرمنطقی، نسبت وام به درآمد بالا، بانک‌هایی که تا خرخره بدهکار بودند. مردم به تیتـرهای امیدوارکننده نگاه می‌کردند، ولی عددها چیز دیگری می‌گفتند. داده‌ها روشن بودند: این سیستم پایدار نبود. اما انکار، فقط سقوط را به تأخیر انداخت متوقفش نکرد.

پیش از بحران ۲۰۰۸، تحلیل‌گران آماری هشـدار داده بودند: نسبت وام به درآمد، سطح بدهی‌ها، و حباب بازار مسکن نشانه‌هایی خطرناک هستند. اما چون داده‌ها با باور عمومی هم‌راستا نبود، نادیده گرفته شد. ریسـک را می‌شد از روی اعداد دید، اما بازارها تصمیم گرفتند چشمشان را ببندند.

تغییرات اقلیمی و مدل‌سازی آب‌وهوا:

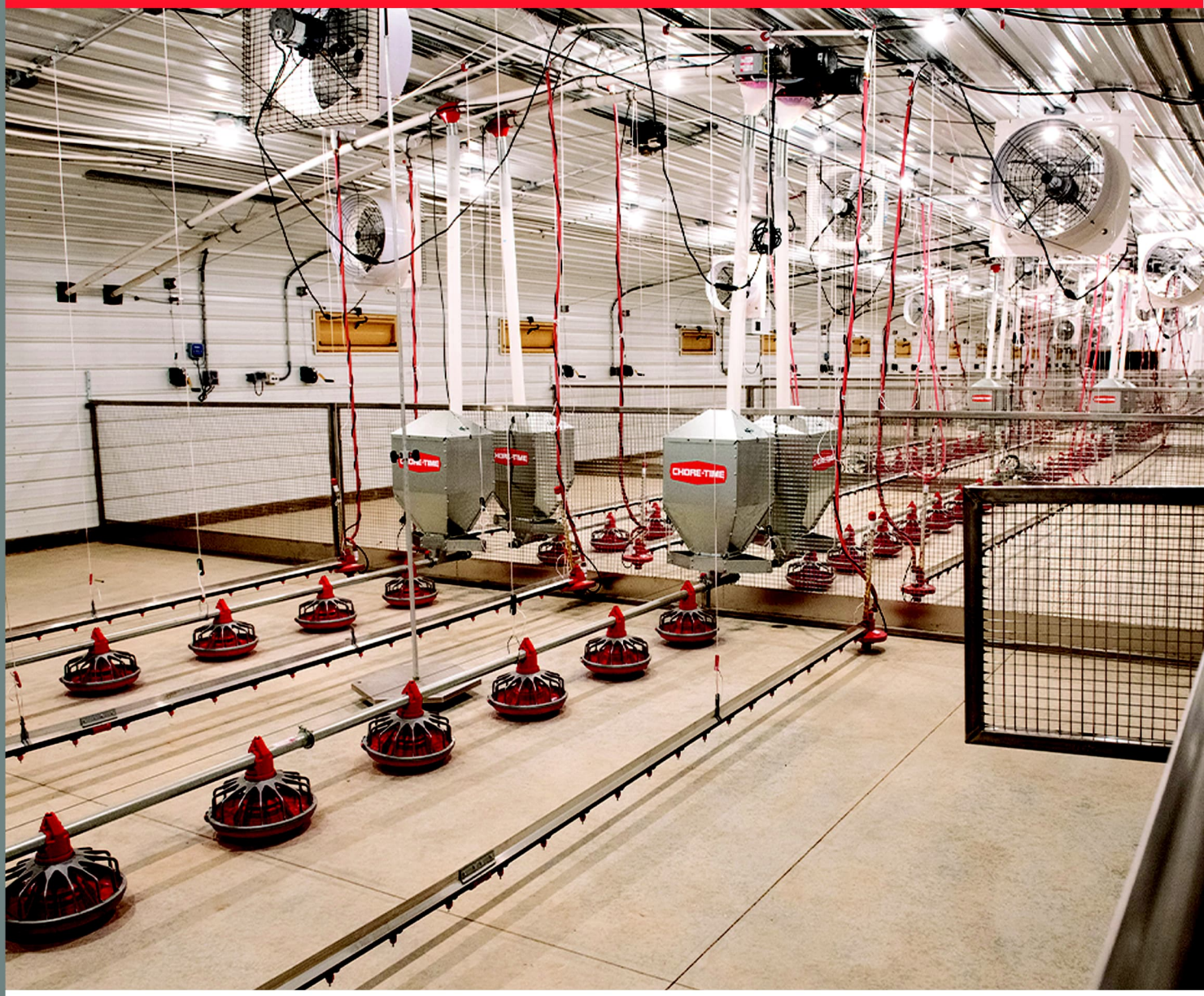
سال‌ها خیلی از دولت‌ها و شرکت‌ها تغییرات اقلیمی را جدی نگرفتند یا کوچک جلوه دادند. اما ریاضی چه می‌گفت؟ سطح CO_2 در جو، میانگین دمای جهانی، و میزان ذوب شدن یخ‌های قطبی را یک صدا فریاد می‌زدند.

مدل‌های اقلیمی سال‌هاست هشدار می‌دهند که اگر مسیر مصرف سوخت‌های فسیلی تغییر نکند، دمای زمین افزایش خواهد یافت، یخ‌ها ذوب می‌شوند، و بلایای طـبیعی شدیدتر می‌شوند و امروز، همه این پیش‌بینی‌ها در حال تحقق است، دقیقاً طبق مدل‌ها. آنچه مدل‌های اقلیمی در دهه ۸۰ پیش‌بینی کردند ، امروز به واقعیت تبدیل شده است. آمار و مدل‌ها، چراغ راه هستند، نه بازیچه سیاست. وقتی داده‌ها را دست‌کاری کنیم، یا مدل‌ها را نادیده بگیریم، حقیقت را دفن نمی‌کنیم فقط زمان آشکارشدن آن را به تعویق می‌اندازیم و هرچه دیرتر، هزینه‌اش سنگین‌تر.

نتیجه‌گیری:

با آمار و مدل‌سازی شوخی نکنید. نه در سلامت عمومی، نه در سـیاست‌گذاری، نه در اقتصاد، نه در آموزش، نه در محیط‌زیست. زیرا آن‌ها ابزارهایی هستند که اگر به‌درستی به کار روند، می‌توانند ما را از تاریکی نادانی، به سمت تصمیم‌گیری آگاهانه هـدایت کنند. آمار، حقیقت است. مدل‌سازی، نقـشه‌ی آینده است و آینده، برای کسانی‌ست که جرئت دیدنش را دارند. ریاضیات، زبان عقلانیت است و عقلانیت، شرط بقا در جهانی ست که هر روز پیچیده‌تر می‌شود.در جهانی که پر از هیاهو، احساس، و اغراق است، ریاضیات و عقلانیت کمک می‌کنند حقیقت را ببینیم بدون فریب، بدون هیجان کاذب، و بدون توهم. جایگاه ریاضی در یک جامعه، آینه تفکر آن جامعه است. جوامعی که ریاضی را می‌فـهمند و به آن بها می‌دهند، بهتر فکر می‌کنند، دقیق‌تر می‌سنجند، و آینده‌ی بهتری می‌سازند. پس نباید با ریاضیات شوخی کنیم.نه در سیاست، نه در جامعه، نه در اقتصاد، و نه در زندگی روزمره، چون ریاضی با ما شوخی ندارد.

چه برای تصمیم‌گیری‌های شخصی، چه در سطح سیاسـت‌گذاری، وقتی ریاضی را نادیده می‌گیـریم، تصمیم نمی‌گیریم؛ بلکه قـمار می‌کنیم. ریاضیات بی‌احساس نیست، شفاف است، تنبیه نمی‌کند؛ بلکه پیش‌بینی می‌کند، دست‌کاری نمی‌کند، آشکار می‌کند.

صنعت طیور در ۱۰ سال آینده

POULTRY INDUSTRY IN THE NEXT 10 YEARS

صنعت طیور در ۱۰ سال آینده

حسن مهربانی یگانه
استاد دانشگاه تهران

صنعت تولید جوجه‌های گوشتی (گوشت مرغ) یکی از سریع‌ترین و پویاترین بخش‌های کشاورزی جهانی است. باتوجه به پیـشرفت‌های فنی، علمی و اقتـصادی، صنـعت طیور هم در بخش تولید گوشت مرغ و هم در بخش تولید تخم‌مرغ، ظرف۱۰ سال آینده رشـد و تحول چشمگیری پیدا می‌کند. درزیر محتمل‌ترین اتفاقاتی که قابل تصور است را ملاحظه می‌فرمایید.

۱. بازار محصولات صنعت طیور

۱.۱ . تولید و عرضه:

در سال ۲۰۱۹ گوشت طیور عنوان مهمترین پروتئین حیوانی در سبد غذایی انسان را از آن خود کرد و از آن زمان تاکنون رتبه نخست را حفظ نموده است. انتظار می‌رود تقاضای جهانی برای طیور به دلیل مقرون به صرفه بودن، تطبیق‌پذیری و مزایای سلامتی در مقایسه با گوشت قرمز به رشد خود ادامه دهد. هـمچنین، رشد قابل‌توجهی در بازار محـصولات طیور در کشورهای درحال توسعه در آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین انتظار می‌رود که ناشی از رشد جمعیت، شهرنشینی و افزایش درآمد باشد؛ بنابراین به نظر می‌رسد بازارهای منطقه‌ای پایدار (Sustainable) با قواعد تجاری مورد توافق به‌صورت منطقه‌ای برای ایجاد بازار پایدار، مدیریت شرایط بحرانی ناشی از شـیوع بیماری‌ها، تعارضـات ناشی از کاهش دسترسی موقتی به نهاده‌ها، مدیریت میزان عرضه و تقاضا در سطح فراملی توسعه یابد؛ لذا به نظر می‌رسد فرایند یکپارچه‌سازی (Integration) صنعت از سطح ملی فراتر رفته و صادرکنندگان بالقوه‌ای (در قالب چند کشور متحدالمنافع) در رقابت با صادرکنندگان سنتی (امریکا و برزیل) شکل بگیرند.
همچنین، پیش‌بینی می‌شود قوانین سخت‌گیرانه در بسیاری از کشورها به‌منظور تأمین رفاه پرندگان و تولید محصولاتی با درنظـرگرفتن ضوابـط اخلاقی موجب توسعه بیشتر روش‌های پـرورش خارج از قـفس، پرورش مرغ ارگانیک، Back Yard و Free-range شود که در نتیجه آن تغییرات قیمت‌گذاری و نظام عرضه و تقاضا را به همراه خواهد داشت. برای این منظور، دولت‌ها در سراسر جهان ممکن است مقررات سخت‌گیرانه‌تری را در مورد ایمنی غذا، رفاه حیوانات و شیوه‌های زیست‌محیطی در صنعت طیور وضع کنند. این می‌تواند شامل برچسب‌گذاری اجباری برای استانداردهای رفاه حیوانات، افزایش نظارت بر استفاده از آنتی‌بیوتیک و اهداف دقیق‌تر انتشار کربن باشد. در همین راستا پیشرفت در تولید مرغ‌های آزمایشگاهی و جایگزین های گیاهی می‌تواند صنعت سنتی تولید را به‌ویژه در بازارهای توسعه‌یافته مختل کند.

۲.۱ . مصرف:

آگاهی مصـرف‌کنندگان از سلامت گوشت و تخم مرغ به افزایش اعـتماد و تمایل به مصرف این محصولات کمک خواهـد کرد. همچنین سازگاری‌های فرهنگی منجر به تنوع بیشتر محصولات برای پاسخگویی به ذائقه‌های منطقه‌ای و الزامات مذهبی (مانند محصولات دارای گواهی حلال و کوشر) خواهد شد. قیمت مناسب گوشت و تخم‌مرغ در مقایسـه با سایر منابع پروتینی حیوانی همچنان مهمترین عامل در توسعه مصـرف این محـصولات در دنیا خواهد بود. همچنین، رشد تـقاضا برای محصولات فرآوری شده مانند ناگت، شـیرینی و غذاهای آماده افزایش خواهد یافت. امروزه محصولات هیبـریدی با ترکیب مرغ سنتی با مواد گیاهی یا پرورشی در حال گسترش است و انتظار می‌رود این روند افزایشی در آینده نزدیک ادامه داشته باشد.

۱. ۳. کارایی بازار و فرایند تولید تا مصرف:

کاهـش ضـایعات از مزرعه تا سـفره (From Farm to Fork) بسیار مورد توجـه قرار خواهد گرفت و تا حد زیادی مـی‌تواند نظام عرضـه و تـقاضا را تحـت‌تأثیر قرار دهد. امروزه موضـوع اتلاف‌دان (Feed Wastage) هنـگام حـمل‌ونقل، داخل مـزرعه، توسـط پرندگانی با بازده مصرف خوراک نامطـلوب، تلفات سـردخانه‌ای و حمل نادرسـت هنگام انتـقال به بازار و الگوی مصرف غیرقابل‌قبول بر زنجیره ارزش اثرات منـفی به همراه دارد که پیش‌بینی می‌شود طی سالیان آتی تا حد زیادی کنترل شود.

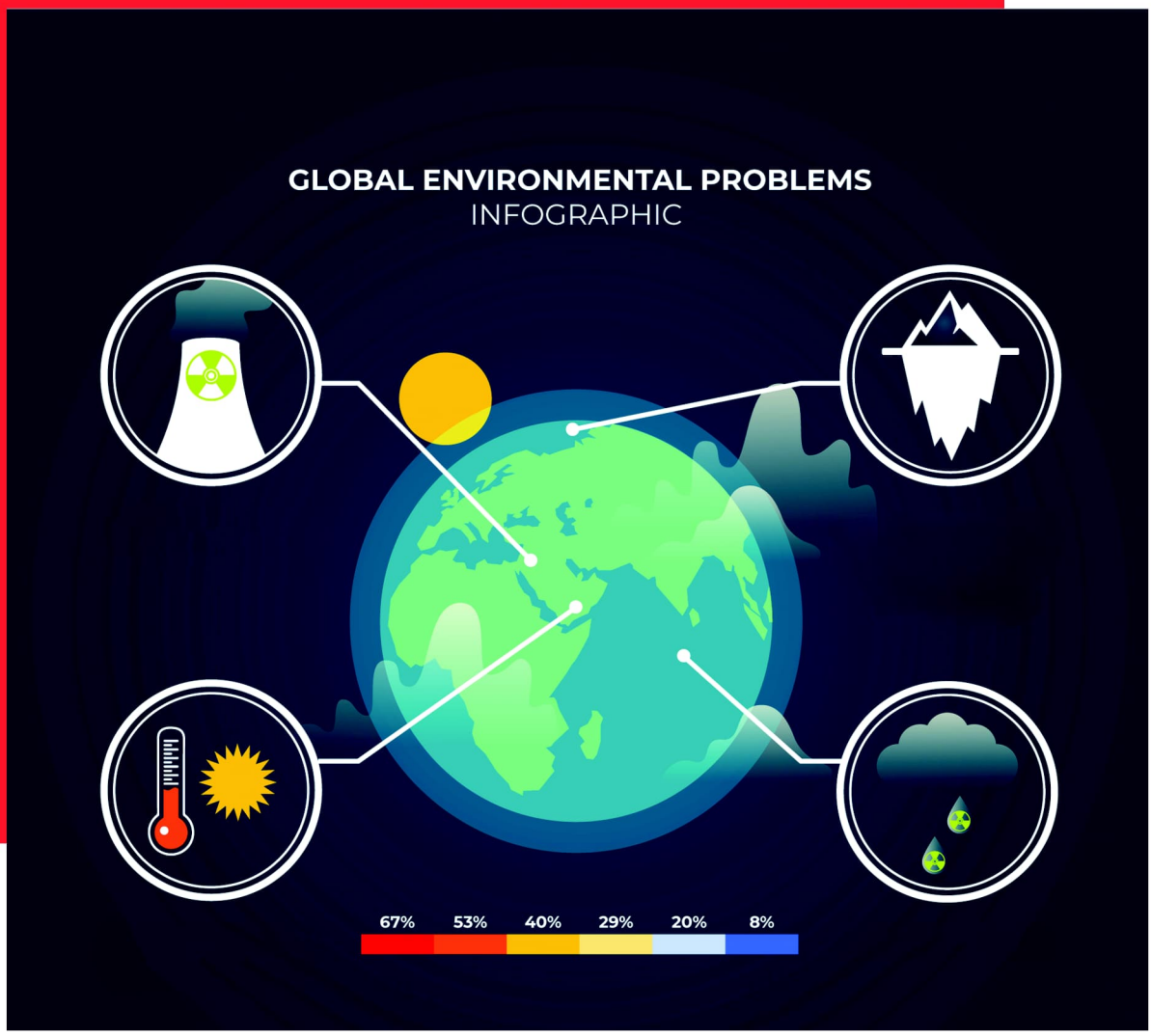
۲. شرایط جغرافیایی و اقلیمی

گرم‌شدن زمین و به‌طورکلی موضوع تغییر اقلیم منجر به نامـساعد شدن برخی مناطق برای پرورش شده است. برای مثال در ایران ۶ استان نزدیک دریا و ارتفاع حدود صفر هـستند ولـی باقی مناطق کشور مرتفع[۱] بوده و مشکل تامـین اکسیژن برای طیوری که بیش از ۷۰ سال تحت فشار شدید انتخاب بوده اند، جدی است (شهرکرد- اصفهان-شیراز....). این موضوع موجب کاهش دسترسی به منابع مانند آب، خوراک و زمین شده است. به همین علت، برخی زیرساخت‌ها در بعضی مناطق بلااستفاده شده یا هزینه تولید در آنجا افزایش‌یافته و دیگر مقرون‌به‌صرفه نیست. از طرفی دردسترس بودن منابع غذایی (دان) نیز تحت‌تأثیر اثرات تغییر اقلیم قرار گرفته و بر هزینه تمام شده محصول نهایی مؤثر است.
تغییر در جمیعت ساکن در مناطق مختلف دنیا به دلیل تغییرات اقلیمی و سایر پیچیدگی های جغرافیایی نیز بر بازارهای بالـقوه تأثیر خواهند داشت. بسـیاری از نژادها و سویه‌های موجود[۲] در برابر تنش‌های گرمایی مقـاومت زیادی نـدارند یا حداقل در چنین شرایطی حداکثر پتانسیل خود را نمی‌توانند بروز دهند؛ لذا توجه به این ویژگی طیور از جمله اهداف مهم آینده صنعت است.

---

[۱] متوسط ارتفاع حدود ۱۵۰۰ متر از سطح دریا

[۲] ایجاد مرغان گردن لخت (Naked Neck) و پرتولید که مقاوم به گرما هستند نمونه ای از ساخته های انسان برای پاسخ به‌استرس های محیطی است .

۳. پیشرفت‌های ژنتیکی :

پیش‌بینی می‌شود که در ۱۰ سال آینده تمرکز بر تولید نژادها و سویه‌هایی با رشد سریع‌تر، مقاومت بیشتر به بیماری‌ها، و کارایی بالاتر در تبدیل خـوراک به گوشت باشد. در این مسیر به نظر می رسد ابزاری که در ادامه ذکر می‌شود کارایی بیشتری خواهند داشت.

۱.۳. QTL Mapping و ارزیابی ژنومی:

با استفاده از نقشه‌های ژنتیکی و پیداکردن ژن‌های عمده مؤثر بر صـفات اقتصادی (QTL) متخصصین اصلاح نژاد راه‌های رسیدن به پیشرفت ژنتیکی را کوتاه می‌کنند. این کار هم هزینه‌بر است و هم به مدیریت و تخصص کافی نیاز دارد. همچنین با استفاده از مارکرهای مولکولی تک نوکلئوتیدی (SNP) که در سطح ژنوم به طور پراکنده هستند، کاربرد روش‌های ارزیابی ژنومی و انتخاب ژنومی به‌سرعت گسترش خواهد یافت.

۲.۳. فناوری CRISPR:

با استفاده از فناوری Crispr (ویرایش ژنتیکی) نسبت به اصلاح ژن‌ها به‌مـنظور افزایش تولید، بهبود کیفیت گوشت، مقاومت به بیماری‌ها، کاهش ضایعات و کاهش زمان اصلاح نژاد، برنامه‌های بسیار دقیقی به اجرا درخواهد آمد. یعنی به طور خلاصه حیواناتی با راندمان بسیار بالا تولید (طراحی) خواهد شد.

۳.۳. Metagenomics:

توده میکروبی ساکن در دستگاه گوارش پرندگان موردتوجه ویژه قرار خواهد گرفت. امروزه در مقیاس کوچک تنظیم جیره برای توده میکروبی دستگاه گوارش انجام شده است و انتظار می‌رود این روند در آینده نزدیک فزونی یابد. برای این منظور درک تنوع میکروبی ساکن در انتهای دستگاه گوارش ضـروری است. مهم‌ترین ابزار پیش رو متا ژنومیک است. با آگاهی از ترکیب ژنتیکی توده میکروبی دستگاه گوارش امکان هدایت و طراحی جمعیت موردنظر وجود دارد. متا ژنومیک حلقه اتصال ژنتیک و تغذیه است.

۳. ۴. کنترل تنوع ژنتیکی:

باتوجه‌به اصلاح نژاد صورت‌گرفته برای تولید مرغانی با راندمان بالای تولید گوشت یا تخم‌مرغ در ۱۰۰ سال گذشته و ازدست‌رفتن بیش از ۵۰ درصد واریانس ژنتیکی و انقراض بسیاری از نژادهای بومی و وابسـتگی به سویه های صنعتی، مقابله با خطر کاهش تنوع ژنتیکی از طریق برنامه‌های تکـثیر کنترل‌شده در دستور کار چند شرکت اصلاح نژادی بزرگ جهان مثل آویاژن (دارای سویه‌های Hubbard، Ross، Arbor Acres، و Indian River) و شرکت تایسون (مالک سویه COBB) قرار خواهد داشت. همچنین شرکت‌های مزبور با مطالعه ذخایر ژنتیکی برخی کشورها از جمله کشورهای افریقایی امکان استفاده از پتانسیل نژادهای بومی (بویژه مقاومت به بیماری‌ها و استرس حرارتی) را بررسی می‌کنند.

۴. تحول در تغذیه طیور

حدود ۷۰ درصد هزینه‌های یک واحد پرورشی، مربوط به هزینه خوراک است. لذا بهـینه‌سازی مصرف خوراک بـطور مستقیم بر بازدهی اقتصادی واحدها موثر است. بر همین اساس روش‌های فعلی برای جیره‌نویسی خوراک بر اساس کاهـش هزینه و حـداکثرسازی سود استوار است. مدل‌های پیـچیده رشد و تولیـدمثل پرندگان به‌عنوان توابـعی از متغیرهای ژنتیکی، خوراک و سایر متغیرهای محیطی درحال‌توسعه و اجرا هستند. لذا در کنار عبارت تغذیه (بطور خاص) سایر پارامترهای موثر بر عملکرد و در نهایت حداکثر شدن سود نیز مورد توجه است.

۴. ۱. تابع تولید:

توسعه مدل‌های حداکثرسازی سود به مرکزیت توابع تولید جوجه‌های گوشتی و تخم‌گذار تکامل خواهد یافت. توابع تولید رابطه بین ارزش محـصولات (عمدتاً گـوشت و تخم‌مرغ) و هزینه خوراک را نشان می‌دهد. تابع تولید ابـزاری برای حداکثرسازی سود با در نظر داشتن تمامی ورودی‌های مختلف، نه فقط خوراک یا تغذیه، است. هر چیزی که تابع تولید، ژنتیک پرندگان، کیـفیت خوراک، سالن و محیط را تحت‌تأثیر قرار دهد، برای حداکثرسازی سود شرکت‌های صاحب‌نام در تولـید نژادها/سویه‌های طیور در نظر گرفته خواهد شد.

۴. ۲. مدل‌های حداکثرسازی سود:

این مدل‌ها با بهبودهای فنی مختلفی افزایش خواهند یافت. استفاده از انرژی قابل‌متابولیسم در مدل‌سازی عملکرد جوجه‌های گوشتی و تخم‌گذار کفایت نمی‌کند. انرژی قابل‌متابولیسم میزان انرژی دریافتی پرندگان از مواد خوراکی را بیش از حد تخمین می‌زند. در آینده انرژی قابل‌متابولیسم مواد اولیه به سیستم‌های انرژی خالص تبدیل خواهد شد که برای نگـهداری و تولید مانند رسوب بافتی و تولید مثل را شامل می‌شود. اما انرژی خالص تنها مشـخصه مواد خوراکی نیست؛ بلکه بازتاب تعاملاتی است که در هنگام مصرف خوراک خاصی توسط پرنده اتفاق می‌افتد. این انرژی توسط مقدار گرمای تولید شده در فرایندهای متابولیکی تعیین می‌شود که به نوبه خود تحت‌تأثیر مواد خوراکی و محیط پرورش قرار می‌گیرد.

۴. ۳. ترکیبات جدید غذایی:

به طور خلاصه، خوراک‌های پیشرفته با استفاده از افزودنی‌های زیستی (پروبیوتیک‌ها، پری‌بیوتیک‌ها و آنزیم‌ها) برای افزایش هضم و جذب مواد مغذی ساخته خواهد شد. خوراک‌های پایدار جایگزین خوراک‌های سنتی با منابعی مانند پروتئین‌های حشره‌ای یا جلبک‌ها و همچنین خوراک حاصل از بازیافت یا پروتئین های مصنوعی برای کاهش وابسـتگی به منابع محدود رشد خواهد کرد.

۴. ۴. تنظیم دقیق جیره در کارخانجات خوراک طیور:

تنظیم جیره در حقیقت برقراری تناسب بین ترکیبات شیمیایی ماده خوراکی و نیازمندی پرنده است. نیازمندی پرنده در دوره های مختلف رشد و تولید توسط شرکت‌های تجاری در قالب کاتالوگ هایی تدوین شده است و متناسب با تغییر عملکرد پرنده ناشی از اصلاح نژاد، بطور دوره‌ای به روزرسانی می‌شود. اما کیفیت و ترکیب شیمیایی مواد اصلی سازنده جیره [بطور عمده ذرت و سویا (البته به صورت کنجاله) که از مزارع کشاورزی به طور عمده وارد کارخانجات خوراک طیور می‌شوند] بسیار متغیر هستند. لذا توسعه ابزار آزمایشگاهی و کنترل کیفی محصول پیش از تولید تا لحظه مخلوط شدن و بسته‌بندی تداوم خواهد داشت.

۴. ۵. نفوذ هوش مصنوعی در جیره نویسی:

با استفاده از داده‌های هوش مصنوعی جیره‌های غذایی متناسب با شرایط هر گله شخصی‌سازی خواهد شد. کاری شبیه شخصی‌سازی درمان بیماری‌ها در انسان (Personalized Medicine) جامه عمل خواهد پوشید.

۵. تولید واکسن‌ها و داروهای جدید

تولید واکسن‌های چندگانه و مؤثرتر برای مقابله با بیماری‌های نوظهور و کاهش نیاز به آنـتی‌بیوتیک‌ها (برای مقاصد غیردرمانی) رخ خواهد نمود. به‌منظور تأمین سلامت مصرف‌کننده میزان آنتی‌بیوتیک در محصول نهایی با وسواس بیشتری کنترل خواهد شد و صنعت ناگزیر به استفاده از جایگزین‌های مجـاز آنتی‌بـیوتیک‌ها می‌شود. با استفاده از داده‌های جمع‌آوری‌شده، پیش‌بینی شیوع بیماری‌ها و پیشگیری به‌موقع و هوشمندانه‌تر از آنها در راه است. بعلاوه تولید و توسعه داروهای جدید یعنی داروهای طبیعی‌تر و کم‌ضررتر برای بهبود سلامت و کاهش استرس در طیور در دستور کار شرکت‌های بزرگ تولیدات دارویی و واکسن‌ها قرار داشته منتهی با استفاده از پیشرفت‌های تکنولوژیک تسریع خواهد شد. در حوزه گیاهان دارویی، شرکت‌های بزرگ داروسـازی از داروی گیاهی به مولکول دارویی رسیده‌اند و از ترکیب این مولکول‌ها (ترکیبات ثانویه گیاهی) به محصولات جدید با اثربخشی بالا رسیده‌اند. پیش‌بینی می‌شود داروهای گیاهی بازار بزرگی در آینده صنعت طیور داشته باشند.

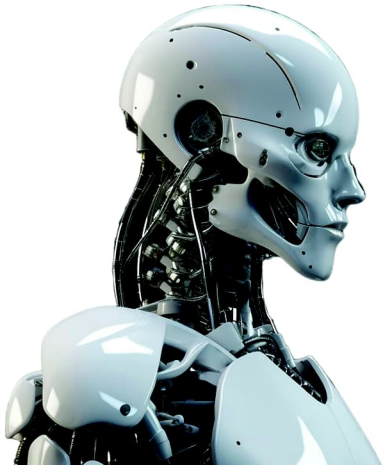
۶. استفاده از هوش مصنوعی و فناوری‌های پیشرفته در مدیریت پرورش

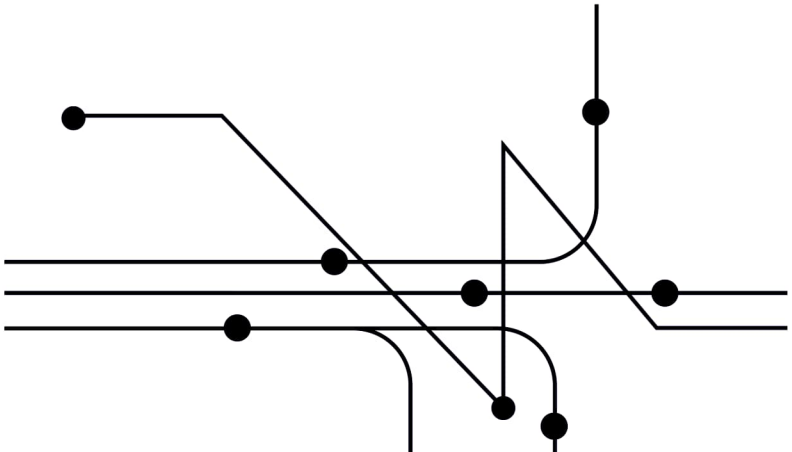
بهره‌گیری از سیستم‌های هوش مصنوعی برای نظارت بر دما، رطوبت، تهویه و شرایط کلی سلامت گله‌ها در آینده نه‌چندان دور قـطعاً توسعه بیشتری خواهـد یافت. با اسـتفاده از داده‌های بـزرگ (Big Data) و آنـالیز آنها (Meta-analysis)، اینترنت اشیاء (IOT)، و افزایش ضریب نفوذ اتـوماسیون و مکانیزاسیون در تمام ارکان صنعت، شاهد بهبود تصمیم‌گیری در زمینه تغذیه، اصلاح نژاد، و پیشگیری از بیماری‌ها خواهیم بود. به‌عنوان‌مثال در مزارع پرورشی شاهد افزایش استفاده از جوجه گیرهای خودکار، تهویه هوشمند، سیستم نظافت اتوماتیک سالن، و فیدرهای خودکار خواهیم بود. همچنین، پیش‌بینی می‌شود ربات‌ها و سیستم های خودکار برای تغذیه، پاک‌سازی و مدیریت مزارع به کار گرفته شود. زمینه‌های نوظهور در آینده را می‌توان به کمک علم‌سنجی (Scientometrics) پیش‌بینی نمود.

۷. متفرعات صنعت

فشار برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و استفاده از منابع (آب، خوراک، زمین) صنعت را به سمت اتخاذ شیوه‌های پایدارتر سوق می‌دهد؛ لذا پیش‌بینی می‌شود انتشار گازهای گلخانه‌ای از مزارع با استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و بازیافت ضایعات کاهش یابد. همچنین پیش‌بینی می‌شود بخشی از انرژی موردنیاز واحدهای پرورشی در محل پرورش تأمین شود و به‌منظور کاهش آلایندگی زیست‌محیطی، کود حاصل از مرحله پرورش فراوری شود.

در آینده نزدیک، اسـتانداردهای جدیدی به‌منظور رفاه حال طیور باهدف بـهبود شرایط زیست آن‌ها تدوین و تنـظیم و اجراخواهد شد. گرایش به مصرف گوشت سالم‌تر و با کیفیت بالاتر باعث افزایش تقاضای محصولات ارگانیک و بدون آنتی‌بیوتیک خواهد شد. کشورهای درحال‌توسعه با تولید انبوه و با کیفـیت، احتمالاً سهم بیشتری از بازار جهانی را تصاحب خواهند کرد. بسته‌بندی‌های هوشمند که تاریخ مصرف، کیفیت و سلامت گوشـت را نشان می‌دهند توسعه و افزایش خواهد یافت.

۸. نتیجه‌گیری

صنعت طیور گوشتی در ۱۰ سال آینده به سمت یک‌پارچگی بیشتر بین فناوری‌های پیشرفته، پایداری زیست محیطی و نیازهای مصرف‌کننده شتابان حرکت خواهد کرد. کشورها، شرکت‌ها و کشاورزان و دامدارانی که بتوانند از این تحولات به‌درستی بهره‌برداری کنند، به موفقیت‌های بزرگی دست خواهند یافت. چالش‌های کنونی صنعت طیور ایران را در مقالات دیگری نوشته و تقدیم کرده‌ام، در اینجا تکرار مکررات خواهد بود! در ایران امروز، در صورتی که بخواهیم تولید اقتصادی و قابل رقابت داشته باشیم و از هدر رفت منابع کشور اجتناب کنیم، باید هم خودمان تحقیقات متناسب با شرایط کشور را سامان دهیم و هم از آخرین دستاوردهای تحقیقاتی کشورهای پیشرفته در صنعت بهره‌مند شویم.

بنگاه‌های بزرگ تولیدی باید مشارکت جدی در حل مسائل صنعت داشته باشند و دپارتمان‌های تحقیق و توسعه را به عنوان بخش مهم فعالیت‌هایشان نگاه کرده و بخشی از سود بنگاه را در راه تحقیق و توسعه صرف کنند.

بازار جهانی دام و طیور

GLOBAL LIVESTOCK AND POULTRY MARKET

بازار جهانی تولید و تجارت:

تولید: مجموع تولید گوشت (طیورخوک-گاو-گوسفند) در جهان در سال ۲۰۲۴ نسبت به سال ۲۰۲۱ حدود ۵/۷ درصد افزایش یافته است، یعنی از حدود ۳۵۰ به ۳۷۰ میلیون تن بالغ شده است. در این میان بیشترین افزایش تولید مربوط به گوشت طیور است (۸/۲ درصد) و در رده دوم گوشت گاو با حدود ۶ درصد قرار دارد.

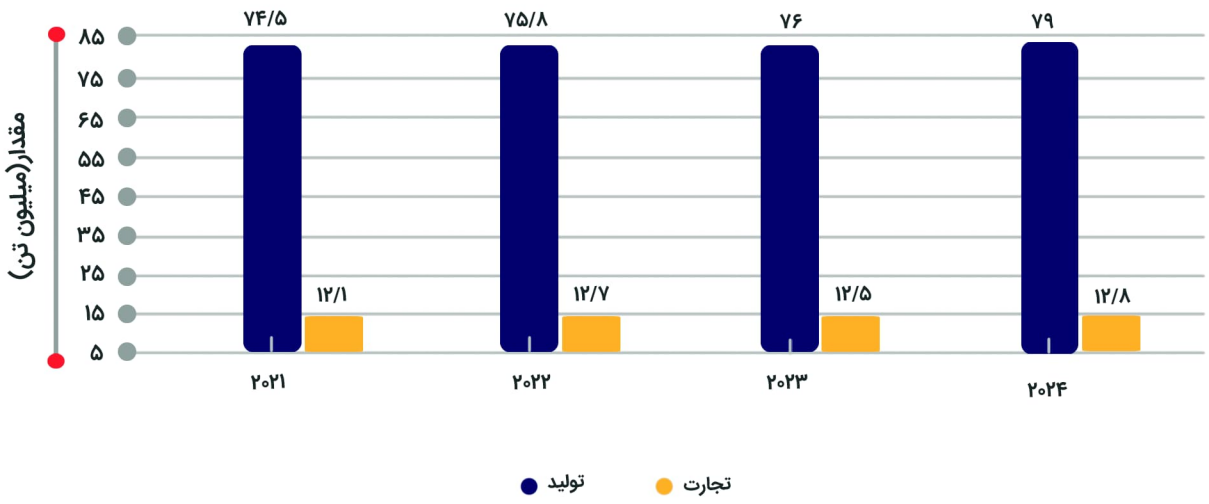
تجارت: از کل حدود ۳۷۰ میلیون تن گوشت تولید شده در جهان در سال ۲۰۲۴، حدود ۴۲ میلیون تن انواع گوشت در سال ۲۰۲۴ تجارت شده است (حدود ۱۱ درصد). در این میان بیشترین میزان تجارت مربوط به گوشت مرغ است که حدود ۱۶ میلیون تن از ۱۵۰ میلیون تن (حدود ۱۱ درصد) بوده است.

در صورتی که قیمت پایه هرکیلو مرغ و خوک منجمد حدود ۲ دلار و گاو و گوسفند حدود ۶ دلار باشد، مجموعاً حدود ۱۴۰ میلیارد دلار حداقل تجارت جهانی گوشت است.

از ۱۶ میلیون تن تجارت جهانی گوشت مرغ حدود ۳ میلیون تن آن با کشورهای حاشیه ایران صورت می گیرد که متاسفانه ایران با داشتن زیرساخت های کافی، سهمی ندارد.

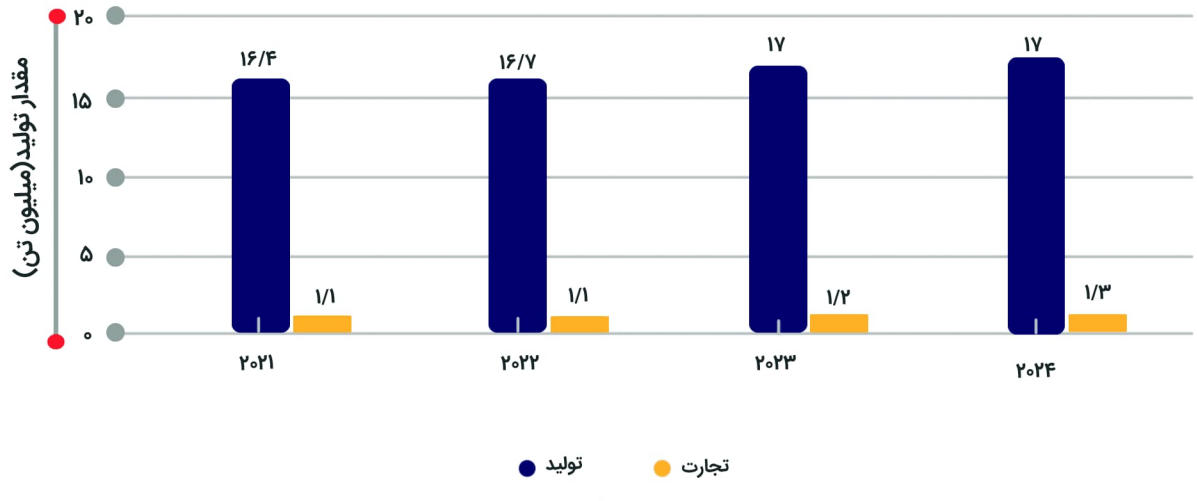

تولید و تجارت جهانی گوشت گاو

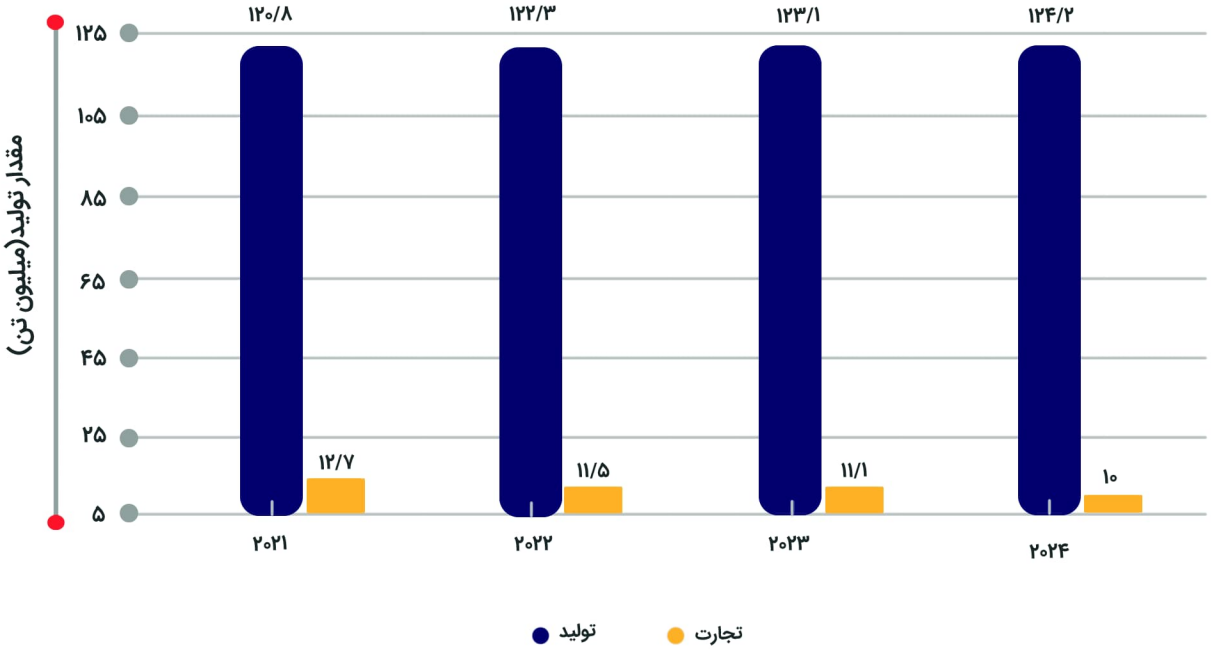
منبع: فائو

تولید و تجارت جهانی گوشت گوسفند

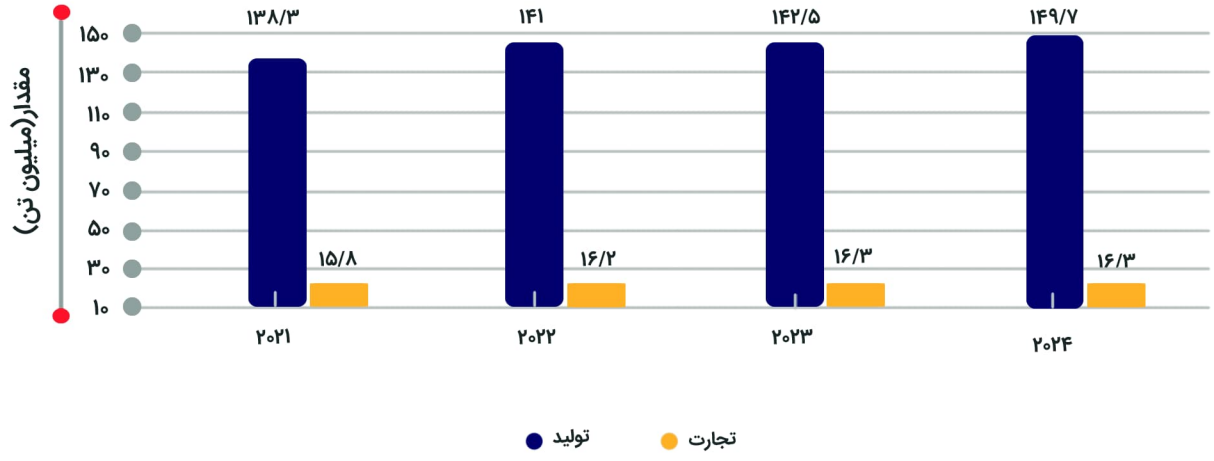
منبع: فائو

تولید و تجارت جهانی گوشت خوک

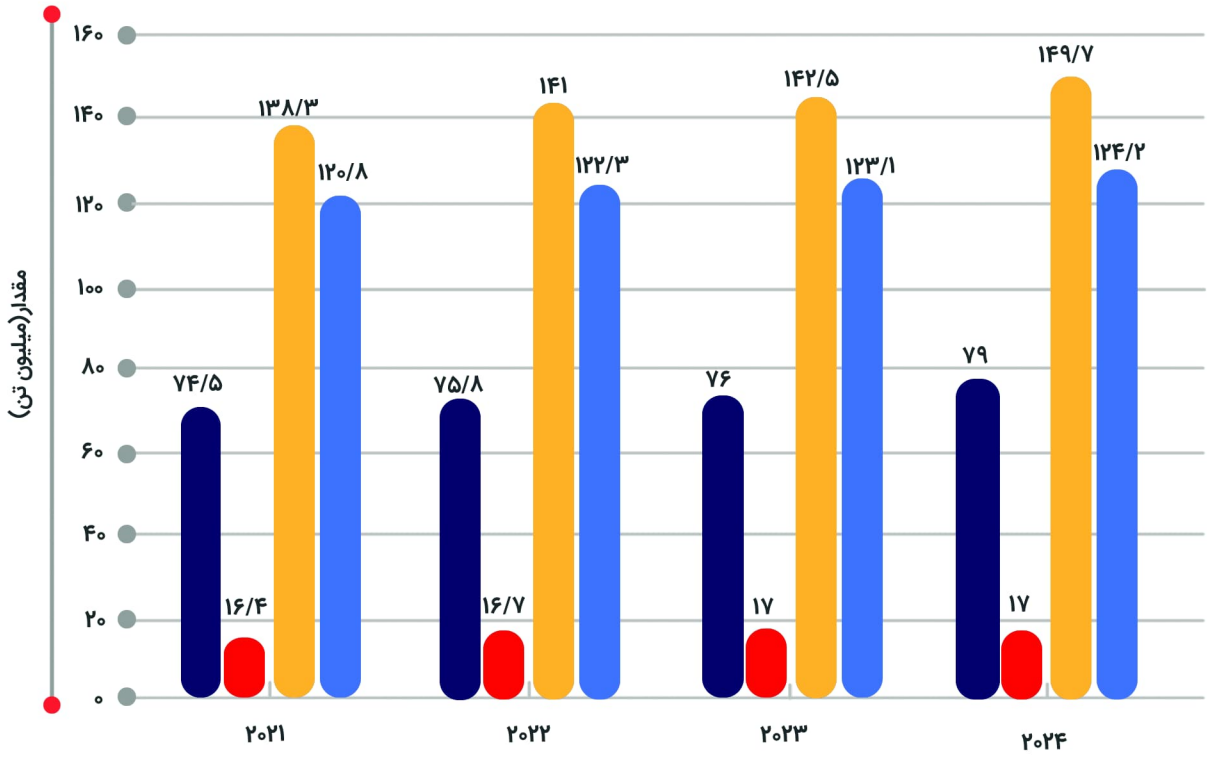
منبع: فائو

تولید و تجارت جهانی گوشت طیور

منبع: فائو

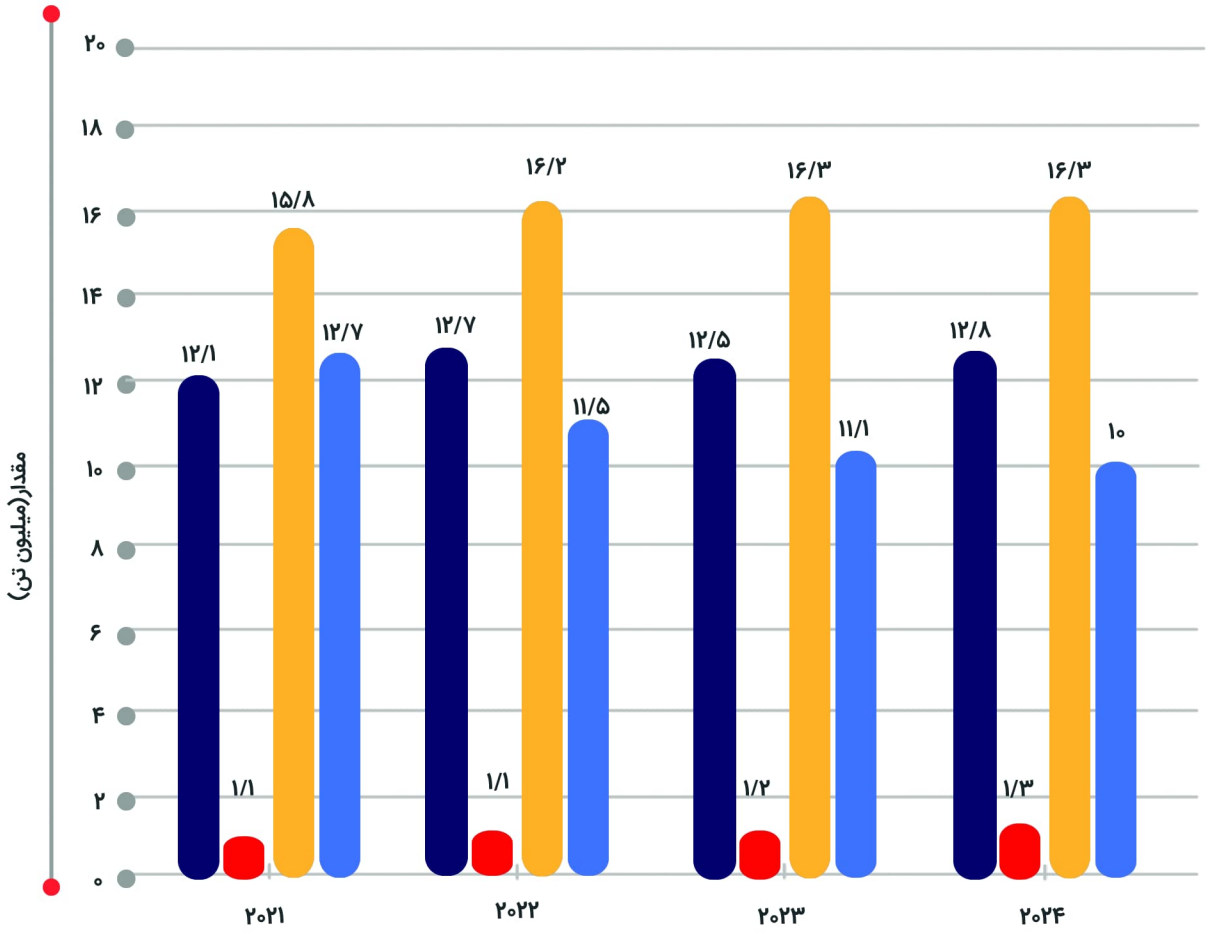
تولید جهانی انواع گوشت

شرح	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۴
گوشت گاو	۷۴/۵	۷۵/۸	۷۶	۷۹
گوشت گوسفند	۱۶/۴	۱۶/۷	۱۷	۱۷
گوشت مرغ	۱۳۸/۳	۱۴۱	۱۴۲/۵	۱۴۹/۷
گوشت خوک	۱۲۰/۸	۱۲۲/۳	۱۲۳/۱	۱۲۴/۲
جمع	۳۵۰	۳۵۵/۸	۳۵۸/۶	۳۶۹/۹

منبع: فائو

تجارت جهانی انواع گوشت

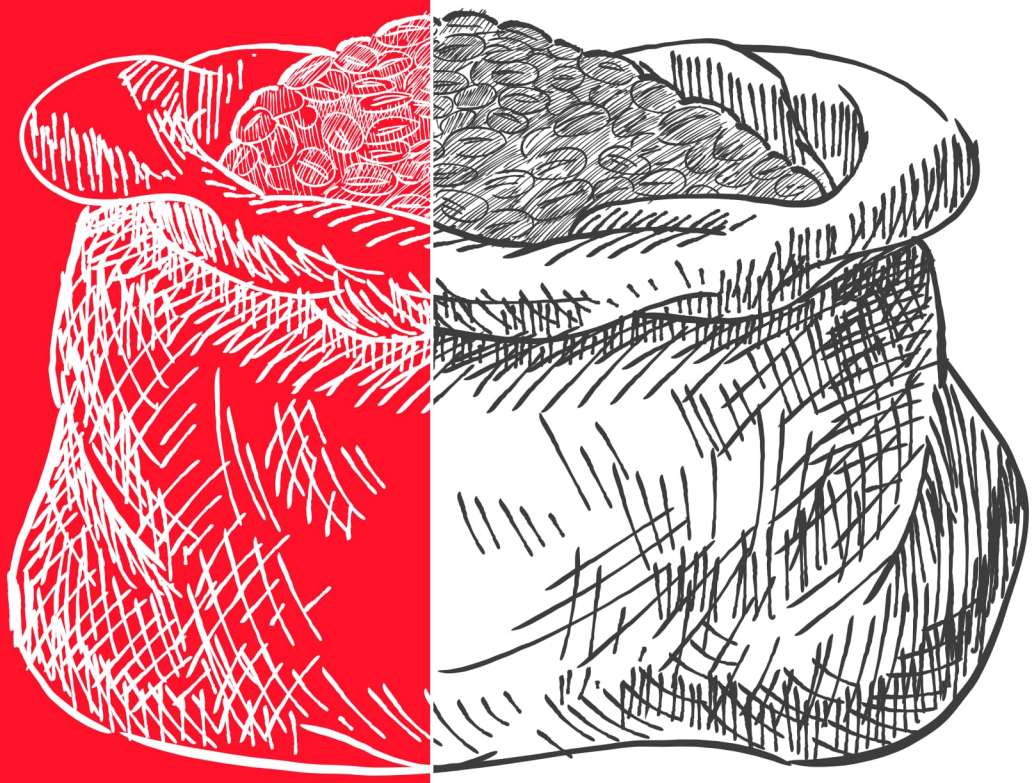

شرح	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۴
گوشت گاو	۱۲/۱	۱۲/۷	۱۲/۵	۱۲/۸
گوشت گوسفند	۱/۱	۱/۱	۱/۲	۱/۳
گوشت مرغ	۱۵/۸	۱۶/۲	۱۶/۳	۱۶/۳
گوشت خوک	۱۲/۷	۱۱/۵	۱۱/۱	۱۰
جمع	۴۱/۷	۴۱/۵	۴۱/۱	۴۰/۴

منبع: فائو

نـــــــهاده‌ها

FEED INGREDIENTS

واردات نهاده‌ها

بر اساس گزارش گمرک ج.ا. ایران، ظرف ۴ سال حدود ۸۰ میلیون تن گندم، ذرت، دانه سویا، کنجاله سویا و جو به ارزش تقریبی ۳۳ میلیارد دلار وارد کشور شده است (متوسط نرخ هرتن نهاده ۴۱۳ دلار). در مجموع حـدود ۱۵ میـلیون تن گندم، ۳۸ میـلیون تن ذرت،۷/۵ میلـیون تن دانه سـویا، ۸/۸ مـیلیون تن کنجـاله سـویا، ۱۰/۲ میلیون تن جـو وارد شده است. در این ۴ سال متوسط نرخ واردات گندم ۳۸۷ دلار، ذرت ۳۴۹ دلار، دانه سویا ۷۱۶ دلار، کنجاله سویا ۵۸۶ دلار و جو ۳۱۶ دلار شده است.

متیونین:

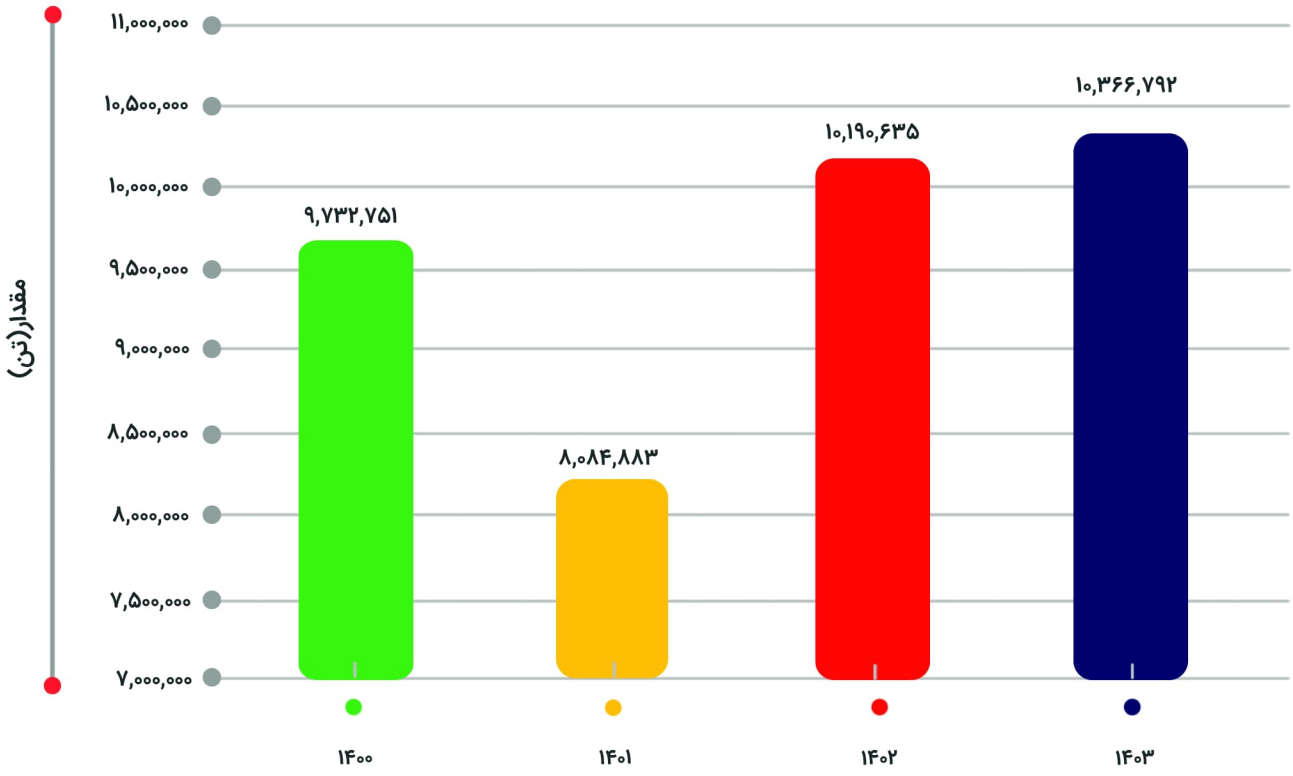
ظرف ۴ سال بیش از ۹۵ هزارتن متیونین مجموعاً به ارزش حدود ۳۰۲ میلیون دلار و متوسط حدود ۳/۱۶ دلار در هرکیلو وارد شده است. واردات سال ۱۴۰۳ حدود ۱/۸ برابر ۱۴۰۲ بوده است.

لیزین:

ظرف ۴ سال بیش از ۶۰ هزارتن لیزین مجموعاً به ارزش حـدود ۱۰۸ میـلیون دلار و متـوسط حدود ۱/۷۲ دلار در هرکیلو وارد شده است. واردات سال ۱۴۰۳ حدود ۲/۲ برابر ۱۴۰۲ بوده است.

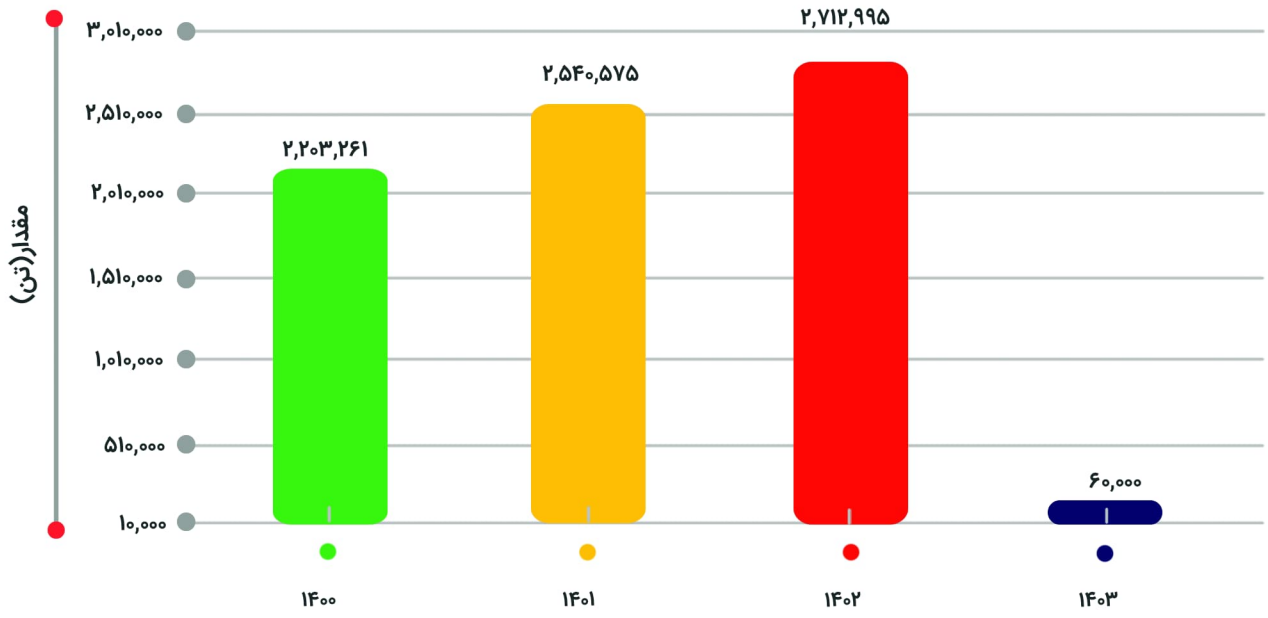
واردات ذرت

شرح	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳
وزن (تن)	۹,۷۳۲,۷۵۱	۸,۰۸۴,۸۸۳	۱۰,۱۹۰,۶۳۵	۱۰,۳۶۶,۷۹۲
دلار بر تن	۳۴۶	۴۰۴	۳۷۱	۲۸۷

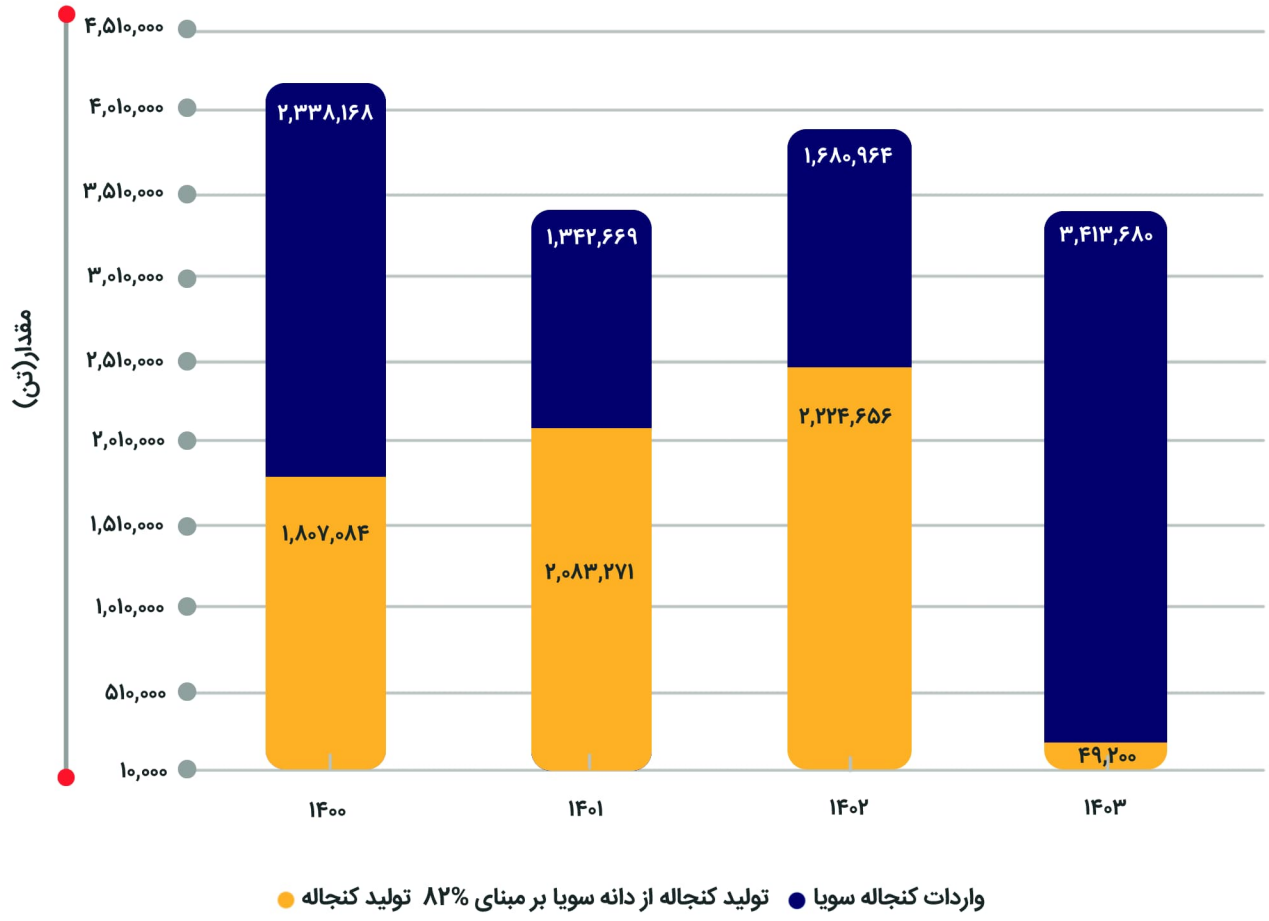
واردات دانه سویا

شرح	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳
وزن (تن)	۲,۲۰۳,۶۷۱	۲,۵۴۰,۵۷۵	۲,۷۱۲,۹۹۵	۶۰,۰۰۰
دلار بر تن	۶۵۹	۷۷۷	۷۱۰	۵۳۹

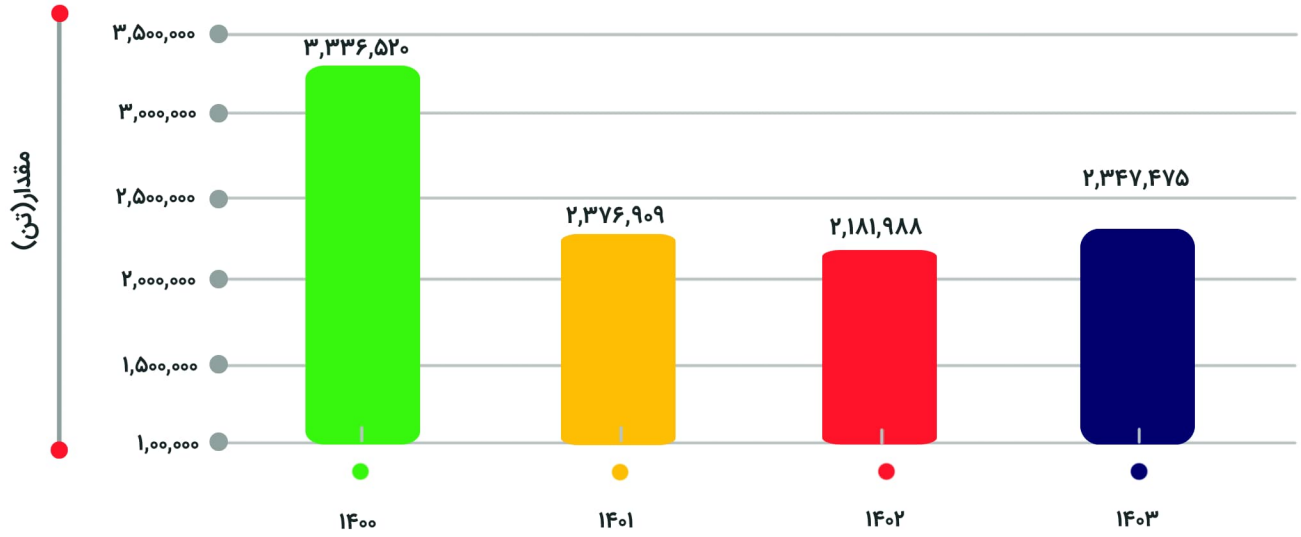

واردات کنجاله سویا

شرح	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳
کنجاله سویا(تن)	۲,۳۳۸,۱۶۸	۱,۳۴۲,۶۶۹	۱,۶۸۰,۹۶۴	۳,۴۱۳,۶۸۰
کنجاله از دانه(تن)	۱,۸۰۷,۰۸۴	۲,۰۸۳,۲۷۱	۲,۲۲۴,۶۵۶	۴۹,۲۰۰
وزن کل(تن)	۴,۱۴۵,۲۵۳	۳,۴۲۵,۹۴۰	۳,۹۰۵,۶۲۰	۳,۴۶۲,۸۸۰
دلار بر تن	۵۴۵	۶۳۶	۶۳۱	۵۷۲

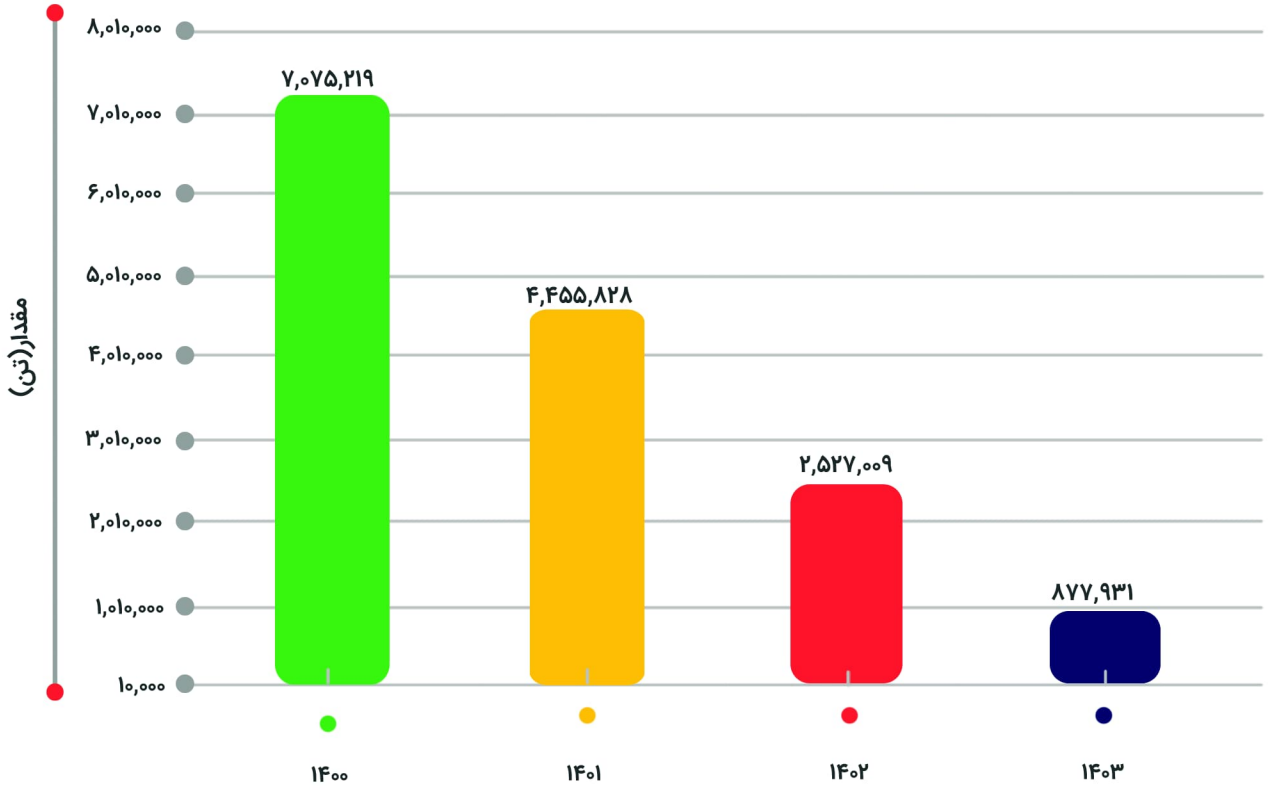
واردات جو

شرح	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳
وزن (تن)	۳,۳۶۵,۵۲۰	۲,۳۷۶,۹۰۹	۲,۱۸۱,۹۸۸	۲,۳۴۷,۴۷۵
دلار بر تن	۳۰۱	۴۱۷	۳۴۲	۲۳۱

واردات گندم

شرح	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳
وزن (تن)	۷,۰۷۵,۲۱۹	۴,۴۵۵,۸۲۸	۲,۵۲۷,۰۰۹	۸۷۷,۹۳۱
دلار بر تن	۳۵۱	۴۵۲	۳۹۶	۳۱۳

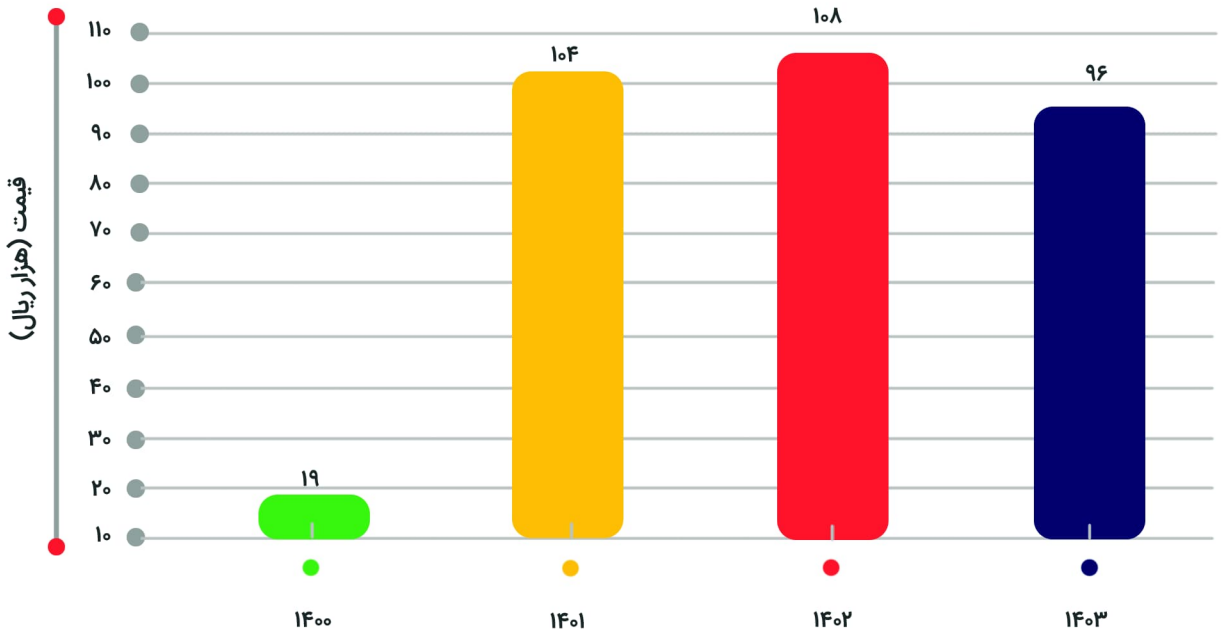
واردات متیونین

سال	مقدار (تن)	ارزش (هزار دلار)	دلار/کیلو
۱۴۰۰	۱۷,۲۵۷	۵۷,۳۶۳	۳.۳۲
۱۴۰۱	۱۶,۷۷۸	۵۴,۲۰۰	۳.۲۳
۱۴۰۲	۲۲,۰۵۲	۶۵,۵۶۹	۲.۹۷
۱۴۰۳	۳۹,۳۹۶	۱۲۴,۴۱۶	۳.۱۶

واردات لیزین

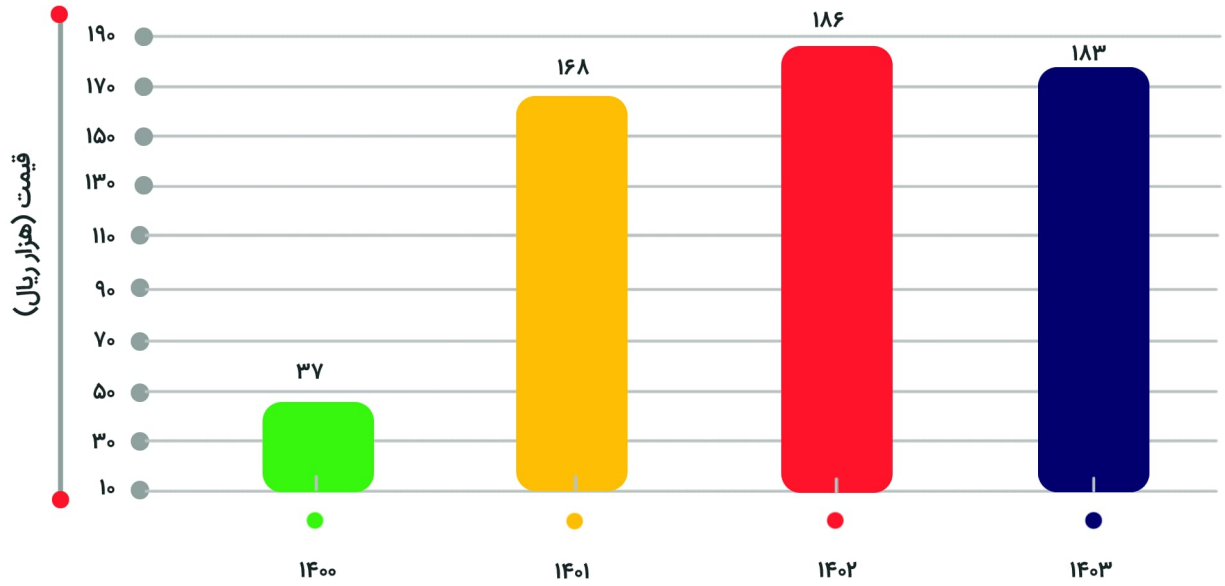
سال	مقدار (تن)	ارزش (هزار دلار)	دلار/کیلو
۱۴۰۰	۵,۹۴۲	۱۰,۷۱۰	۱.۸۰
۱۴۰۱	۱۵,۴۱۵	۳۰,۸۶۴	۲.۰۰
۱۴۰۲	۱۲,۷۵۴	۱۹,۶۱۸	۱.۵۴
۱۴۰۳	۲۸,۲۸۴	۴۶,۴۲۹	۱.۶۴

قیمت ذرت

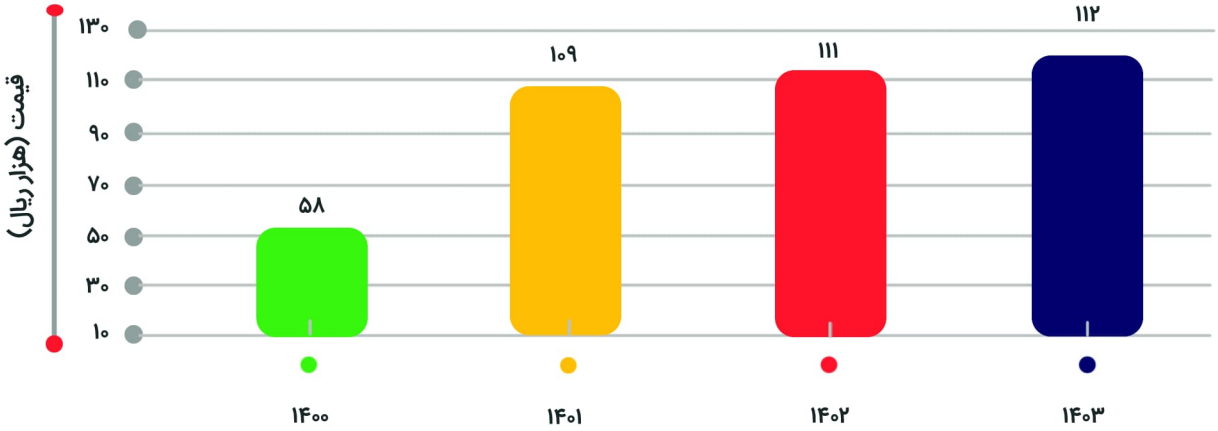
منبع: ITP NEWS

قیمت کنجاله سویا

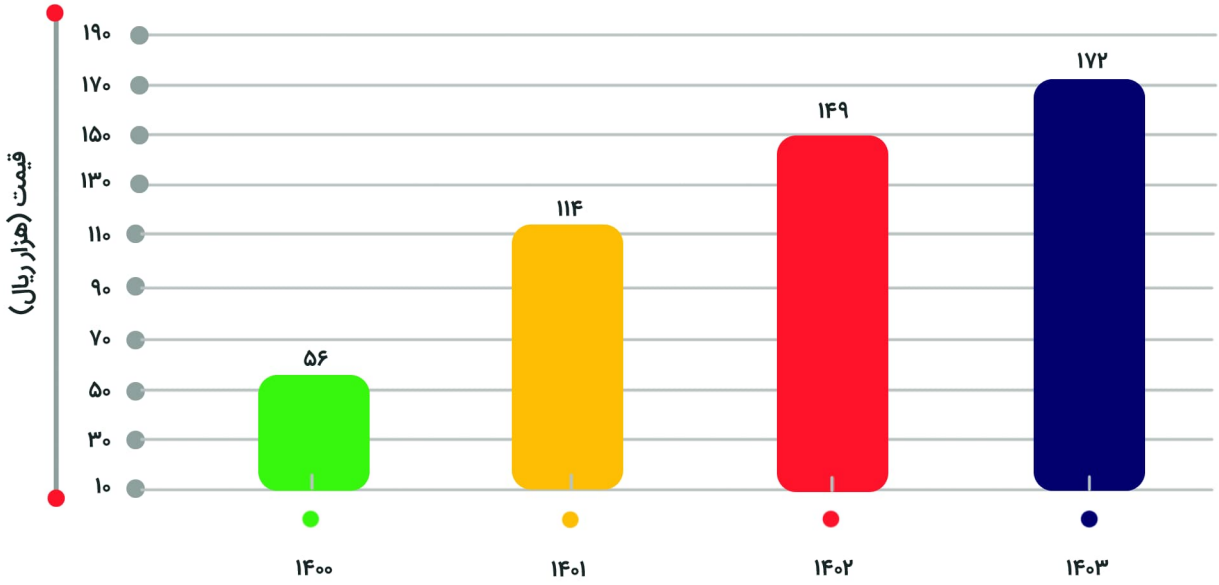
منبع: ITP NEWS

قیمت جو

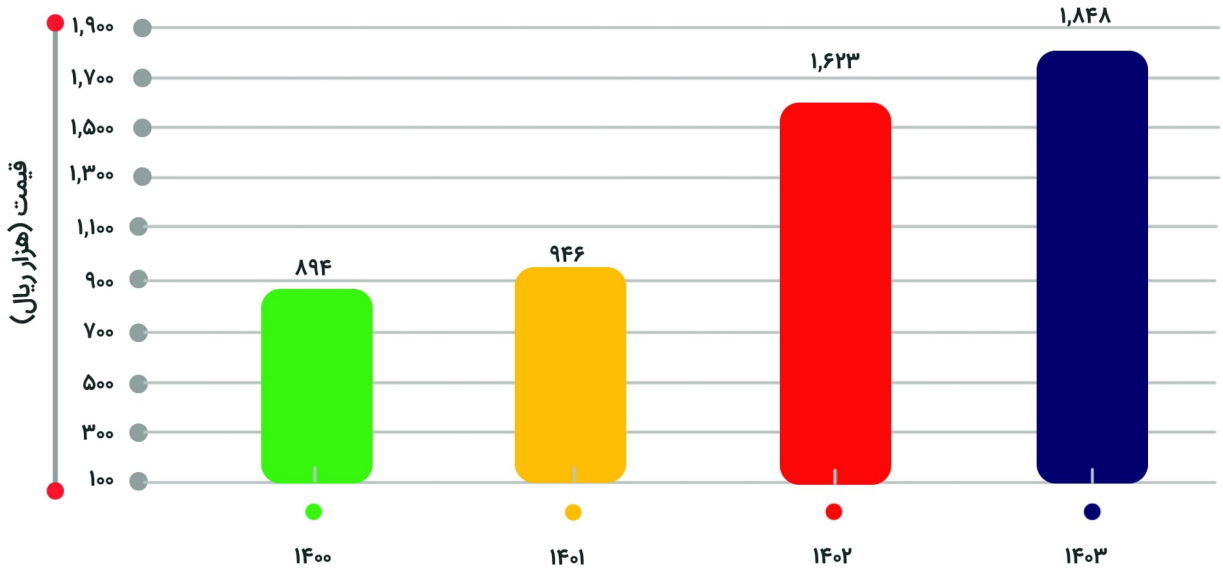
منبع: ITP NEWS

قیمت گندم

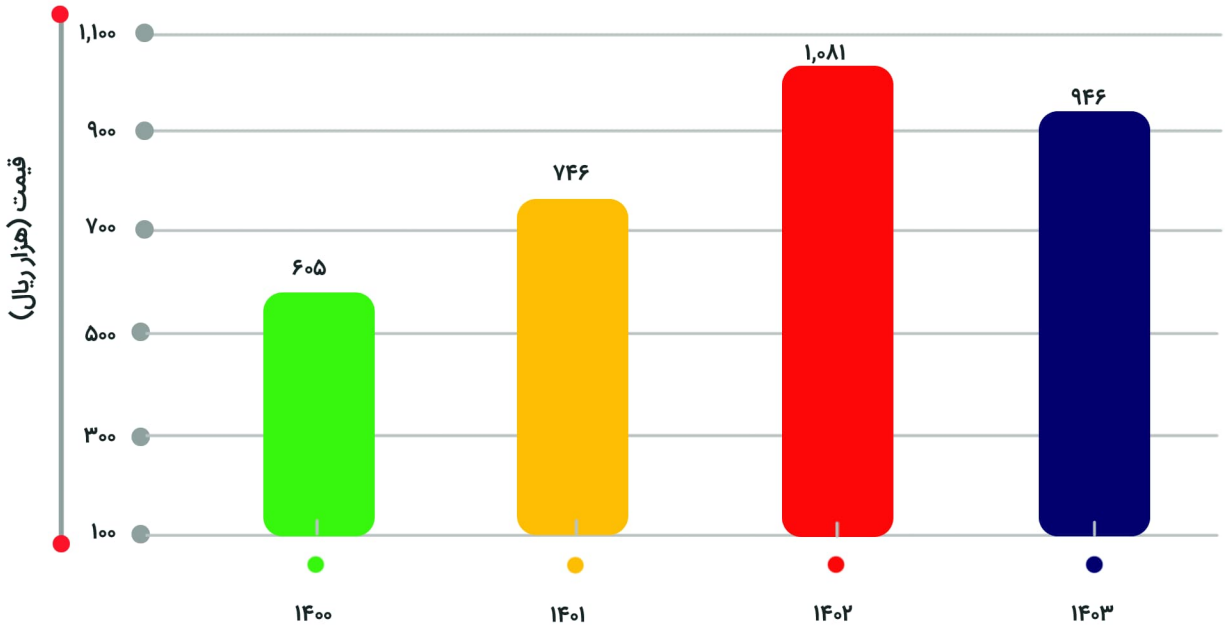
منبع: ITP NEWS

قیمت متیونین

منبع: ITP NEWS

قیمت لیزین

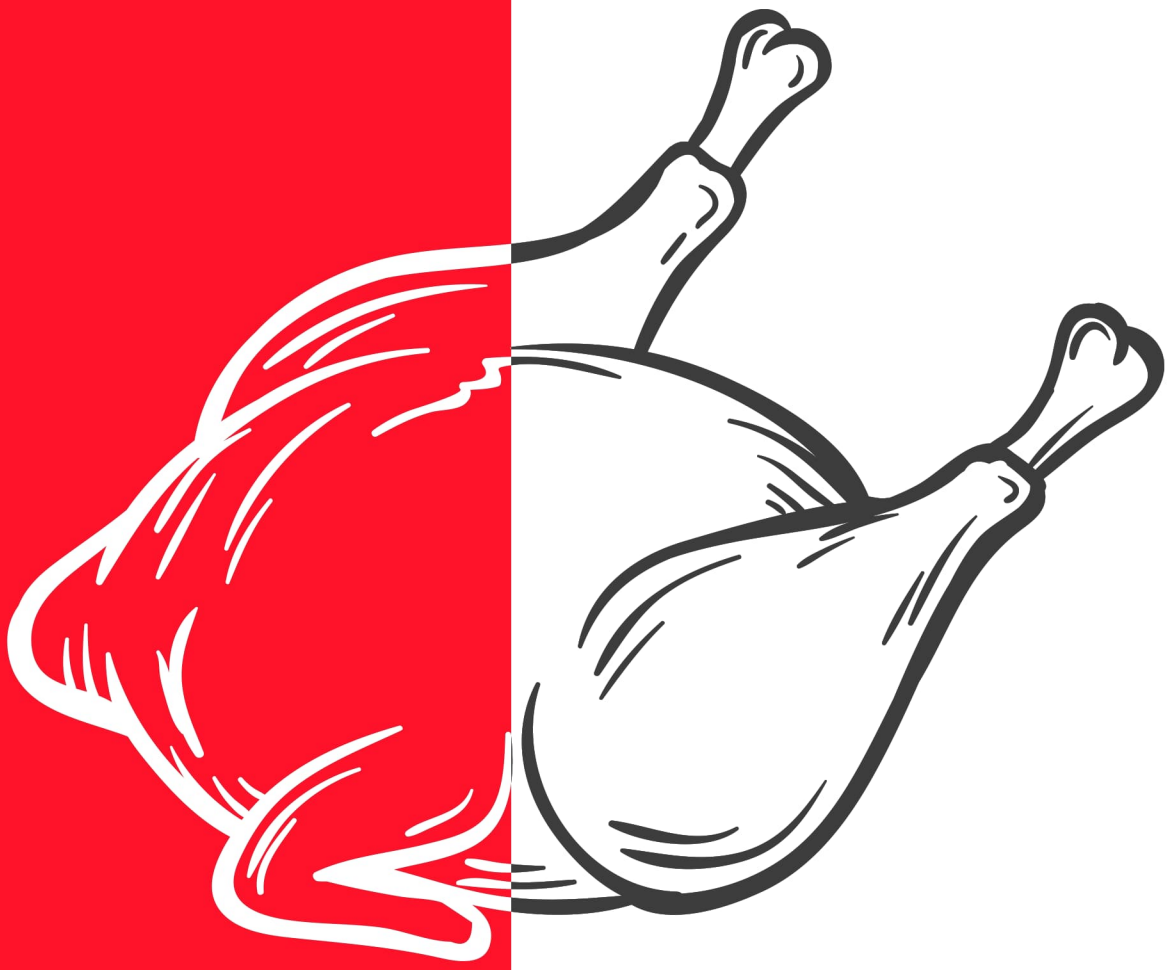
منبع: ITP NEWS

واردات نهاده ها

سال	۱۴۰۰		۱۴۰۱		۱۴۰۲		۱۴۰۳	
	دلار در تن	وزن (تن)	دلار در تن	وزن (تن)	دلار در تن	وزن (تن)	دلار در تن	وزن(تن)
نهاده								
گندم	۳۵۱	۷,۰۷۵,۲۱۹	۴۵۲	۴,۴۵۵,۸۲۸	۳۹۶	۲,۵۲۷,۰۰۹	۳۱۳	۸۷۷,۹۳۱
ذرت	۳۴۶	۹,۷۳۲,۷۵۱	۴۰۴	۸,۰۸۴,۸۸۳	۳۷۱	۱۰,۱۹۰,۶۳۵	۲۸۷	۱۰,۳۶۶,۷۹۲
دانه سویا	۶۵۹	۲,۲۰۳,۷۶۱	۷۷۷	۲,۵۴۰,۵۷۵	۷۱۰	۲,۷۱۲,۹۹۵	۵۳۹	۶۰,۰۰۰
کنجاله سویا	۵۴۵	۲,۳۳۸,۱۶۸	۶۳۶	۱,۳۴۲,۶۶۹	۶۳۱	۱,۶۸۰,۹۶۴	۵۷۲	۳,۴۱۳,۶۸۰
جو	۳۰۱	۳,۳۳۶,۵۲۰	۴۱۷	۲,۳۷۶,۹۰۹	۳۴۲	۲,۱۸۱,۹۸۸	۲۳۱	۲,۳۴۷,۴۷۵

صنعت طیور گوشـتی
BROILER INDUSTRY

بخش گوشتی:
A. آرین-غیرآرین:

در جداول زیر سـهم جوجه‌ریزی از سویه آرین و سویه های غیـرآرین به تفکیک سال نـشان داده شـده است. بیش از ۱/۱ میلیارد جوجه گوشتی آرین (۱۹ درصد) ریخته شده است. همان طور که در گزارشات تحلیلی توضیح داده شده، شاخص عملکرد گوشتی آرین حداقل ۳۰ درصد نسبت به همتایان بین المللی پایین تر است.

با توجه به ضریب تبدیل نامطلوب جوجه های گوشتی آرین، سرعت رشد و تولید کمتر، افت کشـتارگاهی حداقل ۵ واحد درصد بیشتر و گوشت سینه ۲۰ درصد کمتر، زیان ملی وارده هر جوجه بیش از یک دلار است که بالغ بر ۱/۱ میـلیارد دلار در ظرف چـهار سال خواهد بود. چنانچـه ارز خارج شـده برای واردات تـخم‌مرغ نـطفه‌دار، جـوجه گوشتی و گوشت مرغ را برای این حجم از جـوجه ریزی آرین مورد محـاسبه قرار دهیم مـجموعاً حدود ۲ میلیارد دلار برای کشور هزینه بلاوجه داشته است.

جوجه ریزی گوشتی (۱۰۰۰ قطعه) آرین-غیرآرین

سـویه	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	جمع کل
غیرآرین	۱,۲۷۱,۳۷۹	۱,۱۲۰,۶۷۲	۱,۱۱۲,۰۳۸	۱,۳۶۴,۹۰۵	۴,۸۶۸,۹۹۵
آریـــن	۱۵۰,۰۰۰	۱۴۶,۹۱۳	۴۵۵,۹۸۰	۴۰۷,۶۹۹	۱,۱۶۰,۵۹۲
جمع	۱,۴۲۱,۳۷۹	۱,۲۶۷,۵۸۵	۱,۵۶۸,۰۱۸	۱,۷۷۲,۶۰۴	۶,۰۲۹,۵۸۶

سهم جوجه ریزی گوشتی آرین-غیرآرین

سـویه	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	جمع کل
غیرآرین	۸۹%	۸۸%	۷۱%	۷۷%	۸۱%
آریـــن	۱۱%	۱۲%	۲۹%	۲۳%	۱۹%
جمع	۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%

B. جوجه ریزی گوشتی:

ظرف چهار سال مجموعاً بیش از ۶ میلیارد قطعه جوجه گوشتی ریخته شده که سویه راس با ۵۷ درصد بیـشترین سهم را داشته است. این سهم از جوجه در این چهار سال نسبتاً پایدار بوده است. سهم سویه کاب هم ۹ درصد بوده و روندی تقریباً کاهشی داشته است. البته سویه ایندین چون ظرف دوسال گذشته مادر و گوشتی‌هایش به بازار معرفی شده سهم ناچیزی داشته است.

جوجه ریزی گوشتی (۱۰۰۰قطعه) از سویه های مختلف

سال	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	جمع کل
راس	۸۳۸,۲۷۲	۶۶۷,۰۰۳	۹۴۵,۹۸۵	۱,۰۱۰,۳۸۴	۳,۴۶۱,۶۴۵
پلاس	۳۰۷,۳۶۶	۲۷۳,۴۱۸	۷۱,۰۳۱	۱۵۹,۵۳۴	۸۱۱,۳۵۰
کاب	۱۲۵,۷۴۱	۱۸۰,۲۵۱	۹۵,۰۲۲	۱۲۴,۰۸۲	۵۲۵,۰۹۶
ایندین				۷۰,۹۰۴	۷۰,۹۰۴
آرین	۱۵۰,۰۰۰	۱۴۶,۹۱۳	۴۵۵,۹۸۰	۴۰۷,۶۹۹	۱,۱۶۰,۵۹۲
جمع	۱,۴۲۱,۳۷۹	۱,۲۶۷,۵۸۵	۱,۵۶۸,۰۱۸	۱,۷۷۲,۶۰۴	۶,۰۲۹,۵۸۶

سهم جوجه ریزی گوشتی از سویه های مختلف

سال	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	جمع کل
راس	۵۹%	۵۳%	۶۰%	۵۷%	۵۷%
پلاس	۲۲%	۲۲%	۵%	۹%	۱۳%
کاب	۹%	۱۴%	۶%	۷%	۹%
ایندین	۰%	۰%	۰%	۴%	۱%
آرین	۱۱%	۱۲%	۲۹%	۲۳%	۱۹%
جمع	۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%

۲. بخش مادر گوشتی:
A. آرین-غیرآرین:

جوجه ریزی گله های مادر در چهار سال گذشته به حدود ۴۳ میلیون قطعه رسید که ۳۱ درصد آرین ریخته شده و ۶۹ درصد غیرآرین. البته این آمار رسمی است ولی چون مزارع مادر استقبال نکردند، به احتمال زیاد آمار واقعی جوجه ریزی از مادر آرین از این مقدار خیلی کمتر می‌باشد.

جوجه ریزی مادر گوشتی (قطعه) از سویه های غیرآرین و آرین

سال	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	جمع کل
غیرآرین	۸,۳۰۲,۷۱۱	۵,۶۱۲,۵۴۸	۶,۵۱۵,۸۰۳	۹,۳۰۲,۳۰۶	۲۹,۷۳۳,۳۶۸
آریـــن	۲,۷۲۷,۵۲۸	۴,۲۱۶,۰۷۳	۳,۸۶۷,۳۲۵	۲,۲۴۷,۴۸۸	۱۳,۰۵۸,۴۱۴
جمع	۱۱,۰۳۰,۲۳۹	۹,۸۲۸,۶۲۱	۱۰,۳۸۳,۱۲۸	۱۱,۵۴۹,۷۹۴	۴۲,۷۹۱,۷۸۲

جوجه ریزی مادر گوشتی از سویه های غیرآرین و آرین

سال	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	جمع کل
غیرآرین	۷۵%	۵۷%	۶۳%	۸۱%	۶۹%
آریـــن	۲۵%	۴۳%	۳۷%	۱۹%	۳۱%
جمع	۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%

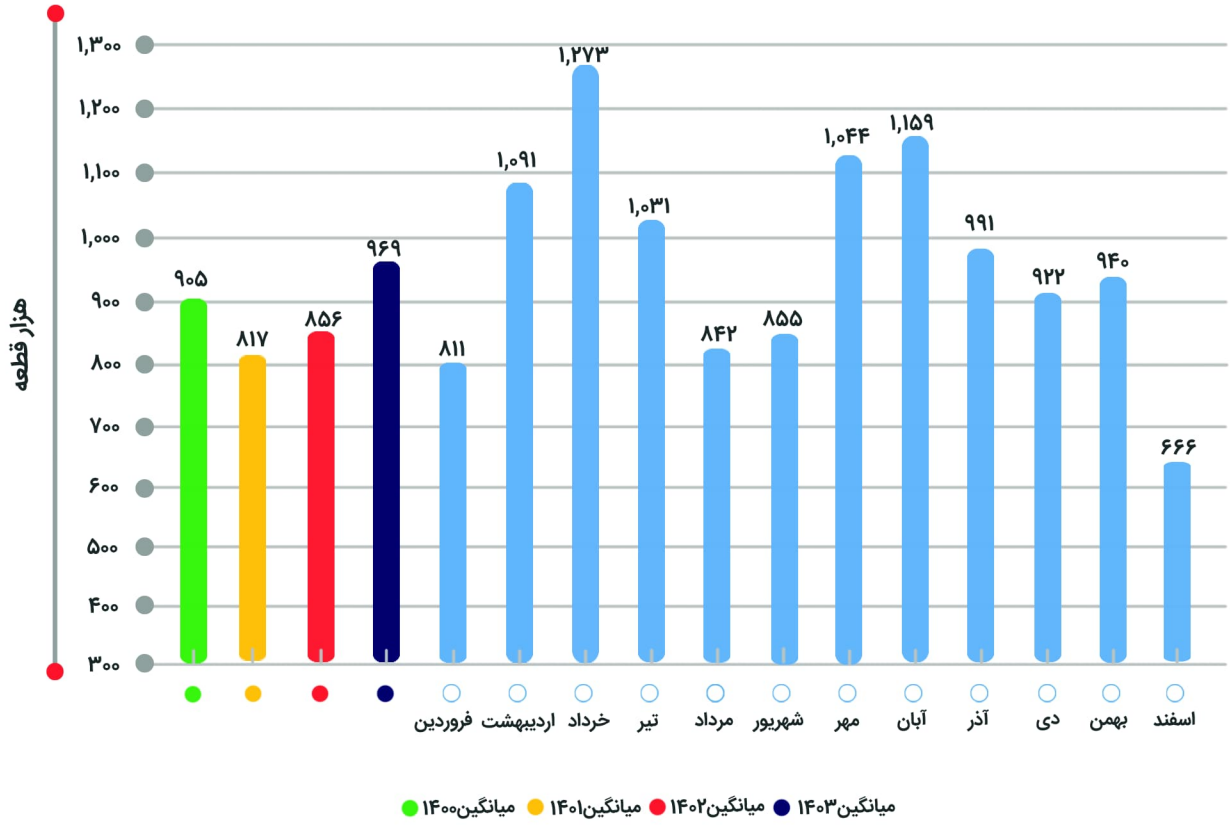
جوجه ریزی مادر گوشتی (قطعه) از سویه های مختلف

سال	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	جمع کل
راس	۴,۹۲۹,۹۶۳	۴,۸۳۱,۸۷۵	۴,۲۲۰,۸۴۳	۷,۴۳۱,۱۹۳	۲۱,۴۱۳,۸۷۴
پلاس	۱,۴۶۱,۶۳۵	۲۵۴,۰۰۱	۹۱۷,۳۹۰	۹۱۷,۳۹۰	۳,۵۵۰,۴۱۶
کاب	۱,۹۱۱,۱۱۳	۵۲۶,۶۷۲	۱,۳۳۲,۵۷۰	۲۲۱,۵۷۳	۳,۹۹۱,۹۲۸
ایندین	-	-	۴۵,۰۰۰	۷۳۲,۱۵۰	۷۷۷,۱۵۰
آرین	۲,۷۲۷,۵۲۸	۴,۲۱۶,۰۷۳	۳,۸۶۷,۳۲۵	۲,۲۴۷,۴۸۸	۱۳,۰۵۸,۴۱۴
جمع	۱۱,۰۳۰,۲۳۹	۹,۸۲۸,۶۲۱	۱۰,۳۸۳,۱۲۸	۱۱,۵۴۹,۷۹۴	۴۲,۷۹۱,۷۸۲

سهم جوجه ریزی مادر گوشتی از سویه های مختلف

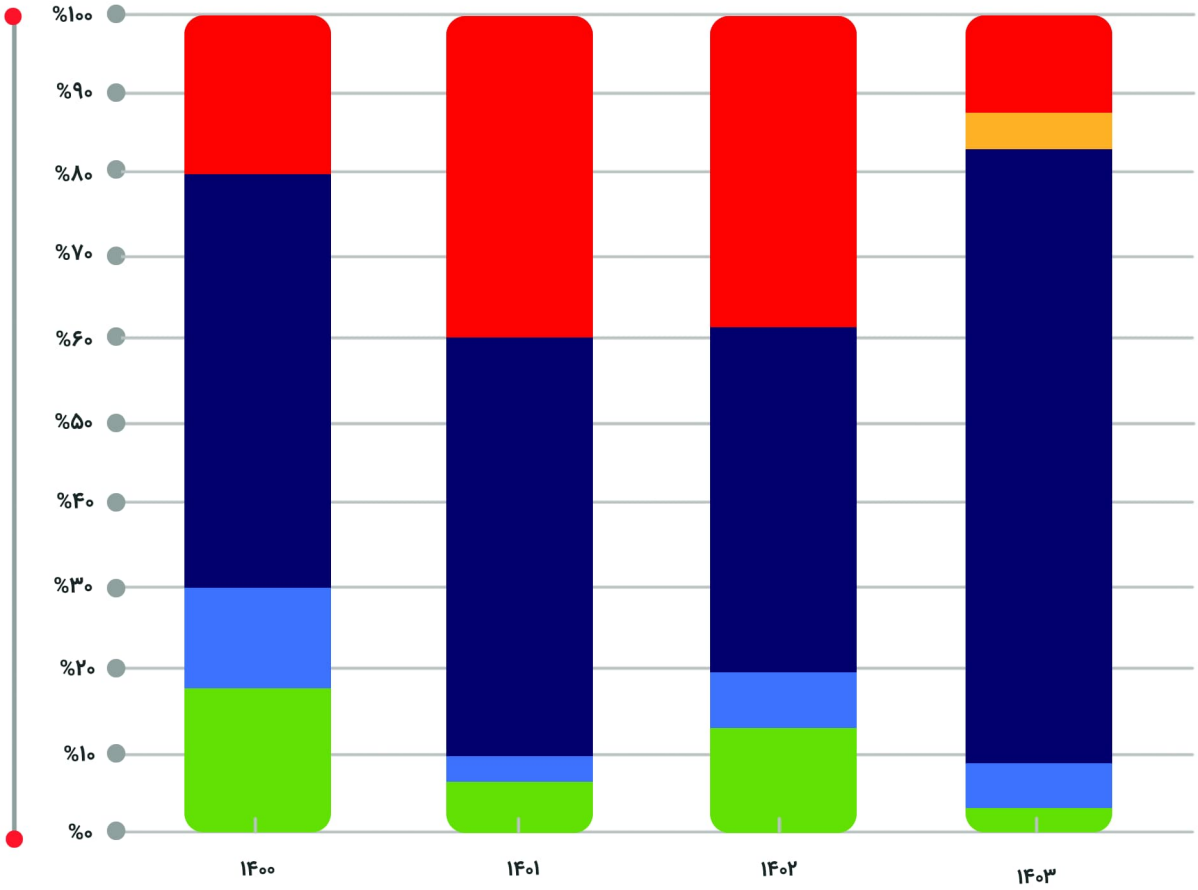
سال	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	جمع کل
راس	۴۵%	۴۹%	۴۱%	۶۴%	۵۰%
پلاس	۱۳%	۳%	۹%	۸%	۸%
کاب	۱۷%	۵%	۱۳%	۲%	۹%
ایندین	۰%	۰%	۰%	۶%	۲%
آرین	۲۵%	۴۳%	۳۷%	۱۹%	۳۱%
جمع	۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%	۱۰۰%

جوجه ریزی مرغ مادر گوشتی

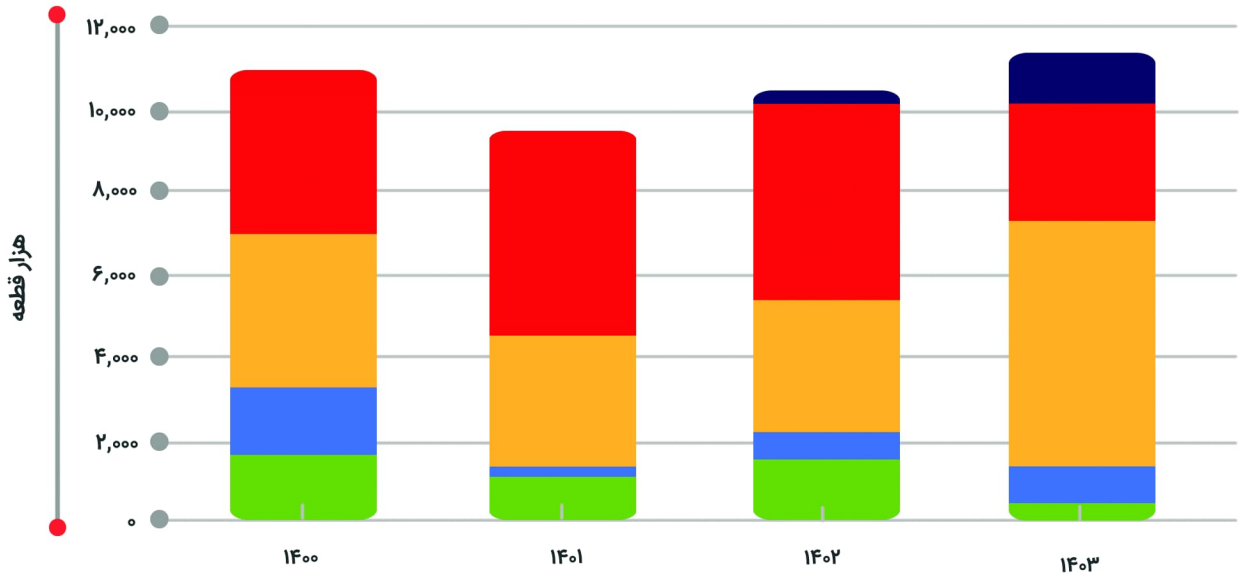

درصد سهم سویه‌ها در جوجه ریزی مادر گوشتی

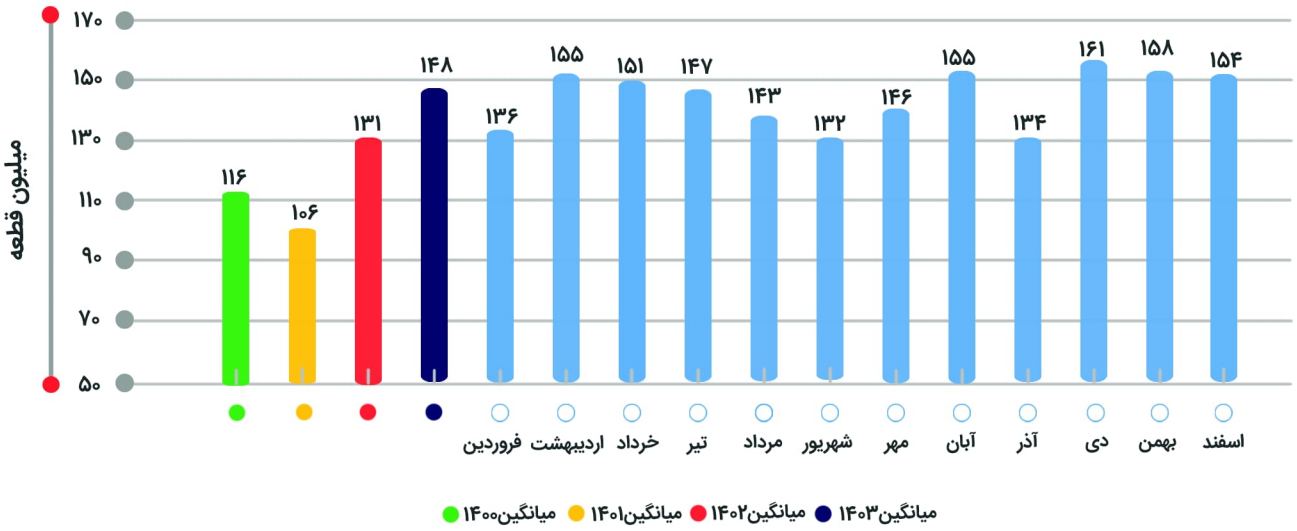
شرح	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	جمع
آرین	%۲۵	%۴۳	%۳۷	%۱۹	%۳۱
ایندین ریور	%۰	%۰	%۰	%۶	%۲
راس	%۴۵	%۴۹	%۴۱	%۶۴	%۵۰
پلاس	%۱۳	%۳	%۹	%۸	%۸
کاب	%۱۷	%۵	%۱۳	%۲	%۹

سهم آمیخته ها
در جوجه ریزی مادرگوشتی

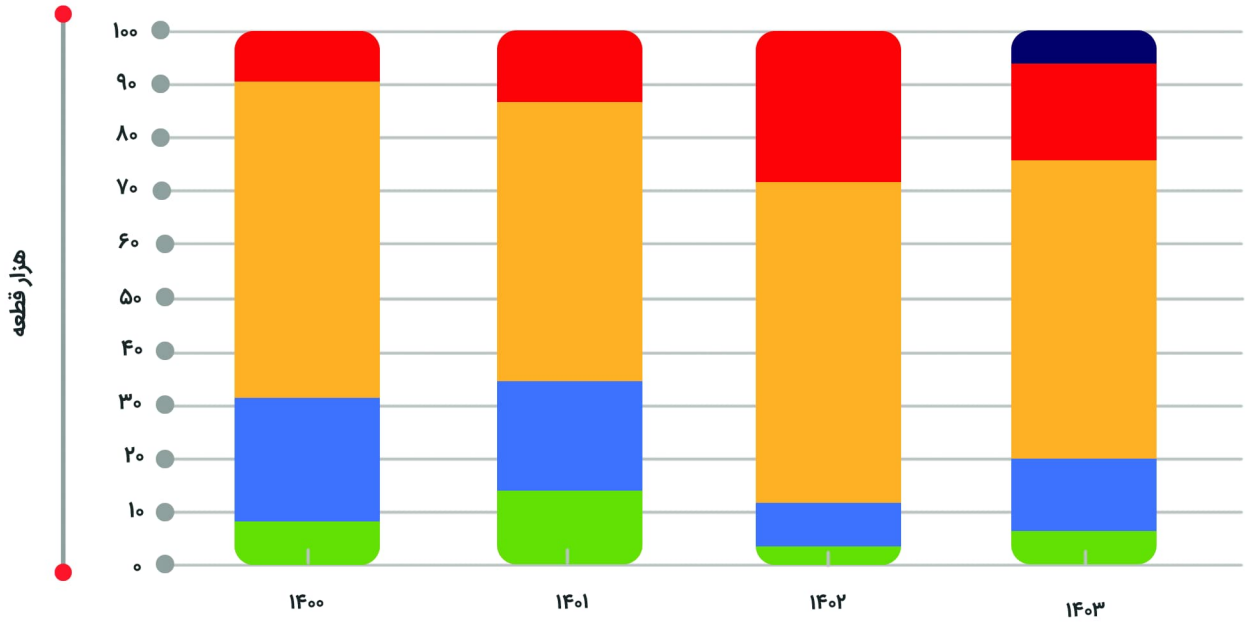
شرح	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	جمع
ایندین ریور	۰	۰	۴۵,۰۰۰	۷۳۲,۱۵۰	۷۷۷,۱۵۰
آرین	۲,۷۲۷,۵۲۸	۴,۲۱۶,۰۷۳	۳,۸۶۷,۳۲۵	۲,۲۴۷,۴۸۸	۱۳,۰۵۸,۴۱۴
راس	۴,۹۲۹,۹۶۳	۴,۸۳۱,۸۷۵	۴,۲۲۰,۸۴۳	۷,۴۳۱,۱۹۳	۲۱,۴۱۳,۸۷۴
پلاس	۱,۴۶۱,۶۳۵	۲۵۴,۰۰۱	۹۱۷,۳۹۰	۹۱۷,۳۹۰	۳,۵۵۰,۴۱۶
کاب	۱,۹۱۱,۱۱۳	۵۲۶,۶۷۲	۱,۳۳۲,۵۷۰	۲۲۱,۵۷۳	۳,۹۹۱,۹۲۸

جوجه ریزی مرغ گوشتی

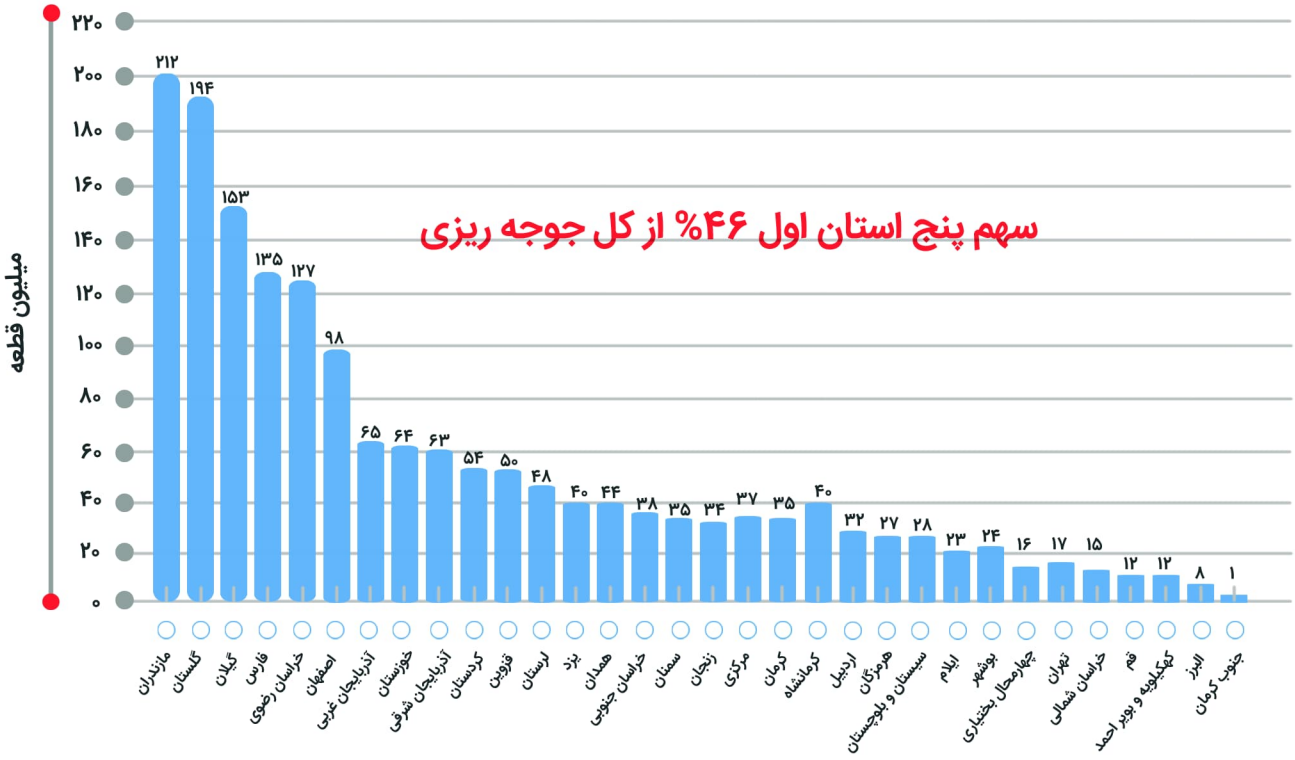

سهم سویه‌ها در جوجه ریزی گوشتی

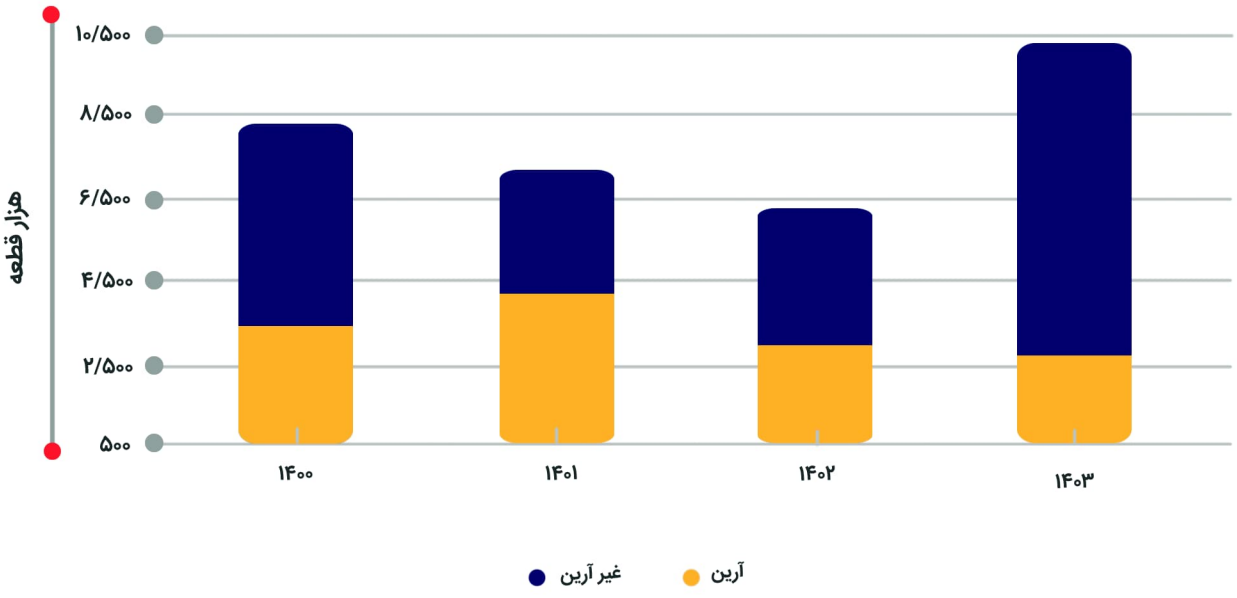
شرح	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	جمع
ایندین ریور	۰	۰	۰	%۴	%۱
آرین	%۱۱	%۱۲	%۲۹	%۱۹	%۱۹
راس	%۵۹	%۵۳	%۶۰	%۵۷	%۵۸
پلاس	%۲۲	%۲۲	%۵	%۱۳	%۱۳
کاب	%۹	%۱۴	%۶	%۷	%۹

جوجه ریزی استان ها
در سال ۱۴۰۳

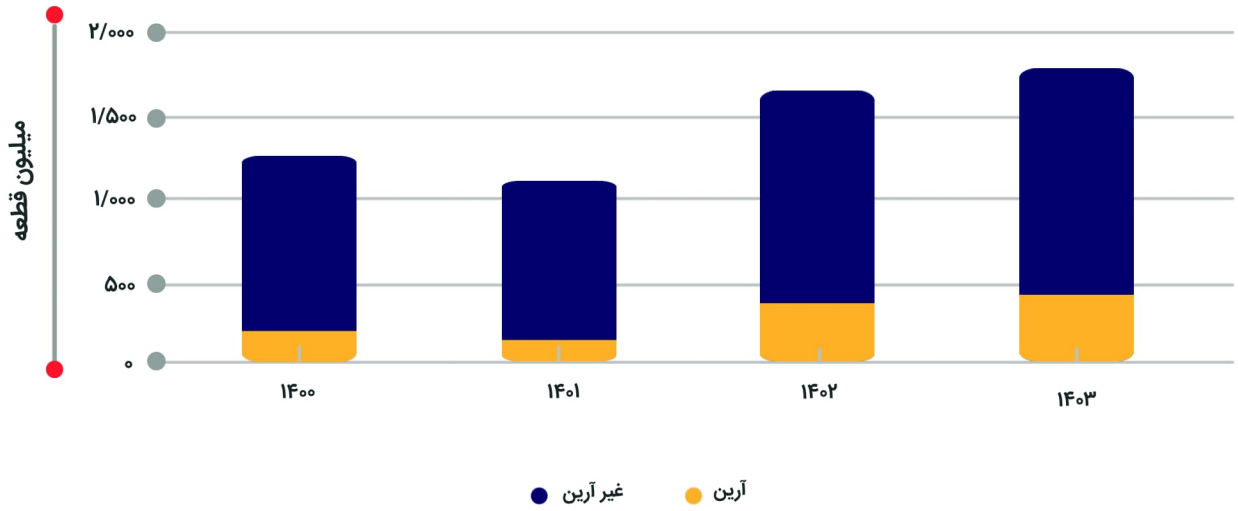
جوجه ریزی مادر گوشتی آرین
در مقابل غیر آرین

شرح	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳
غیر آرین	۸,۳۰۲,۷۱۱	۵,۶۱۲,۵۴۸	۶,۵۱۵,۸۰۳	۹,۳۰۲,۳۰۶
آرین	۲,۷۲۷,۵۲۸	۴,۲۱۶,۰۷۳	۳,۸۶۷,۳۲۵	۲,۲۴۷,۴۸۸

جوجه ریزی گوشتی آرین
در مقابل غیر آرین

شرح	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳
غیر آرین	۱,۲۷۱,۳۰۹	۱,۱۲۰,۶۷۲	۱,۱۱۲,۰۳۸	۱,۳۶۴,۹۰۵
آرین	۱۵۰,۰۰۰	۱۴۶,۹۱۳	۴۵۵,۹۸۰	۴۰۷,۶۹۹

تحلیلی بر صنعت طیور کشور، مرغ آرین و عاقبت شبه راس

دکتر حسن مهربانی یگانه
استاد دانشگاه تهران

تولید و مصرف:

مصرف سرانه مرغ در بدو انقلاب حدود ۴/۵ تا ۵ کیلوگرم و تخم‌مرغ حدود ۴-۳/۵ کیلوگرم بوده است. جمعیت کشور از حدود ۳۶ میلیون نفر در بدو انقلاب به حدود ۸۷ میلیون نفر رسیده، یعنی تقریباً ۲/۵ برابر شده است. با فرض این که مصرف سرانه مرغ را ۲۵ کیلوگرم و تخم مرغ را ۱۳ کیلوگرم در نظر بگیریم، تولید مرغ حدوداً ۱۳ برابر و تخم مرغ تقریباً ۸ برابر سال ۱۳۵۸ شده است. به عبارتی متوسط رشد سالانه تولید مرغ ۵/۶ درصد و تخم مرغ ۴/۶۷ درصد بوده است. در حال حاضر متوسط مصرف سرانه مرغ حدود ۱۷/۵ کیلوگرم و تخم مرغ حدود ۱۲ کیلوگرم در جهان است. لذا، ایران از نظر مصرف سرانه مرغ حدود ۴۰ درصد بیش از متوسط جهانی مصرف می کند و تخم مرغ هم تقریباً هم سطح متوسط مصرف جهانی است.

ساختار:

ساختار صنعت طیور ایران کاملاً خرده‌مالکی است. حدود ۲۰ هزار تولید کننده مرغ، حدود ۱۶۰۰ تولیدکننده تخم مرغ، بیش از ۲۰۰ کشتارگاه و حدود ۷۰۰ کارخانه خوراک و قریب ۸۰۰ واحد تولید جوجه یکروزه گوشتی در کشور وجود دارد که تقریباً به شکل جزیره‌ای فعالیت می‌کنند. البته ظرف سالهای اخیر تعدادی شرکت‌های زنجیره‌ای در بخش گوشتی شکل گرفته (حدود ۵۰ شرکت) که مجموعاً حدود ۳۰ درصد مرغ کشور را تولید می‌کنند. در چنین ساختاری بهره‌وری تولید نسبت به کشورهای پیشرفته پایین‌تر بوده و به هدررفت منابع می‌انجامد. شاخص تولید مرغ گوشتی حدود ۳۰-۲۵ درصد کمتر از کشورهای پیشرفته است.

بازار:

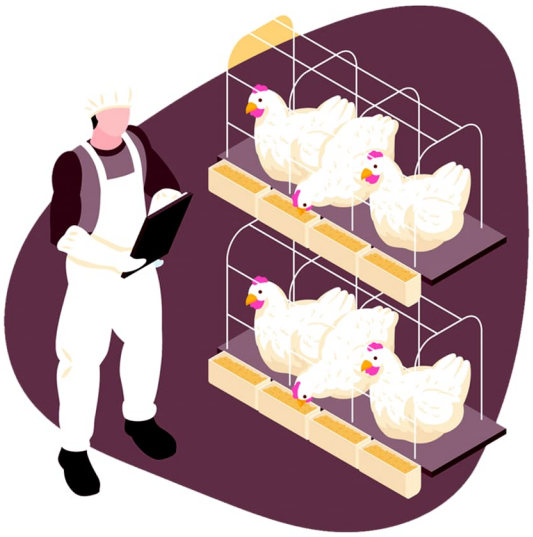
بازار محصولات صنعت طیور باتوجه‌به ساختار آن تقریباً در رقابت کامل است. تک تک تولیدکنندگان سهمی در بازار نداشته و کاملاً قیمت‌پذیرند. برندها شکل نگرفته و با این‌که حجم قابل توجهی مرغ توسط کشورهای حاشیه خلیج فارس وارد کشورهای متبوع می‌شود ایران هیچ سهمی از این بازار تا کنون نداشته است. تخمین زده شده که در سال ۲۰۲۵ میزان واردات کشورهای همجوار ایران حداقل ۲ میلیون تن گوشت مرغ به ارزش حدود ۴ میلیارد دلار باشد (سایت Indexmuni).

واردات مرغ در حاشیه ایران

کشور	عربستان	عراق	امارات	عمان	کویت	قطر
وزن(هزار تن)	۶۱۵	۵۵۰	۴۰۰	۱۱۵	۱۶۰	۱۳۰

راهکارهای پیشنهادی برای حل چالش های اصلی صنعت طیور کشور

۱- قطع ارز یارانه ای (ترجیحی، نیمایی) از تولید و تخصیص یارانه مستقیم پروتئین به دهک های پایین جامعه
۲- آزاد نمودن صنعت به معنای اجتناب دولت از دخالت در بازار و قیمت ها
۳- تشویق تولیدکنندگان کوچک در پیوستن به زنجیره های تولید و حمایت جدی و همه‌جانبه از تشکیل شرکت ها و بنگاه های بزرگ تولیدی برای کیفیت بهتر و هزینه تمام شده اقتصادی تر.
۴- اجتناب از صدور مجوز برای واحدهای کوچک به منظور جلوگیری از هدررفت منابع و ایجاد ریسک برای چنین تولیدکنندگانی.
۵- بازنگری دولت در تولید آمار و ارقام صنعت برای تصمیم گیری های کارشناسانه و دقیق تر
۶- تشدید نظارت های بهداشتی بر تولیدات صنعت طیور به‌منظور افزایش کیفیت محصولات تولیدی
۷- رسمیت شناختن تنها یک یا دو تشکل بزرگ و جلوگیری از تشتت تشکل ها برای تعامل بیشتر و بهتر
۸- اجتناب دولت از خرید و فروش مرغ و تجارت نهاده‌ها و محصولات صنعت طیور مانند ذرت، سویا، جو...

مرغ آرین (هیبرو Hybro متعلق به کمپانی یوریبرید Euribrid هلند)

در حال حاضر نه این نژاد در دنیا وجود دارد و نه این کمپانی

مقدمه:

مقایسه عملکرد سویه‌های مختلف مرغ‌های گوشتی و تخم‌گذار در صنعت طیور امری معمول و رایج است. زیرا این سویه‌ها بر حسب اهداف اصلاح نژادی و شدتی که در انتخاب آنها اعمال می‌شود، طبیعتاً عملکرد متـفاوتی از خود بروز می‌دهند. عمده نظر متخصصان اصلاح نژاد، چه در بخش گوشتی و چه در بخش تخم‌گذار، معطوف به اقتصادی‌تر کردن این مرغ‌ها است. باتوجه‌به این‌که در جهان سالیانه بیش از ۵۰ میلیارد قـطعه جوجه گوشتی به مزارع پـرورش وارد و رقمی حدود ۱۴۰ میلیون تن گوشت مرغ تولید می‌شود (ایران در ۱۴۰۳ بیش از ۲/۵ میلیـون تن مرغ آماده طبخ تولید کرده است)، هرگونه تغییر جزیی مثبت یا منفی مثلاً در ضریب تبدیل، سرعت رشد، مقاومت به بیماری‌ها، طول دوره پرورش، ضریب استحصال لاشه، تعداد جوجه حاصله از هر قطعه مرغ اجـداد یا مادر و ... آثار و تبعات قابل تـوجهی بر اقتصاد تولید می‌گذارد.

امروز در دنیا تنها چند شرکت دارای مرغ لایـن (گوشتی و تخم‌گذار) هستند و تنها تأمین‌کنندگان کل گوشت مرغ و تخم‌مرغ زنجیره صنعتی دنیا محسوب می‌شوند. شرکت آویـاژن Aviagen (مقر اصلی آن در ادینبورگ اسـکاتلند و دارای مزارع متعدد در گوشه‌وکنار جهان)، و صاحب چهار نژاد اصلی مرغان گوشتی (راس - آربورایکرز - ایندین‌ریور - هوبارد - Ross - Arbor Acres-Indian River -Hubbard) و تایسون آمریکا Tyson (دارنده نژاد کاب Cobb).

مرغ‌های لاین قابل تـجارت نبـوده و هیچ شرکتی حاضر به فروش آنها نیست و آنچه که در دنیا تجارت می‌شود، نتـایج حاصل از این لاین‌ها است (گله‌های اجداد و مادر).

فناوری دستیابی به مرغ لاین و مدیریت این مراکز به‌قدری راهبردی است که حتی در مقالات علمی مربوط به اصلاح ژنتیکی طیور هم هیچ اشاره‌ای به‌تـفصیل اطلاعات آن نمی‌شود و مراکزی که مرغ لاین در آن‌ها نگهداری می‌شوند، مثل مراکز فوق‌سری نظامی و دارای پروتکل‌های امنیتی پیچیده هستند. حتی بازدید از این گله‌ها هم ممنوع است. سرمایه‌گذاری روی پرورش و اصلاح نژاد مرغ‌های لاین بسیار پرهزینه است و از این مهم‌تر نیاز به مدیریتی باثبات دارد.

تاریخچه مرغ لاین در ایران:

پرورش مرغ لاین برای اولین بار در سال ۱۳۵۶ شمسی در ایران با ورود یک گله مرغ لاین نژاد آربورایکرز از آمریکا و استقرار آن در مرغداری «کدخدا» در منطقه بویین زهرا آغاز شد.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ، بخشی از این گله برای مدتی به مزارع پرورش تحت پوشش وزارت کشاورزی در زیاران قزوین منتقل شد که همگی به علت نبود امکانات از بین رفتند و تنها عده معدودی باقی ماندند که نهایتاً به مؤسسه تحقیقات علوم دامی در کرج واگذار شدند. البته آنها هم نهایتاً نیز از بین رفتند.

در سال ۱۳۶۲ طرح ملی احداث مجتمع پرورش و اصلاح نژاد مرغ لاین واقع در بابلکنار مازندران تدوین و مورد تصویب قرار گرفت و مقرر شد ۱۱۳۵ هکتار از اراضی جنگلی در شمال کشور در منطقه بابلکنار برای اجرای این طرح از طرف وزارت کشاورزی تخصیص‌یابد.

سال ۱۳۶۵ به تدریج برنامه‌ریزی و مقدمات وارد کردن یک لاین مرغ به ایران شروع و اعزام نـیروهای مورد نیاز به خارج از کشور برای کسب تخصص های لازم انجام شد. نهایتاً حدود ده هزار قطعه مرغ لاین به عنوان اولین گله نژاد «هاییرو» از شرکت «یوریبرید» و از هلند در سال ۱۳۷۲ وارد کشور شد.

پـس از ورود اولین گله مرغ لاین ، ظاهراً اختـلاف مالی با طرف هـلندی پیش آمد که باعث شد هلندی‌ها پروژه را رها کنند. بعد از ترک پروژه توسـط هلندی ها ، تحویل گله بعدی صورت نگرفت و احـتمالاً تصورشان هم این بود که ایرانی ها حتی توانایی نگهداری همین گله ای که تـحویلشان شده را هم ندارند، چه برسد به اینکه بخواهند از کیفیت آن یک لاین دریافتی محافظت و آن را استمرار دهند و این گله هم از بین می‌رود (تصوری که تجربه آن را تصدیق نموده است).

در اواخر دهه ۷۰ شمسی، حدود ۸۵ درصد از جـوجه اجداد مورد نیاز کـشور از طریق مجتمع مرغ لاین بابلکنار تأمـین می شد که متأسفانه در دهه ۸۰ شمسی به علت سوء مدیریت ها و ادغام دو وزارت خانه جهاد و کشاورزی و آزاد شدن واردات سویه های خارجی، سهم مرغ لاین آرین از ۸۵ درصد به کمتر از دو درصد رسید و سرانجام به حدود تنها نیم درصد رسید.

علت اینکه در سال‌های گذشته نژاد آرین بازار خود را در کشور از دست‌داده، درجازدن این دانش و اختلالات شدید مدیریتی بوده است. دست‌به‌دست شدن در پنج دستگاه و تعویض حدود ۱۰ مدیر دولتی در حالی که محققان کشورهای دیگر روز به روز نـژادهای خود را اصـلاح و روزآمد کردند اما آرین در ایران در جا زد و مرغداران داخل کشور عمـلکرد نژادهای خارجی را به نژاد داخلی ترجیح دادند.

قابل‌توجه اینکه سایت بابل‌کنار به دلیل دولتی بودن تا سال ۱۳۹۹ عملا رها بوده و نه تنـها اقدامات اصلاح لاین صورت نگرفته بلکه تجهیزات و زیرساخت‌های آن هم فرسوده شده است.

عملکرد جوجه آرین (همان نژاد هیبرو Hybro شرکت یوریبرید Euribrid هلند) که بیش از ۳۰ سال از ورود آن از کشور هلند به ایران می گذرد و مقایسه آن با همتـایان بین المللی (نژادهای راس، کاب، و آربورایکرز و هـوبارد)، نشان از غیراقتصادی بودن این نژاد در سطوح اجداد، مادر، گوشتی، کشتارگاه و قطعه‌بندی دارد.مقایسه‌ها تاکنون حاکی از این است که در بخش های تولید جوجه مادر از گله های اجداد، تولید جوجه‌های گوشتی از گله‌های مادر، شاخص عملکرد تولید گوشت در این نژاد بیش از ۳۰ درصد از گله های راس و آربورایکرز که همتایان بین المللی آن هستند عقب تر است. پرورش جوجه های گوشتی در ارتفاع منجر به بیماری آسیت می شود (دو سوم مرغ ایران در ارتفاع بسیار بالاتر از سطح دریا پرورش پیدا می کند).

بر اساس مطالعات میدانی نژاد آرین نسبت به بیماری آسیت که می تواند عملکرد تولیدی را کاهش دهد در مقایسه با سایر نژادها حساسیت بیشتری داشته و لذا تأثیرپذیری آن از ارتفاع بیشتر است.شاهد این ادعا نارضـایتی کامل مزارع گوشتی و مادر سراسر کشور است.

در نتیجه باید تعداد جوجه اجداد، مادر و گوشتی بسیار بیشتری به مـزارع کشور وارد شود که ریسک بالاتری داشته و هم هزینه مالی سنگین‌تری برای کشور دارد (واردات نهاده‌های بیشتر اعم از ذرت و سویا و واکسن و دارو). همچنین ، ضریب اسـتحصال گوشت از مرغ‌های گوشـتی زنده در این نژاد نسبت به سایر نـژادها در کشتارگاه حداقل ۱۸ درصد کمتر اسـت (این عدد در نقاط مرتفع کشور مثل اصفهان ، شمال شیراز و چهارمحال به حدود ۳۵ درصد می رسد) و اجـزای لاشه هم متناسب نیاز بازار نیست (حدود ۲۰ درصد گوشت سینه کمتر که قیمت آن تقریباً دو برابر قیمت مرغ است).

مدیریت دولتی (تغییرات زیاد مدیریتی و دستگاه های متولی و....)، پرورش بدون هدف، خروج از رقابت، عدم سرمایه گذاری (مالی و انسانی) از جمله عوامل شکست این طرح ملی بوده است.

پـرورش آرین باتوجه به عدم رقابتی بودن عملکرد گلـه‌های اجداد، مادر و گوشـتی به هیچ وجه اقـتصادی نیست.

A) قابل توجه: در ازای هر ۱% جایگزینی آرین با نژادهای معمول خارجـی موجود در کشور حـدود ۲۰ مـیلیون دلار هـزینه اضافه به مجموع سرانه هزینه ای مادر و گوشتی پرورشی کشور تحمیل خواهد شد.

B) قابل توجه: در ازای هر۱% جـایگزینی آرین با همتایان بین المـللی حدود ۶۷۰۰ تن گوشت کمتر استحصال می شود.

C) باید از سیاسی و دولتی کردن موضوع توسعه تولید مرغ آرین به‌شدت پرهیز شود ؛ چون خلط مسائل اجرایی تولـید با مسائل سیاسی، پروژه را محکوم به شـکست قطعی می‌کند .

نتیجه گیری :

در مجموع باتوجه‌به ضریب عملکرد دان به گوشت، سرعت رشد، تعداد جوجه گوشتی تولید شده از هر قطعه مرغ مادر با افزایش نیاز به دان، افزایش جوجه‌ریزی (مادر و گوشتی)، افزایش مصرف آب و برق و گاز و نیروی انسانی مرغداری و... . روبه‌رو می‌باشیم. پرورش هر مرغ گوشـتی سویه آرین باعث هدررفت بیش از یک دلار ازمنابع کشور خواهد شد و با جوجه‌ریزی حدود ۱/۵ میلیاردی در سال، با هدر رفت تقریباً ۱/۵ تا ۲ میلیارد دلار منابع در سال مواجه می‌شویم. در حالی که واردات جوجه‌های اجداد سـالیانه حدود ۱۳ میلیون دلار هزینه دارد، پرورش مرغ‌های آرین بیش از ۱۰۰ برابر این هـزینه زیان بخش است.

پیشنهادها:

• نظر به این که در جلسات متعدد به نقل از مقام معظم رهبری گفته می‌شود که ایشان امر به احیای این مرغ فرموده‌اند، پیشنهاد می‌گردد که دو مجموعه کوثر (متعلق به بنیاد مستضعفان) و اتکا (متعلق به وزارت دفاع) نسبت به پرورش و راهکارهای احیا اقدام نموده و گزارش پیشرفت آن را سالیانه در صنعت مطرح نمایند، قطعاً در صورت قابل‌رقابت شدن این سویه، صنعت استقبال خواهد کرد.

• احیا یا به عبارتی اصلاح این مرغ باید به‌تدریج صورت گیرد (گرچه به نظر اینجانب ظرفیت احیای این مرغ ازدست‌رفته است) نه این که با تکثیر گسترده و اجبار به جوجه‌ریزی زیان هنگفتی را به کشور و مرغداران تحمیل نموده و از مجرای این زیان تنفر شدیدی را نسبت به مسئولان دولتی و تصمیم‌گیران این حوزه دامن بزنند.

نهاده هایی که در این شرایط بین المللی حاکم بر ایران با زحمت و هزینه بسیار وارد می‌شود (برای هر کشتی روزانه حدود ۲۰ هزار دلار فقط دموراژ داده می شود) نباید به مرغ هایی داده شود که توان تبدیل اقتصادی نهاده ها را ندارند.

• تحریم مستمسک بلاوجهی است. برای واردات جوجه اجداد هیچ‌گاه تحریم نشده‌ایم ؛ زیرا در سه سال گذشته از همان شرکتی که ادعا می‌شود به علت تحریم جوجه نداده است، جوجه‌های اجداد وارد شده است.

• در حال حاضر جوجه های اجداد تخم‌گذار از نژاد هایلاین Hyline که نتیجه اش تولید جوجه‌های مادر و تخمگذار تجارتی است، بدون هیچ مشکلی از آمریکا وارد میگردد. تولید تخم مرغ هم بدون هیچ مشکلی صورت می گیرد.

• با توجه‌به این که جوجه‌ریزی از نژاد آرین برای مرغداران مادر و گوشتی زیان جدی وارد می‌کند، مرغداران به انواع تدبیرها که فسادبرانگیز هم هست متوسل می‌شوند تا از جوجه‌ریزی با این نژاد اجتناب کنند.

• فشار بر مرغداران برای جوجه ریزی از نژاد آرین ، به دلیل اینکه مرغداران مادر و گوشتی از آن اجتناب میکنند، موجب برهم خوردن آمارها شده و عدم قطعیت اعداد و ارقام را شدیداً افزایش داده است. از این بابت هم نوسانات صنعت افزایش‌یافته که نتیجه آن تلاطم بازار مرغ ، این تنها پروتئین حیوانی ارزان قیمت در کشور شده است.

• بازار صنعت ظرف چهارسال گذشته نژاد آرین را پس زده و مرغداران حاضر به جوجه ریزی از این نژاد نیستند. قیمت جوجه‌های گوشتی آرین قابل مقایسه با قیمت جوجه‌های گوشتی سایر سویه‌ها نبوده و همواره بسیار پایین‌تر به فروش می‌رسد. در مواقعی که قیمت جوجه افت می کند، تـخم‌مرغ‌های حاصل از آرین را بدون تبدیل به جوجه گوشتی باید به صورت‌خوراکی بفروشند.

تـــکـمـلـــه ۱:

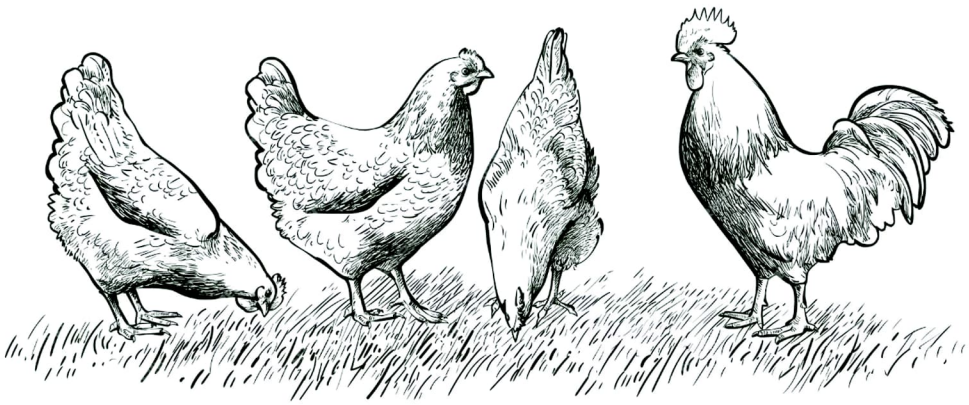
ورود آخرین گله اجداد راس در اسفند سال ۱۳۹۹ بوده و پس از آن به نظر می‌رسد عمدتاً هم به دلیل مشکلات اخذ افک OFAC وارد ایران نشد. لکن در محافل مختلف اعلام شد که علت واردنشدن جوجه تحریم بوده است. این در حالی است که جوجه اجداد خط تخم‌گذار هایلاین کماکان توسط شرکت مرغک از آمریکا وارد شده است. تـصمیمات متخذه موجب شد که تمام اتکای کشور به سمت اجداد سویه آرین سوق داده شود که نتایج بسیار نامطلوب آن منجر به چالش جدی تولید جوجه یکروزه گوشتی و گوشت مرغ طی چهار سال گذشته تاکنون شده است. این امر عمدتاً به دلیل بهره‌وری بسیار پایین‌تر نژاد آرین و عدم تمایل مرغداران به جوجه‌ریزی از این سویه نسبت به سایر سویه‌های خارجی بوده که در گزارش اصلی به آن اشاره شده است. در بخش واردات آمارها گویای این واقعیت بود که ظرف چهار سال گذشته با واردات تخم‌مرغ نطفه‌دار، جوجه گوشتی و گوشت مرغ، مبلغ ۱/۳۶۵ میلیارد دلار هزینه واردات کرده ایم. اگر نگوییم تماماً، بخش عمده این هزینه سـنگین واردات به علت فشار جوجه ریزی آرین و عدم ورود گله های خارجی به صورت منظم بوده است.

جوجه‌ریزی مادر گوشتی (میلیون قطعه)			
سال	کل جوجه‌ریزی (میلیون قطعه)	آرین (میلیون قطعه)	سهم آرین (درصد)
۱۴۰۰	۱۰/۹۸	۲/۷	۲۵
۱۴۰۱	۹/۸۲	۴/۲	۴۳
۱۴۰۲	۱۰/۲۴	۳/۸۳	۳۷
۱۴۰۳	۱۱/۵۳	۲/۲۵	۲۰
کل	۴۲/۵۷	۱۲/۹۸	۳۰/۵
جوجه‌ریزی گوشتی (میلیون قطعه)			
سال	کل جوجه‌ریزی (میلیون قطعه)	آرین (میلیون قطعه)	سهم آرین (درصد)
۱۴۰۰	۱۳۹۸	۱۲۶	۸
۱۴۰۱	۱۲۶۹	۱۴۷	۱۶
۱۴۰۲	۱۵۶۹	۴۵۶	۳۰
۱۴۰۳	۱۷۷۴	۴۰۸	۲۳
کل	۶۰۱۰	۱۱۳۷	۱۹

سهم جوجه‌ریزی گوشتی و مادر از نژاد آرین در آمارهای رسمی ظرف چهار سال گذشته بالا رفته است. لکن به دلیل مشکلات بـهره‌وری این سویه آمارها از عدم قطعیت برخوردار است، یعنی در واقعیت کمتر از اعداد ثبت شده در سامانه‌هاست. یا به نام آرین ثبت شده و سویه دیگری ریخته شده یا اینکه اصلاً در عالم واقع جوجه آرینی ریخته نشده است.
تجربه نـشان داده هر کجا در فرایند تولید محدودیت‌های اجباری و خلاف منطق هزینه فایده اعمال شود فضای مفسده را بازنموده و افراد را به سمت دورزدن قواعد وضع شده سوق می‌دهد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها :

- افزایش قیمت مرغ و گوشت قرمز و کاهش قدرت خرید عموم به‌خصوص طبقه فرودست جامعه موجبات کاهـش مصرف پروتئین حیوانی را به بار می‌آورد که ضمن افزایش نارضایتی عمومی بر سلامت جامعه تأثیر شدیدی دارد. اصرار بر افزایش سهم جوجه آرین نهایتاً باعث هدررفت منابع شده و نیاز کشور را تأمین نمی‌کند.
- نژاد آرین پاسخگوی تولید مورد نیاز کشور نیست. گلـه‌های اجداد خارجی نژادهای مرغ گوشتی به هر نحوی شده کمافی‌السابق باید وارد شده و زمینه تولید کمی و کیفی بیشتر تولید جوجه یکروزه گوشتی و به‌تبع آن مرغ را حداقل متناسب با افزایش جمعیت کشور فراهم نماید.
- نسبت قیمت گوشـت قرمز به مرغ به بیش از ۶ رسیده است، یعنی یک کیلو گوشت قرمـز معادل ۶ کیـلو مرغ است. با افزایش قیمت گوشت قرمز این نسبت افـزایش می‌یابد و مصرف آن را برای طبقات پایین جامـعه به‌طور روزافزونی مشکل‌تر می‌کند. لذا، تولید مرغ با بهروری بهتر و نه از نژاد آرین باید مطمح نظر قرار گیرد.
- باتوجه‌به کاهش قـدرت خرید چند دهک پایـین جامعه، یارانه‌ای که برای واردات نـهاده‌های تولید داده می‌شـود (ارز ترجیحی) بیشتر برای طبقات بالای جامعه مفید منفعت است؛ زیرا طبقه مرفه جامعه به‌مراتب بیش از متوسط جامعه مصـرف می‌نمـاید؛ لذا، تجـدیدنظر در تخـصیص یارانـه هم باعـث تـخفیف فشار از پـشت دولـت شده و هـم آن را هدفمندترمی‌کند.
- واردات تخم مرغ نطفه دار گوشتی، جوجه گوشتی و مرغ در چهار سال گذشـته (نگاه کنید به بخش واردات و جداول ارزش واردات مستخرج از گمرک) به حدود ۶۵۸ میلیون دلار نتیجه تبعی جوجه ریزی آرین در چهار سال گذشته است.

تـــکمـــله۲:

با توجه به این که بیش از چهار سال است که جوجه اجدادی سویه راس وارد نشده است و صرفاً به تکثیر باقیمانده های اجدادی چهار سال پیش بسنده شده و ارتباط آن با شرکت آویاژن قطع است، بیم آن می رود که همین گله های راس هم به سرنوشت آرین دچار شوند. جا دارد از منظر اصلاح نژاد به عواقب انقطاع ژنی از لاین هایی که مستمراً تحت انتخاب و بهبود عملکرد در شرکت اصلی قرار دارند نگاهی بیندازیم.

کاهش عملکرد در اصلاح نژاد طیور و نقش رانش ژنتیکی

در ژنتیک و اصلاح نژاد طیور، انتخاب دقیق والدین، خصوصاً نرها وحفظ اندازه مناسب جمعیت، نقش مهمی در عملکرد نسل بعد دارد. وقتی انتخاب مؤثر انجام نشود یا اندازه موثر جمعیت کاهش یابد عملکرد فرزندان دچار افت می شود.

دلایل افت عملکرد نسل بعدی

۱. کاهش تنوع ژنتیکی: کاهش اندازه موثر جمعیت باعث کاهش دامنه ژنی میشود که خطر همخونی را افزایش می‌دهد. اندازه‌ی موثر با اندازه آماری متفاوت است و عواملی نظیر نسبت نر و ماده و واریانس اندازه خانواده تاثیر زیاد و برگشت ناپذیری روی آن دارند.

۲. انتخاب نا کارآمد: اگر والدین نسل بعدبر اساس شاخص های اقتصادی مناسب انتخاب نشوند ، احتمال افزایش فراوانی ژنهای نامطلوب و کاهش فراوانی ژنهای مطلوب در نسل های بعد وجود دارد.

۳. افزایش ضریب همخونی: منجر به کاهش باروری، ضعیف شدن سیستم ایمنی و بروز بیماری‌های مختلف می‌شود.

۴. Bottleneck Effect تنگ شدن پایه ژنتیکی: کوچک شدن اندازه ی موثرموجب محدود شدن پایه ژنتیکی و کاهش پتانسیل اصلاح می‌شود.

۵. Genetic Drift رانش ژنتیکی: به تغییرات تصادفی در فراوانی ژن‌ها در جمعیت‌های کوچک گفته می‌شود. اگر اندازه موثر کم باشد، ممکن است ژنهای مفید تصادفی حذف شده و ژنهای ضعیف تثبیت شوند.

۶. شرکت های دارای گله های لاین سال‌ها است که برای درک بهتر تغییرات ژنتیکی، اطلاعات ژنتیک مولکولی را جمع آوری می نمایند و انتخاب مبتنی بر عملکرد مرتبط با ژنها صورت می دهند، کاری که نیاز به تخصص و هزینه بالا دارد.

۷. گرچه آمار موثقی نداریم، ولی پیش بینی می شود که عملکرد گله های اجداد و مادر راس کنونی حداقل از حیث تعداد جوجه تولیدی کاهش یافته و به مرور زمان این کاهش تشدید شود.

۸. گله های گوشتی ناشی از این مادرها نیز دچار کاهش رشد و نامطلوب شدن ضریب تبدیل شده بعلاوه این که یکدستی گله‌ها هم از بین می رود (نیاز به جمع آوری و تحلیل اطلاعات عملکردی هست).

۹. انجمن زنجیره‌ها می‌تواند در مورد بندهای ۷ و ۸ حمایت های لازم را تحت پروژه های تحقیقاتی با مراکز علمی تعریف نماید و مرتباً آمار برداری نموده و به صنعت طیور گزارشات دوره ای موثقی ارائه دهد.

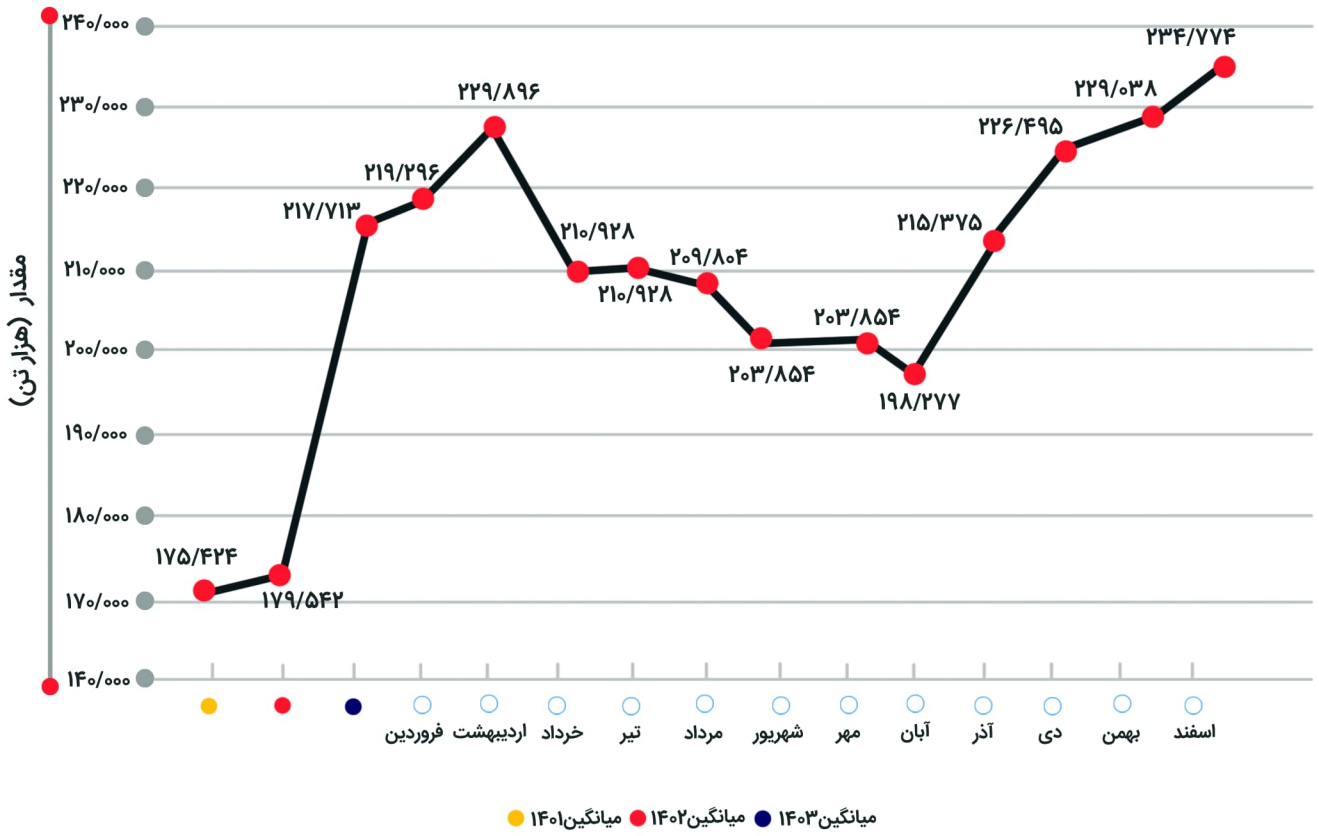
۱۰. یکی از دلائلی که وضع گله‌های آرین نسبت به همتایان بین‌المللی افت شدید نموده، بی‌ثباتی مدیریت و مدیرانی بوده که از ابتدای ورود گله های هیبرو (آرین) مسولیت این سویه را عهده دار بودند. ظرف چهار سال گذشته دستگاه های مسول و مدیران شرکت متولی تولید و پرورش سویه راس تغییر کرده اند، دو دستگاه (بنیاد شهید و بنیاد مستضعفان) و چهار مدیر. تغییرات مدیریت و مدیران تنش در سازمان ایجاد می کند و خود این موضوع تاثیرات نامطلوب بر نتایج اقدامات دارد.

تولید گوشت مرغ
در سال ۱۴۰۳

شرح	تعداد	وزن کل زنده	وزن کل کشتار	متوسط وزن زنده	متوسط وزن کشتار	متوسط افت	سرانه مصرف
واحد	قطعه	کیلوگرم	کیلوگرم	کیلوگرم	کیلوگرم	درصد	کیلوگرم
فروردین	۱۱۳,۵۲۸,۶۶۱	۲۸۸,۵۰۷,۰۷۶	۲۱۹,۲۹۶,۰۷۶	۲.۵۴	۱.۹۳	۲۳.۹۹	۲.۵۵
اردیبهشت	۱۱۸,۹۴۴,۵۸۳	۳۰۲,۶۹۵,۶۸۰	۲۲۹,۸۹۶,۰۹۴	۲.۵۴	۱.۹۳	۲۴.۰۵	۲.۶۷
خرداد	۱۱۰,۴۰۱,۰۵۶	۲۷۷,۷۹۹,۶۰۲	۲۱۱,۰۰۷,۹۴۷	۲.۵۲	۱.۹۱	۲۴.۰۴	۲.۴۵
تیر	۱۱۱,۶۵۰,۶۶۲	۲۷۷,۸۳۱,۴۱۱	۲۱۰,۹۲۷,۶۷۹	۲.۴۹	۱.۸۹	۲۴.۰۸	۲.۴۵
مرداد	۱۱۲,۳۲۰,۰۸۹	۲۷۵,۳۲۵,۸۱۱	۲۱۰,۹۲۷,۶۷۹	۲.۴۵	۱.۸۸	۲۳.۳۹	۲.۴۵
شهریور	۱۰۷,۷۶۹,۷۴۶	۲۶۷,۸۶۴,۷۶۹	۲۰۹,۸۰۳,۵۰۵	۲.۴۹	۱.۹۵	۲۱.۶۸	۲.۴۴
مهر	۱۱۴,۳۰۶,۰۰۸	۲۸۵,۴۰۴,۴۷۲	۲۱۶,۷۳۵,۳۴۹	۲.۵۰	۱.۹۰	۲۴.۰۶	۲.۵۲
آبان	۱۰۳,۶۳۰,۰۳۳	۲۶۰,۷۵۲,۳۲۸	۱۹۸,۲۷۷,۱۷۶	۲.۵۲	۱.۹۱	۲۳.۹۶	۲.۳۱
آذر	۱۰۸,۵۷۵,۹۸۱	۲۸۳,۷۰۲,۰۴۹	۲۱۵,۳۷۴,۶۲۱	۲.۶۱	۱.۹۸	۲۴.۰۸	۲.۵۰
دی	۱۱۵,۷۶۷,۹۲۶	۲۹۸,۷۹۰,۲۸۵	۲۲۶,۴۹۵,۲۳۶	۲.۵۸	۱.۹۶	۲۴.۲۰	۲.۶۳
بهمن	۱۱۶,۶۲۷,۰۴۳	۳۰۱,۴۸۲,۴۴۶	۲۲۹,۰۳۷,۹۰۹	۲.۵۹	۱.۹۶	۲۴.۰۳	۲.۶۶
اسفند	۱۲۰,۲۵۸,۲۷۵	۳۰۹,۲۱۷,۵۲۷	۲۳۴,۷۷۴,۲۲۱	۲.۵۷	۱.۹۵	۲۴.۰۷	۲.۷۳
جمع کل	۱,۳۵۳,۷۸۰,۰۶۳	۳,۴۲۹,۳۷۳,۴۵۶	۲,۶۱۲,۵۵۳,۴۹۲	۲.۵۳	۱.۹۳	۲۳.۸۲	۳۰.۳۸

منبع : مرکز آمار ایران

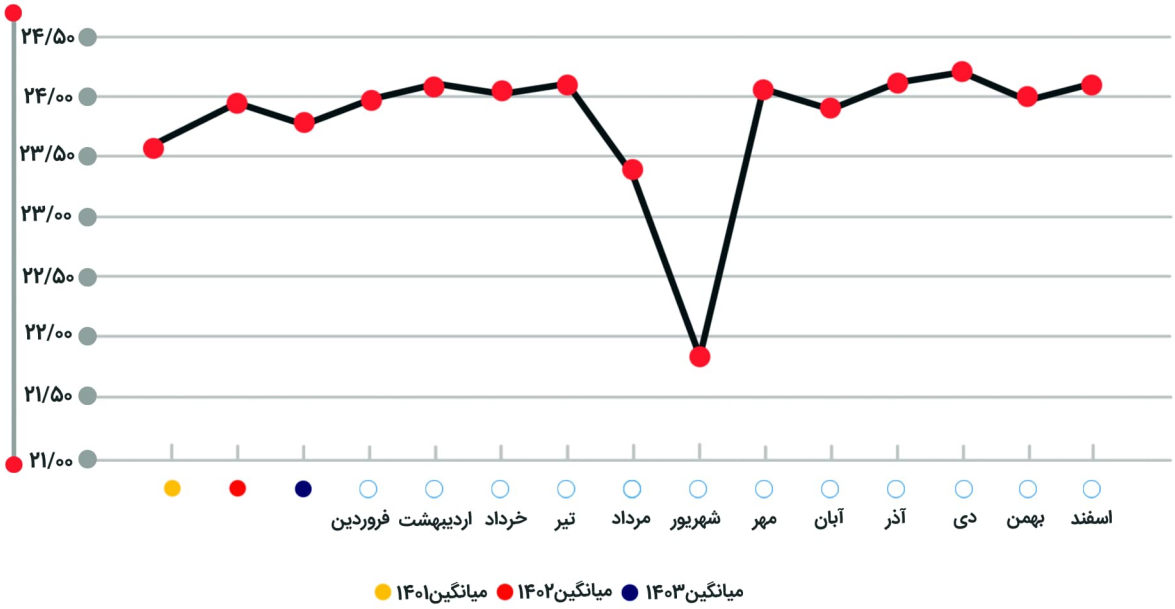
میزان استحصال گوشت مرغ

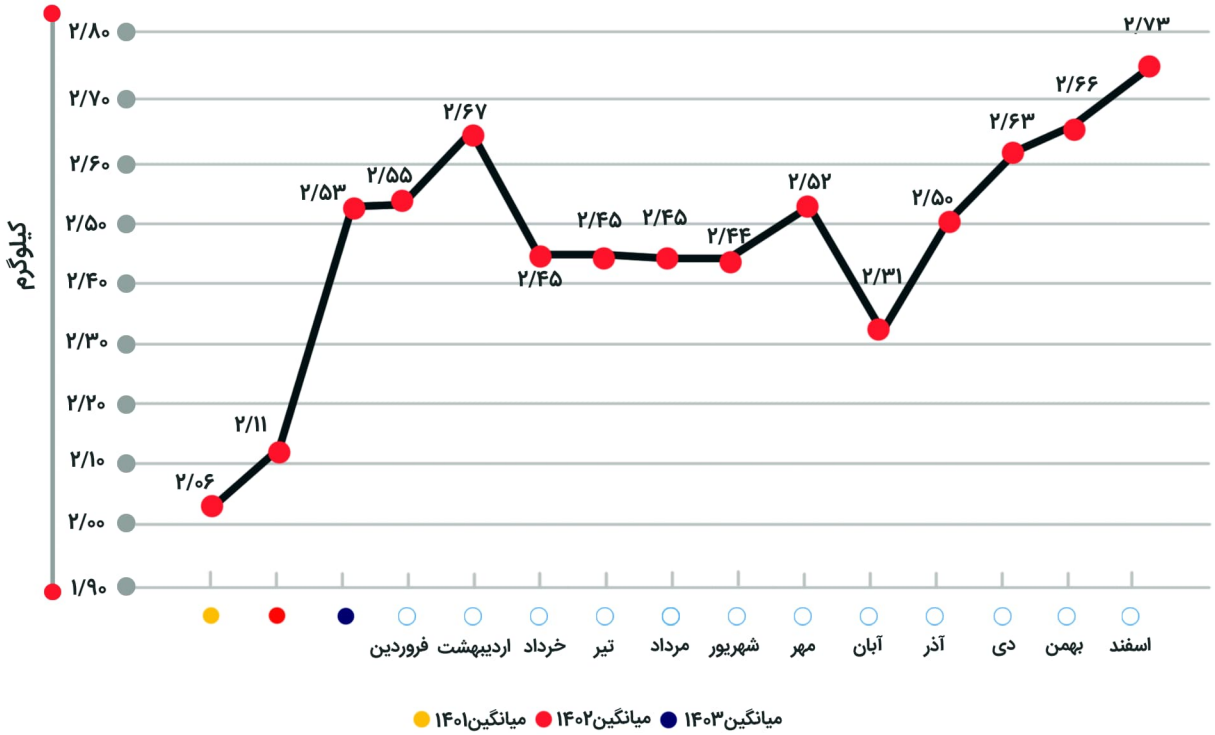
منبع : مرکز آمار ایران

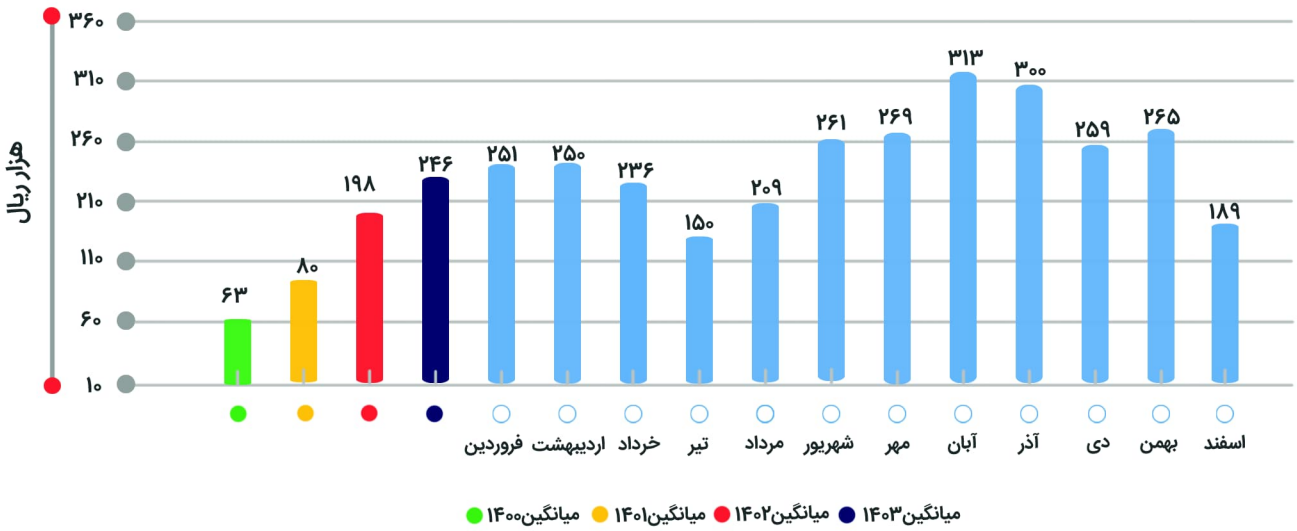
درصد افت لاشه

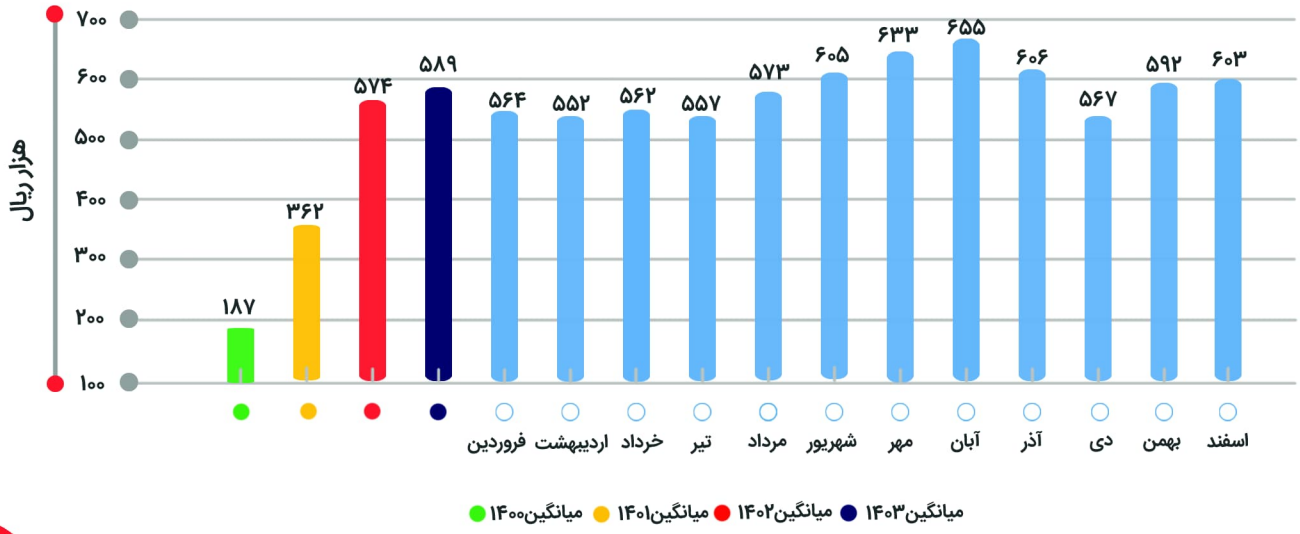
متوسط مصرف ماهانه گوشت مرغ

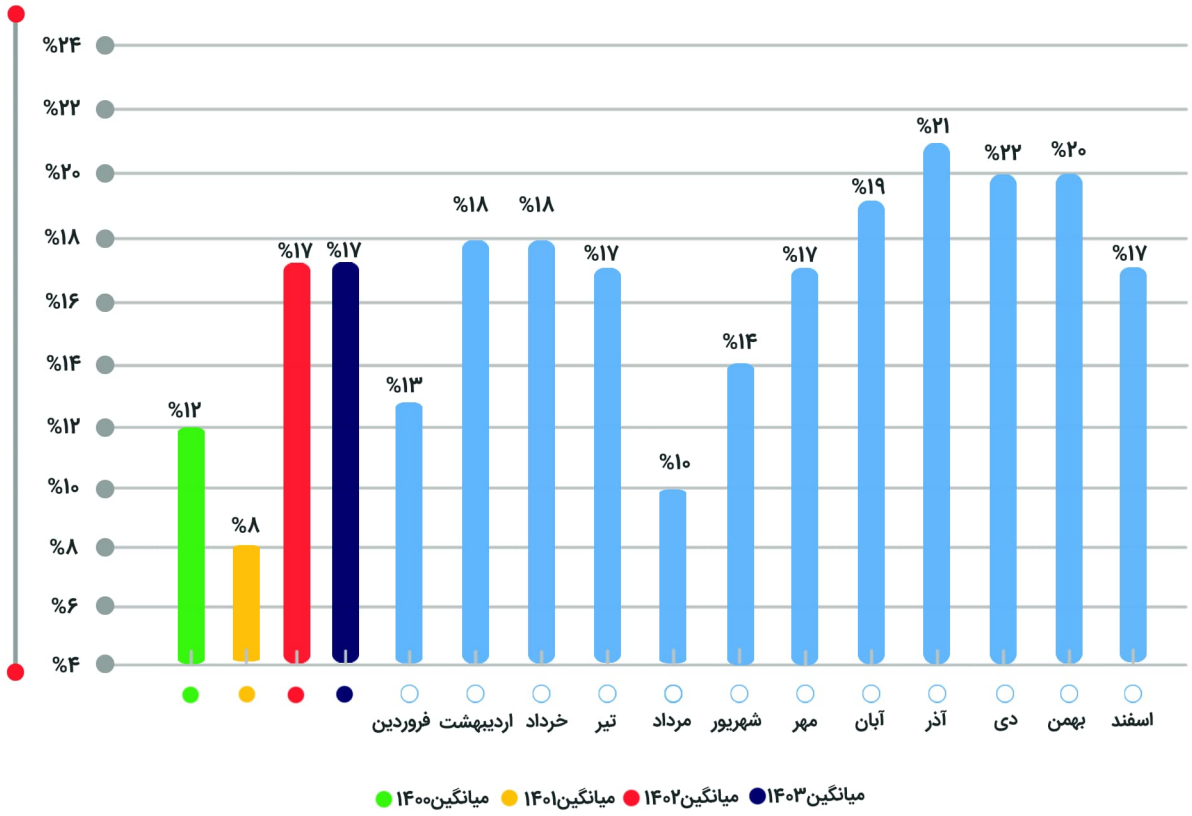
میانگین قیمت جوجه یکروزه گوشتی

قیمت مرغ زنده

سهم قیمت جوجه یکروزه
از قیمت مرغ زنده

محاسبه ارزی قیمت یک کیلوگرم گوشت مرغ

محاسبه دلاری قیمت گوشت مرغ			
عنوان هزینه	هزینه واردات (دلار)	سهم(درصد)	هزینه دلاری
ذرت	۳۵۰	%۶۳	۲۲۱
سویا	۶۰۰	%۳۲	۱۹۲
کنسانتره	۸۰۰	%۵	۴۰
جمع دلاری جیره		%۱۰۰	۴۵۳
هزینه خوراک با در نظر گرفتن سود فروش و هزینه حمل تا مرغداری		%۱۰	۴۹۸
ضریب تبدیل		۱.۸	۸۹۶
اثر هزینه خوراک در هزینه نهایی مرغ زنده		%۷۰	۱,۲۸۰
درصد افت لاشه		%۲۴	۱,۶۸۴
درصد سود تولید کننده، کشتارگاه و توزیع کننده		%۲۰	۲,۰۲۰
قیمت هر کیلو مرغ مصرفی(دلار)			۲/۰۲
متوسط قیمت یک کیلو مرغ وارداتی در ۴ سال گذشته(دلار)			۱/۹۳۷

واحد های جوجه کشی

پراکندگی و ظرفیت جوجه کشی‌ها در استان‌های مختلف[1]

	استان	تعداد واحد	مجموع ظرفیت اسمی
۱	مازندران	۴۱	۸۳۸,۳۳۵,۴۴۰
۲	گیلان	۲۳	۶۴۵,۷۳۴,۸۰۰
۳	خراسان رضوی	۴	۷۲,۰۸۸,۳۲۰
۴	تهران	۵	۱۴۵,۳۸۸,۲۶۱
۵	البرز	۵	۱۲۴,۹۰۶,۸۸۰
۶	قزوین	۸	۱۲۰,۹۷۰,۰۰۰
۷	آذربایجان شرقی	۵	۵۸,۳۵۹,۰۴۰
۸	کرمانشاه	۲	۲۸,۱۹۰,۴۰۰
۹	خوزستان	۱	۲۳,۷۹۴,۵۶۰
۱۰	مرکزی	۱	۱۸,۹۱۰,۰۰۰
۱۱	بوشهر	۱	۱۷,۰۰۰,۰۰۰
۱۲	گلستان	۶	۱۵,۲۰۰,۰۰۰
۱۳	لرستان	۱	۲۰,۰۰۰,۰۰۰
۱۴	خراسان جنوبی	۲	۱۶,۰۰۰,۰۰۰
	مجموع	۱۰۵	۲,۱۴۱,۱۱۹,۳۰۱

۱. این آمار توسط انجمن کارخانجات جوجه کشی ارائه شده است

از تعداد ۱۰۵ واحد جـوجه کشی موجود در کشـور، با پراکندگی در ۱۵ استان، تعداد ۶۴ واحد در دو اسـتان گیلان و مازندران واقع شده اندکه مجموع ظرفیت آنها حدود ۷۰ درصد کل کشور است.

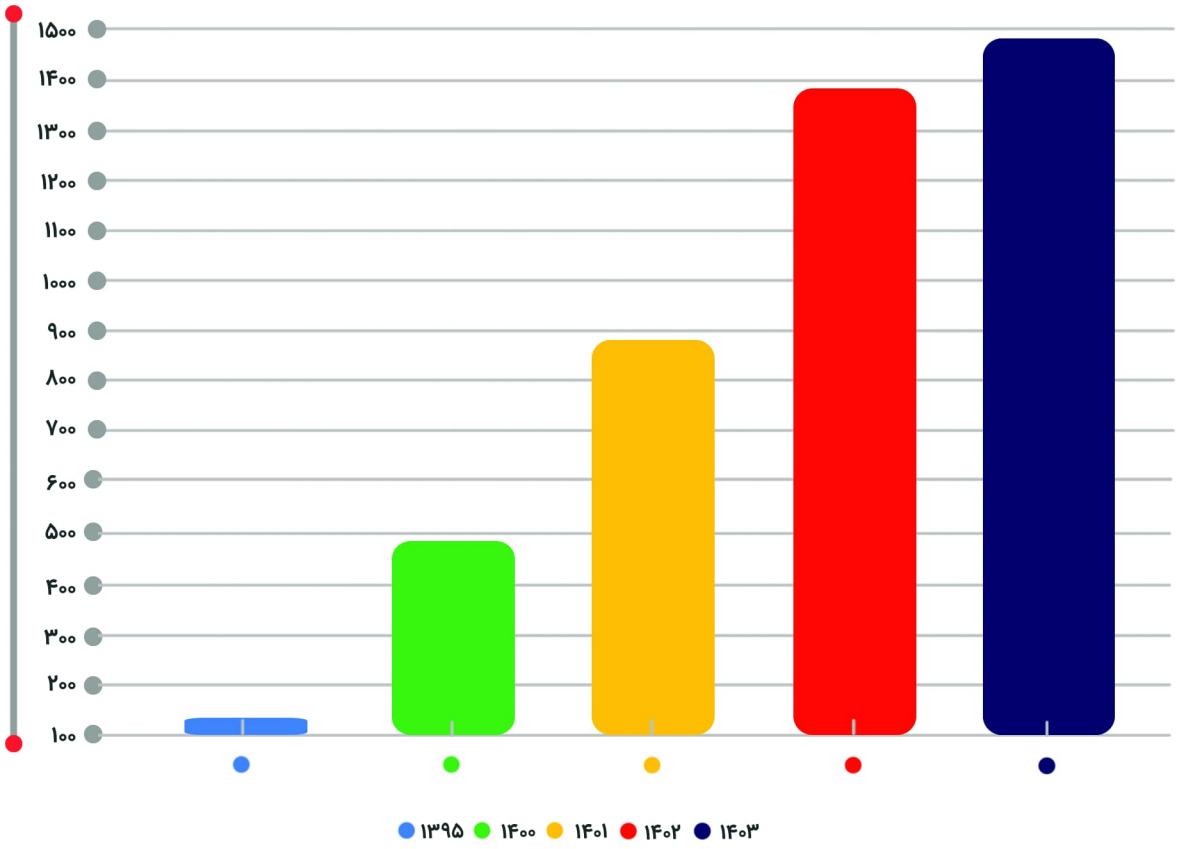
عمـده دسـتگاه‌های این جوجـه‌کشی‌ها قدیـمی اسـت و برای ارتقـای کمی و کـیفی جـوجه‌های تولیـدی نیاز به بازسازی و نوسازی دارند.

زنجیره ها

	استـــان	مجموع جوجه ریزی گوشتی
۱	گیلان	۱۳۶,۷۷۶,۴۹۵
۲	گلستان	۸۲,۴۴۹,۹۱۷
۳	مازندران	۶۴,۲۱۴,۶۹۶
۴	تهران	۵۰,۱۲۰,۶۳۷
۵	خراسان رضوی	۴۴,۲۱۶,۰۴۳
۶	آذربایجان غربی	۴۰,۷۲۶,۴۸۷
۷	فارس	۲۹,۷۷۷,۴۴۰
۸	اصفهان	۲۱,۹۷۲,۲۸۶
۹	زنجان	۱۲,۰۱۷,۴۶۴
۱۰	کرمان	۱۰,۵۹۵,۶۱۸
۱۱	کردستان	۱۰,۳۲۹,۶۰۱
۱۲	خوزستان	۱۰,۰۰۹,۴۵۹
۱۳	آذربایجان شرقی	۹,۷۸۸,۸۶۲
۱۴	بوشهر	۸,۳۰۱,۳۶۶
۱۵	خراسان شمالی	۵,۳۳۵,۱۲۳
۱۶	خراسان جنوبی	۳,۵۱۶,۹۸۷
۱۷	مرکزی	۲,۸۲۷,۷۰۰
۱۸	یزد	۱,۳۷۷,۵۶۰
۱۹	اردبیل	۱,۲۷۶,۳۰۰
۲۰	قزوین	۷۵۰,۳۰۰
۲۱	کرمانشاه	۲۴۱,۷۰۰
	مجموع	۵۴۶,۶۲۲,۰۴۱

تـورم تـولید کنـنده در صنعت طیور

مرغداری های صنعتی کشور به تفکیک سال و اقلام اصلی بر مبنای سال پایه

منبع: مرکز آمار

شرح	۱۳۹۵	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳
شاخص کل	۱۰۰	۴۷۵,۵	۸۳۹.۸	۱۳۲۵.۵	۱۴۴۵.۱
گروه مرغ	۱۰۰	۴۸۳,۷	۸۶۷.۸	۱۴۳۷.۱	۱۵۲۰.۶
مرغ گوشتی	۱۰۰	۴۱۴,۷	۷۸۷.۳	۱۲۴۵.۴	۱۲۷۵.۷
جوجه یکروزه	۱۰۰	۱۱۱۳,۸	۱۶۰۲.۹	۳۲۱۷.۵	۳۸۰۶.۹
پولت	۱۰۰	۶۱۵,۴	۱۰۵۷.۵	۱۷۵۰.۲	۱۸۸۳.۳
مرغ حذفی	۱۰۰	۴۶۸,۷	۷۷۱.۱	۱۲۳۵.۶	۱۲۰۱.۸
گروه تخم مرغ	۱۰۰	۴۵۵,۹	۷۸۸.۵	۱۰۹۸.۷	۱۳۰۷.۵
تخم مرغ خوراکی	۱۰۰	۵۰۴,۶	۹۱۴.۰	۱۱۴۶.۱	۱۲۱۴.۲
تخم مرغ نطفه دار	۱۰۰	۳۶۹,۷	۵۶۶.۱	۱۰۱۴.۸	۱۴۷۲.۸

شاخص قیمت تولیدکننده
Producer Price Index (PPI)

تاریخچه: این شاخص برای اولین بار در دهه ۱۸۹۰ در آمریکا به عنوان شاخص عمده فـروشی مصرف معرفی شد. چندین دهه است که این شاخص توسط بانک مرکزی و مرکز آمار ایران محاسبه و ارائه می‌شود.

این شاخص تغییرات قیمت کالاها و خدمات را از منظر تولید کننده در طی زمان اندازه‌گیری می‌کند و نشان دهنده سطح عمومی قیمت‌ها قبل از رسیدن به مصرف کننده نهایی است. این شاخص از مواد اولیه، مراحل تولید و سایر اموری که بر تولید تاثیر می‌گذارد ناشی می‌شود. رابطه شاخص تولید کننده (PPI) و شاخص مصرف کننده (CPI) اهمیت زیادی دارد. افزایش این شاخص معمولا منجر به افزایش شاخص مصرف کننده می‌شود که موجب افزایش فشار تورمی در خانوارها، به خصوص، اقشار کم درآمد می‌شود. سیاستگذاران با تحلیل PPI باید برای کنترل تورم مصرف کننده برنامه‌ریزی کنند. همچنین بنگاه‌های اقتصادی با درک عمیق این شاخص می‌توانند هزینه‌های تولید و قیمت گذاری محصولاتشان را برای قراردادهای بلند مدت پیش‌بینی کنند.

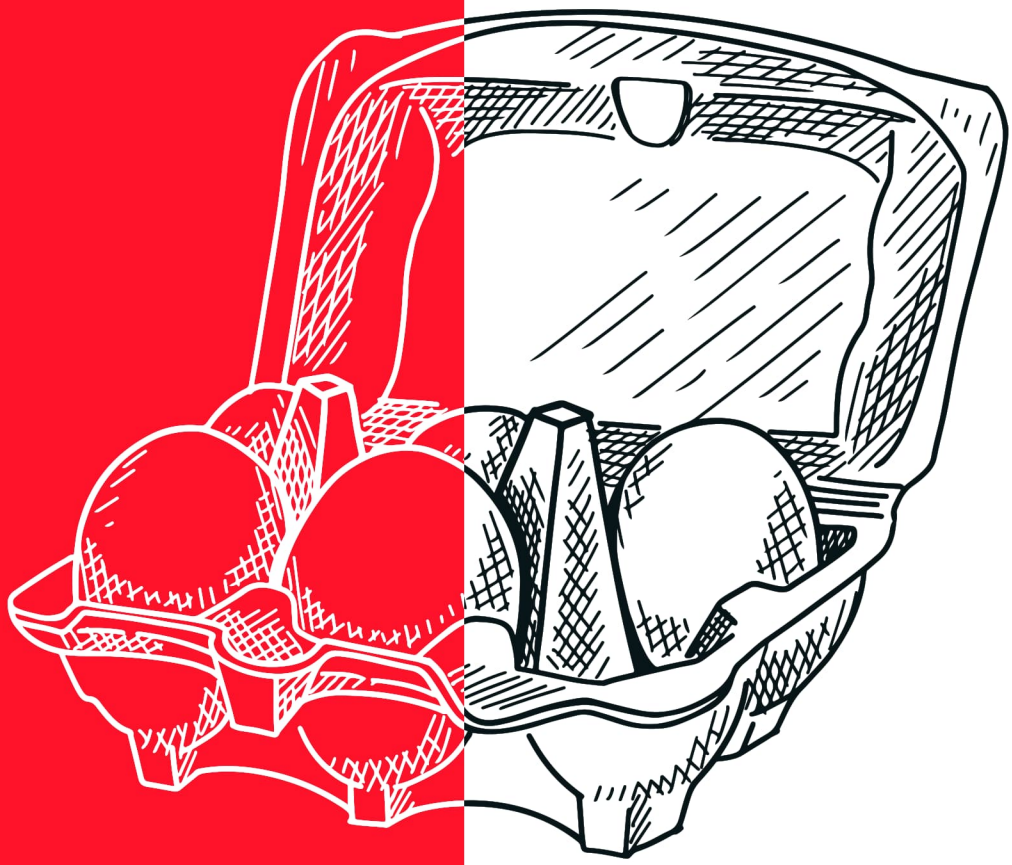
همانطور که در جدول صفحه قبل ملاحظه می‌شود، سال ۱۳۹۵ عدد پایه شاخص ۱۰۰ بوده و تغییرات سال‌های بعد نسبت به سال پایه ارائه شده است.

شاخص کل قیمت تولید کننده ظرف ۸ سال حدود ۱۴ برابر شده است که بیشترین رشد آن بین سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ رخ داده است (از حدود ۸۴۰ به ۱۳۳۵) رسیده است.

شاخص تولید کننده برای جوجه یک روزه از ۱۰۰ به حدود ۳۸۰۶ رسیده یعنی ۳۸ برابر شده است. بیشترین تورم تولید کننده هم همین جا اتفاق افتاده است. PPI برای تولید پولت حدود ۱۹ برابر شده، برای مرغ حذفی ۱۲ برابر، تخـم مرغ نطفه دار بیش از ۱۲ برابر شده است.

در مجموع PPI صنعت طیور بین سال‌های ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۳ که تغییر نرخ ارز برای نهاده‌ها اتفاق افتاد بیشترین رشد را نشان می‌دهد. منتها به دلیل اینکه بازار محصولات طـیور در رقابت کامل است، این افزایش‌ها با شدت تمام به مصرف کننده نهایی منتقل نمی‌شود و از همین جاست که تولید کنندگان به ورطه زیان می‌افتند.

صنعت مرغ تخم‌گذار
LAYING HEN INDUSTRY

بـــخش تخـــم‌گذار:

A. مادر تخم‌گذار:

جوجه‌ریزی مادر تخم‌گذار در سال ۱۴۰۳ از پنج سویه موجود در کشور به میزان حدود ۷۵۰ هزار قطعه بوده که بیش از ۵۰ درصد آن سهم سویه LSL و مابقـی سهم سایر سویه‌ها شده است. ضریب هرفیندال-هیرشمن که حاکی از سطح انحصار یا رقـابت بیش از ۳۵۰۰ است که گـواه عدم انحصار و رقابت نسـبتاً مقـبولی در میان شرکت های پرورش دهنده مادر تخمگذار است.

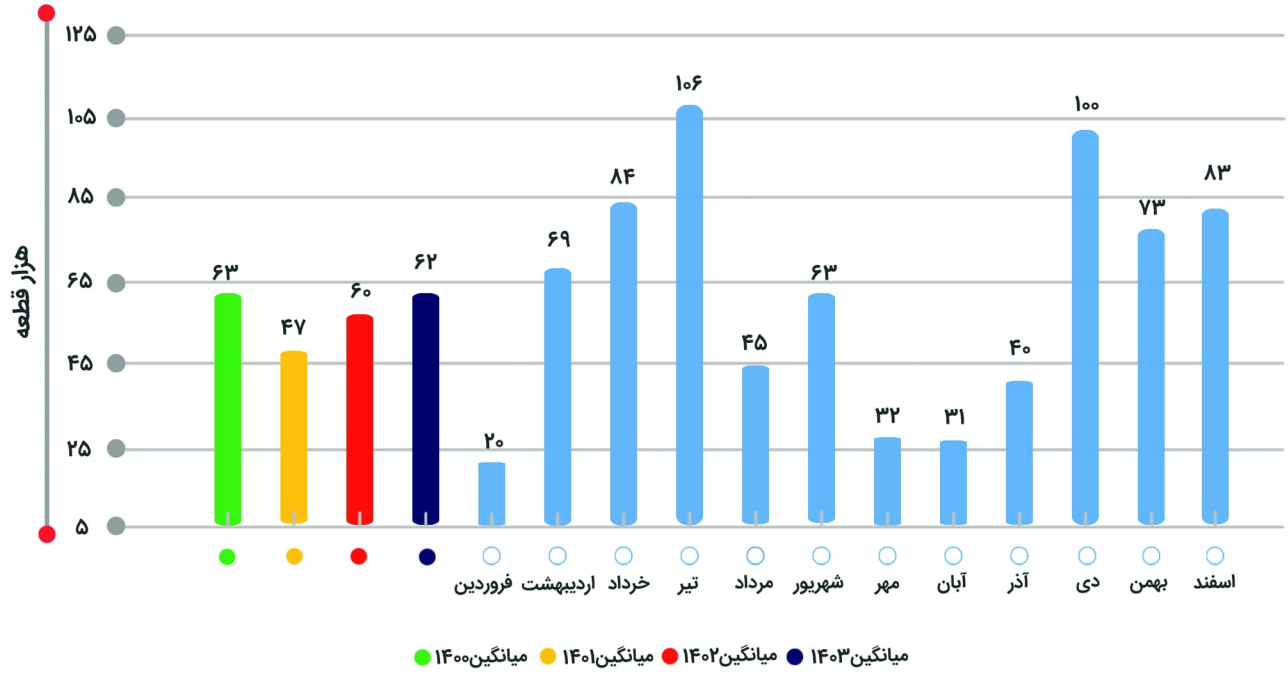
B. تخم‌گذار تجاری:

جوجه‌ریزی تخم‌گذار تجاری در سال ۱۴۰۳ به حدود ۶۹ میلیون قطعه رسید. این میزان حدود ۲۵ درصد بیش از جوجه ریزی سال ۱۴۰۲ شده است. در نتیجه با افزایش شدید تولید تخم مرغ در سال‌های ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵ روبرو خواهیم شد که اگر تدبیری صورت نگیرد، قیمت تخم مرغ لطمه شدید خواهد خورد.

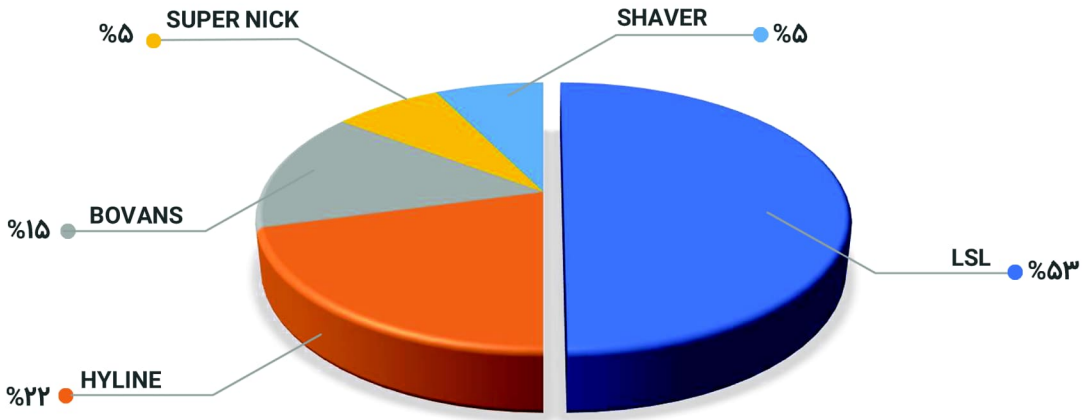
C. تولید تخم مرغ:

در سال ۱۴۰۳ بیش از ۱/۴۸ میلیون تن تخم مرغ خوراکی تولید شد که حدود ۱۵۰ هـزارتن آن به خارج از کـشور صادر گردید. تولید تخم مرغ در سال ۱۴۰۳ حدود ۱۶ درصد بیش از ۱۴۰۲ بوده است. با فرض جمعیت ۸۶ میلیونی کشور، سرانه مصرف تخم مرغ به حدود ۱۵ کیلوگرم رسیده است.

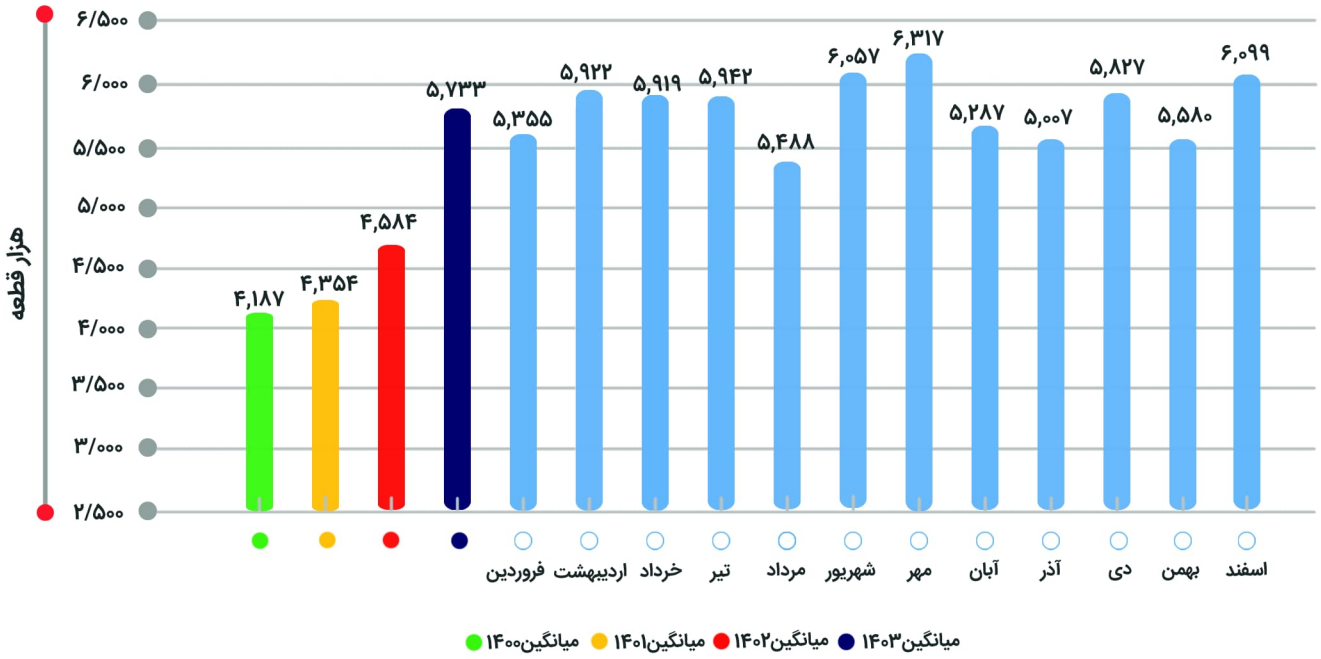
جـوجه ریزی مـادر تخمگذار تجاری

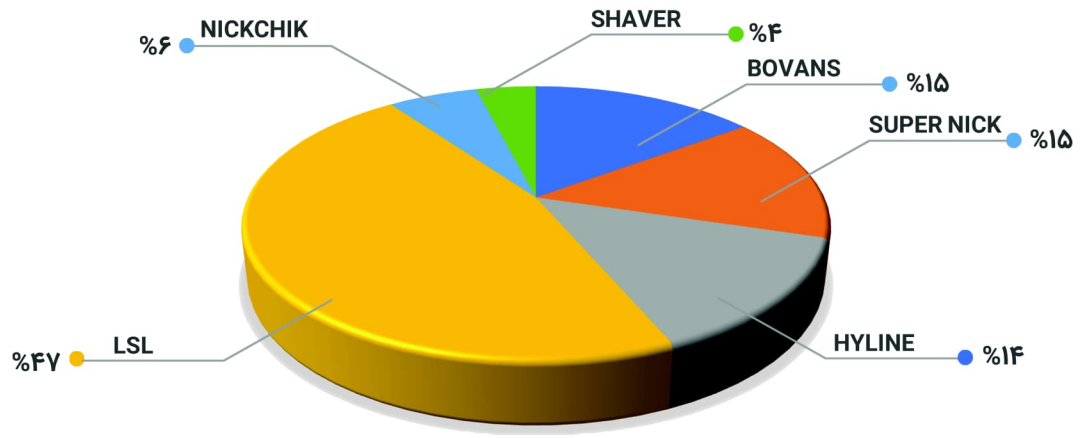
آمـیخته‌های مـادر تخمگذار تجاری

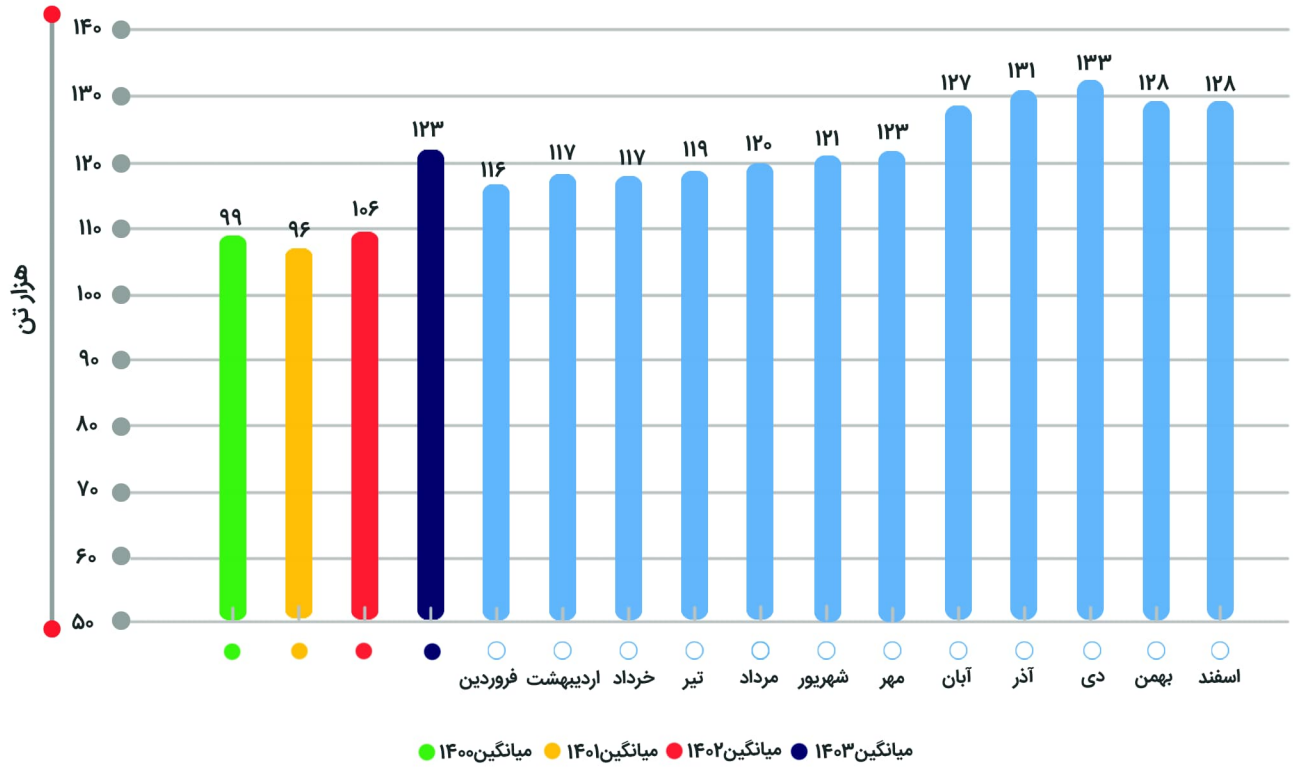
جـــوجه ریـــزی تخمگذار تجاری

سهم ســـویه‌های تخمگذار تجاری

میزان تولید تخم مرغ

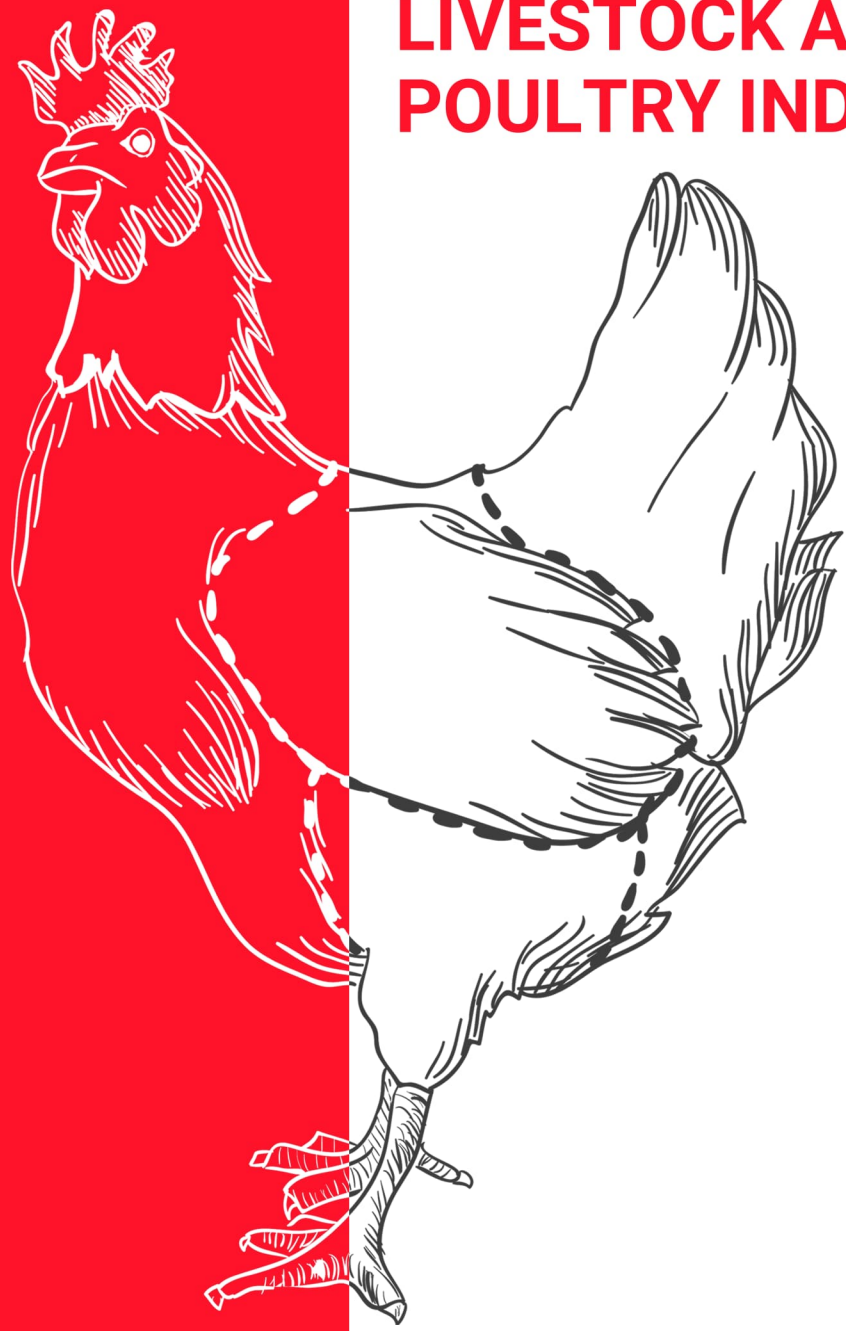
محاسبه ارزی قیمت یک کیلوگرم تخم مرغ

محاسبه دلاری قیمت تخم مرغ			
تاثیر دلاری	سهم(درصد)	قیمت (دلار)	عنوان هزینه
۲۰۳	%۵۸	۳۵۰	ذرت
۱۵۰	%۲۵	۶۰۰	سویا
۴۰	%۱۷	۲۳۷	کنسانتره ۲.۵% +۹۰ کیلو کربنات+ ۱۵ کیلو روغن+ ۴۰ کیلو سبوس
۳۹۳	%۱۰۰		جمع دلاری جیره
۴۳۳	%۱۰		هزینه خوزاک با در نظر گرفتن سود فروش و هزینه حمل تا مرغداری
۱,۰۸۲	۲/۵		ضریب تبدیل از ابتدای جوجه ریزی برای ۷۰ هفته تولید
۱,۵۰۲	%۷۲		اثر هزینه خوراک در هزینه نهایی تخم مرغ
۱,۸۰۳	%۲۰		درصد سود تولید کننده و توزیع کننده تخم مرغ
۱.۸۰			قیمت هر کیلو تخم مرغ مصرفی(دلار)

واردات و صادرات
صنعت دام و طیور

IMPORTS AND EXPORTS LIVESTOCK AND POULTRY INDUSTRY

واردات

تخم‌مرغ نطفه‌دار گوشتی:

در این ۴ سال مجموعاً ۳۴۶ میلیون عدد تخم مرغ نطفه دار گوشتی به ارزش حدود ۱۴۹ میلیون دلار و متوسط هر عدد ۴۳ سنت دلار وارد شده است. البته گمرک آمار وزن وارد شده را می دهد که با در نظر گرفتن وزن ۶۰ گرم برای هر دانه تخم مرغ ، محاسبات انجام شده است.

جوجه گوشتی:

در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ مجموعاً ۱/۴ میلیون قطعه جوجه گوشتی به ارزش بیش ۷۸۱ هزار دلار به کشور وارد شده است. متوسط هر قطعه جوجه گوشتی ۵۶ سنت دلار بوده است.

گوشت مرغ:

ظرف ۴ سال بیش از ۲۶۲ هزارتن گوشت مرغ به ارزش تقریبی ۵۰۸ میلیون دلار وارد کشور شده است. متوسط نرخ هر کیلو گوشت مرغ وارداتی ۱/۹۴ دلار است. با مجموع واردات تخم‌مرغ نطفه‌دار، جوجه گوشتی و گوشت مرغ به مبلغ حدود ۶۵۸ میلیون دلار هم می توانستیم گله های اجداد گوشتی را که سالی حدود ۱۵ میلیون دلار ارز لازم دارد برای ده ها سال وارد کنیم و هم می توانستیم قدم های جدی در اصلاح زیرساخت های صنعت برداریم.

گوشت‌قرمز:

در مجموع ۴۶۹۹۴ تن گوشت گوسفند به مبلغ بیش از ۳۶۵ میلیون دلار در سال ۱۴۰۳ وارد کشور شده است. از این مبلغ ۷۵ درصد وزن کل با ارز ترجیحی و هرکیلو ۸/۵۷ دلار و ۲۵ درصد وزن کل با ارز نیمایی و به ازای هر کیلو ۵/۲۹ دلار بوده است. متوسط قیمت گوشت گوسفند وارداتی ۷/۸ دلارشده است.

در مجموع ۱۸۱۶۷۴ تن گوشت گوساله به مبلغ بیش از ۹۴۴ میلیون دلار در سال ۱۴۰۳ وارد کشور شده است. از این مبلغ ۲۹ درصد وزن کل با ارز ترجیحی و هرکیلو ۶/۰۵ دلار و ۷۱ درصد وزن کل با ارز نیمایی و به ازای هر کیلو ۴/۸۵ دلار بوده است. متوسط قیمت گوشت گوساله وارداتی ۵/۲ دلار شده است. کلاً حدود ۲۲۹ هزار تن گوشت قرمز به ارزش بیش از ۱/۳ میلیارد دلار وارد کشور شده است. بعلاوه، ۹۳۶۲ تن گوساله زنده و ۱۹۸تن گوسفند زنده به ارزش حدود ۳۰ میلیون دلار وارد شده است. با این حساب، سرانه واردات گوشت در سال ۱۴۰۳ حدود ۲/۷ کیلوگرم شده است.

صـــــادرات

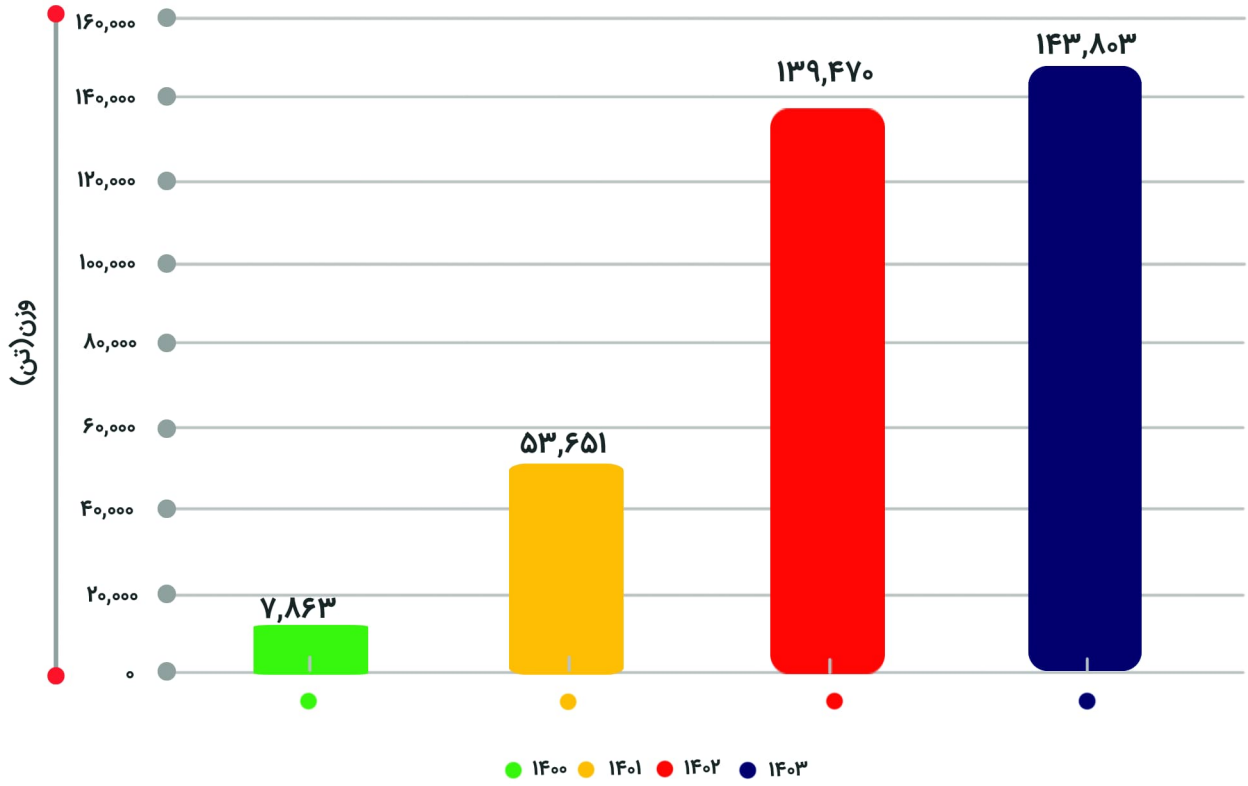
عمده صادرات صنعت طیور ظرف چهار سال گذشته معـطوف به صادرات تخم مرغ خوراکی و پولت تخـمگذار بوده است. مجموع صادرات تخم مرغ حدود ۳۵۰ هزار تن شده که بیشترین صادرات تخم مرغ در سال ۱۴۰۳ با مقدار ۱۴۳۸۰۳ تن (۴۱.۷%) بوده است.

صادرات پولت تـخمگذار هم ظرف این چهار سال جمعاً بیش از ۳/۳ میلون قطـعه بوده است که بیـشترین مقدار صادرات پولت به تعداد بیش از ۱/۶ میلیون قطعه (۴۸/۵%) در سال ۱۴۰۳ اتفاق افتاده است.

شرح	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	جمع کل
تخم مرغ	۷,۸۶۳	۵۳,۶۵۱	۱۳۹,۴۷۰	۱۴۳,۸۰۳	۳۴۴,۷۸۷
سهم صادراتی	۲.۳%	۱۵.۶%	۴۰.۵%	۴۱.۷%	۱۰۰.۰%
پولت تخمگذار	۱۱۲,۰۰۰	۴۰۲,۰۰۰	۱,۲۰۵,۰۰۰	۱,۶۱۸,۰۰۰	۳,۳۳۷,۰۰۰
سهم صادراتی	۳.۴%	۱۲.۰%	۳۶.۱%	۴۸.۵%	۱۰۰.۰%

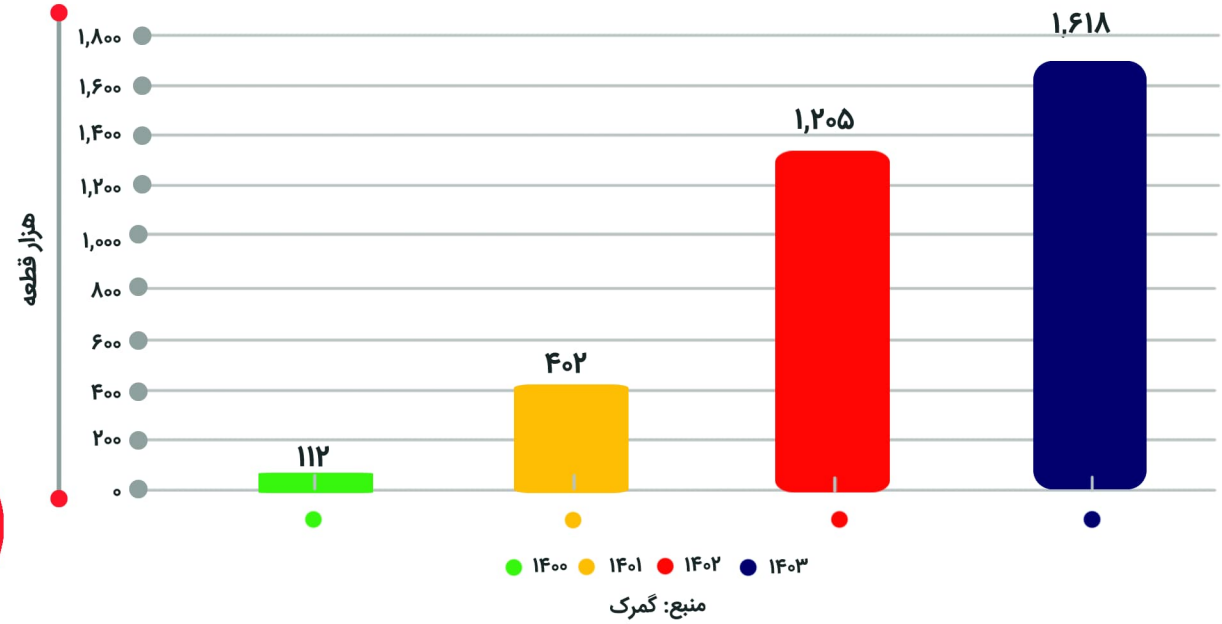

صادرات تخم مرغ

منبع: گمرک

صادرات پولت تخمگذار

منبع: گمرک

واردات تخم مرغ نطفه‌دار

سال	تعداد	ارزش(دلار)	دلار/دانه
۱۴۰۰	۱۰۰,۲۵۴,۸۱۷	۴۶,۳۷۸,۷۸۶	۰.۴۶
۱۴۰۱	۱,۵۰۲,۰۰۰	۶۹۲,۴۲۷	۰.۴۶
۱۴۰۲	۱۱۶,۸۱۵,۳۵۰	۳۶,۸۸۶,۲۱۰	۰.۳۲
۱۴۰۳	۱۲۷,۲۱۰,۹۸۳	۶۴,۹۴۳,۱۷۰	۰.۵۱

واردات جوجه یکروزه گوشتی

سال	مقدار (قطعه)	ارزش(دلار)	دلار/قطعه
۱۴۰۲	۱,۲۷۴,۲۷۵	۶۸۴,۳۷۲	۰.۵۴
۱۴۰۳	۱۲۵,۵۰۰	۹۶,۹۲۰	۰.۷۷

واردات گوشت مرغ

سال	مقدار (تن)	ارزش(هزار دلار)	دلار/کیلو
۱۴۰۰	۱۲۴,۸۴۸	۲۳۷,۵۴۸	۱.۹۰
۱۴۰۱	۵۶,۱۱۶	۹۹,۲۱۱	۱.۷۶
۱۴۰۲	۴۲,۴۳۹	۹۳,۸۲۰	۲.۲۱
۱۴۰۳	۳۸,۹۲۰	۷۷,۵۲۱	۱.۹۹

واردات گوشت قرمز

مقادیر واردات گوشت قرمز با نرخ ارز ترجیحی و نیمایی در ماه های مختلف سال ۱۴۰۳ بر حسب تن

ماه	گوشت گوسفند			گوشت گوساله			دام زنده		کل واردات		
	ارز ترجیحی	ارز نیمایی	جمع	ارز ترجیحی	ارز نیمایی	جمع	گوساله	گوسفند	گوساله	گوسفند	جمع
فروردین	۲۰۹۲	۱۱۷۷	۳۲۶۹	۳۲۶۱	۶۰۴۳	۹۳۰۳	۱۸۲۹	۲۹	۱۰۲۱۷	۳۲۸۳	۱۳۵۰۰
اردیبهشت	۲۸۴۱	۳۴۱	۳۱۸۲	۴۵۱۱	۱۲۹۹۴	۱۷۵۰۵	۱۵۱۷	۶	۱۸۲۶۳	۳۱۸۵	۲۱۴۴۸
خرداد	۳۷۵۰	۰	۳۷۵۰	۴۸۷۷	۸۸۶۶	۱۳۷۴۳	۱۸۲۵	۶	۱۴۶۵۵	۳۷۵۳	۱۸۴۰۸
تیر	۴۱۳۰	۵۴۰	۴۶۷۰	۳۷۰۵	۱۵۹۷۵	۱۹۶۸۰	۴۹۸	۲۶	۱۹۹۲۹	۴۶۸۳	۲۴۶۱۲
مرداد	۴۱۰۶	۶۰۳	۴۷۰۹	۳۴۷۲	۱۳۸۸۰	۱۷۳۵۳	۷۸۹	۷	۱۷۷۴۷	۴۷۱۲	۲۲۴۵۹
شهریور	۴۱۴۹	۱۶۰۷	۵۷۵۶	۷۵۴۲	۱۶۱۹۹	۲۳۷۴۱	۹۲۱	۰	۲۴۲۰۱	۵۷۵۶	۲۹۹۵۷
مهر	۲۶۱۵	۲۷۵۸	۵۳۷۳	۶۰۲۶	۱۴۹۲۳	۲۰۹۵۰	۱۱۱۹	۴۸	۲۱۵۱۰	۵۳۹۷	۲۶۹۰۷
آبان	۱۶۹۱	۱۰۶۰	۲۷۵۱	۵۱۴۱	۱۰۵۹۴	۱۵۷۳۵	۱۲	۰	۱۵۷۴۱	۲۷۵۱	۱۸۴۹۲
آذر	۲۳۲۵	۴۰۲	۲۷۲۷	۵۴۰۱	۱۱۲۰۹	۱۶۶۰۹	۶۳	۲	۱۶۶۴۰	۲۷۲۸	۱۹۳۶۸
دی	۹۵۵	۹۶۲	۱۹۱۷	۴۳۱۵	۵۶۹۳	۱۰۰۰۸	۱۱۹	۱۵	۱۰۰۶۷	۱۹۲۴	۱۱۹۹۲
بهمن	۴۰۳۷	۱۲۸۴	۵۳۲۱	۴۰۴۰	۵۴۳۴	۹۴۷۴	۲۴۶	۳۳	۹۵۹۷	۵۳۳۷	۱۴۹۳۴
اسفند	۲۶۵۱	۷۲۸	۳۳۷۹	۵۱۳	۷۰۶۰	۷۵۷۳	۷۷	۲۴	۷۶۵۰	۳۴۰۳	۱۱۰۵۳
جمع (تن)	۳۵.۳۴۲	۱۱.۶۵۲	۴۶.۹۹۴	۵۲.۸۰۳	۱۲۸.۸۷۱	۱۸۱.۶۷۴	۹.۳۶۲	۱۹۸	۱۹۱.۰۳۶	۴۷.۱۹۲	۲۳۸.۲۲۸
ارزش (دلار)	۳۰۲.۸۲۵	۶۱.۶۰۰	۳۶۴.۴۲۵	۳۱۹.۶۸۸	۶۲۴.۴۲۵	۹۴۴.۱۱۳	۲۸.۹۲۵	۶۸۰	۹۷۳.۰۳۸	۳۶۵.۱۰۵	۱.۳۳۸.۱۴۳
ارزش هر کیلو(دلار)	۸.۵۶	۵.۳۰	-	۶.۰۵	۴.۸۴	-	۳.۰۸	۳.۴۳	-	-	-

منبع : گمرک

دامپروری

ANIMAL HUSBANDRY

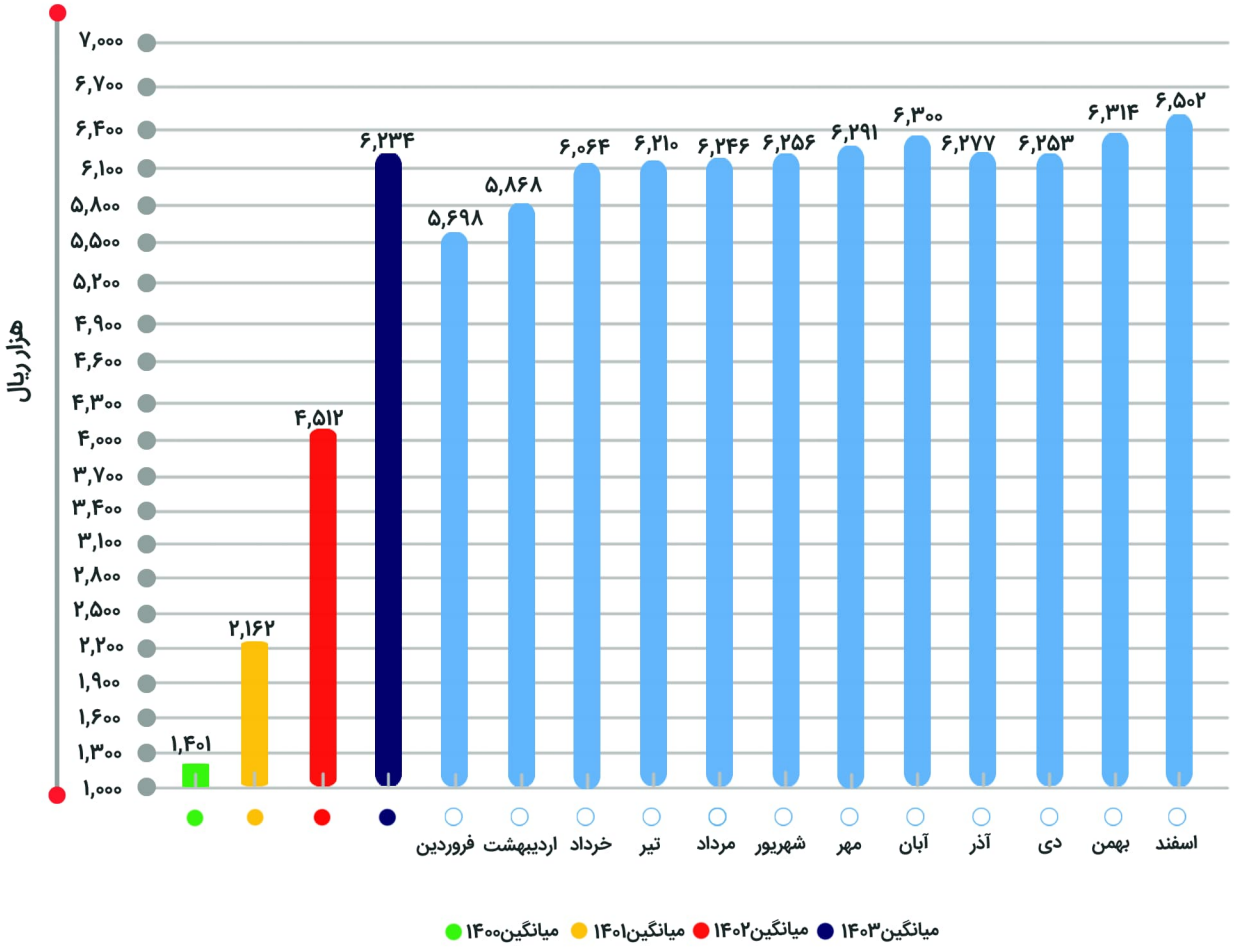
تولید انواع گوشت قرمز

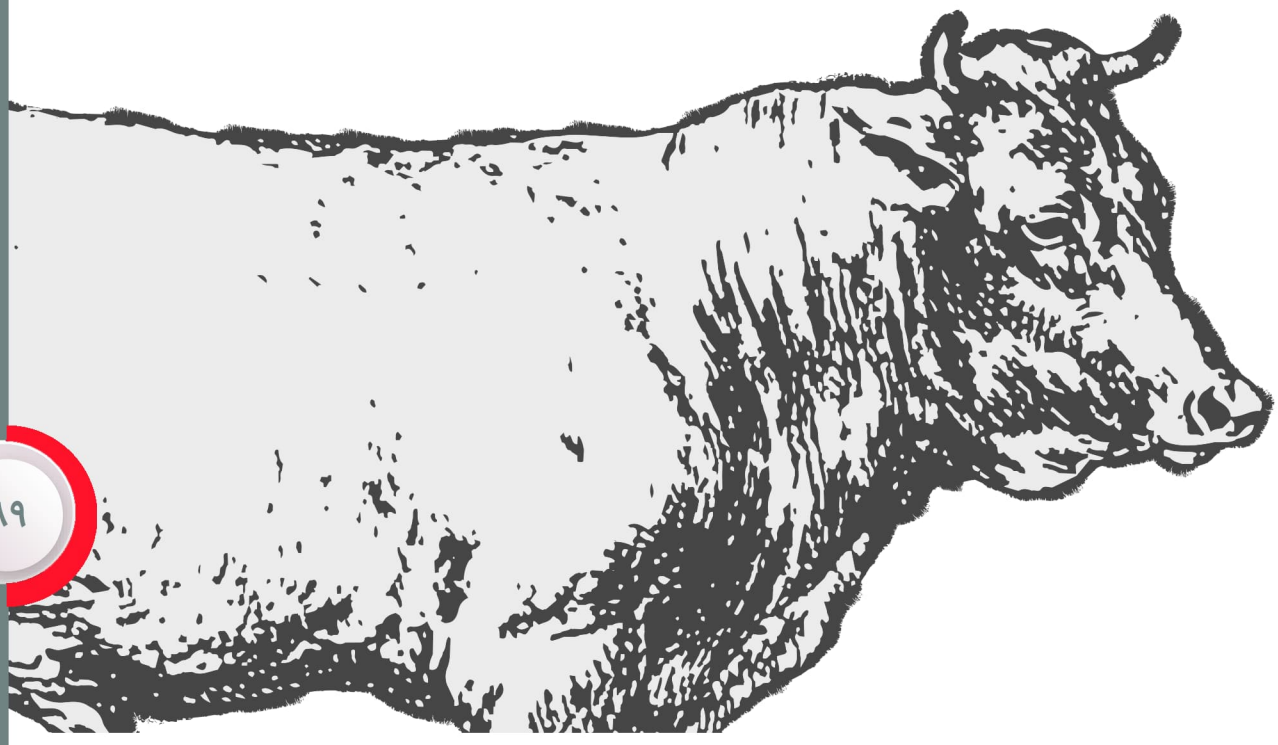
انواع گوشت	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳
	مقدار (تن)	مقدار (تن)	مقدار (تن)	مقدار (تن)
گاو و گوساله	۳۰۷,۷۸۴	۲۷۵,۳۰۳	۲۵۰,۶۹۰	۲۲۳,۷۰۲
گوسفند و بره	۲۱۶,۴۹۸	۲۳۹,۲۱۷	۱۷۷,۲۶۵	۱۴۰,۹۸۴
بز و بزغاله	۳۵,۴۲۶	۳۶,۳۱۳	۳۲,۴۴۱	۲۹,۱۱۳
سایر	۱۰,۶۲۸	۱۰,۲۵۳	۱۱,۹۹۰	۹,۳۲۷
جمع	۵۷۰,۳۳۶	۵۶۱,۰۸۶	۴۷۲,۳۸۷	۴۰۳,۱۲۷

منبع : مرکز آمار

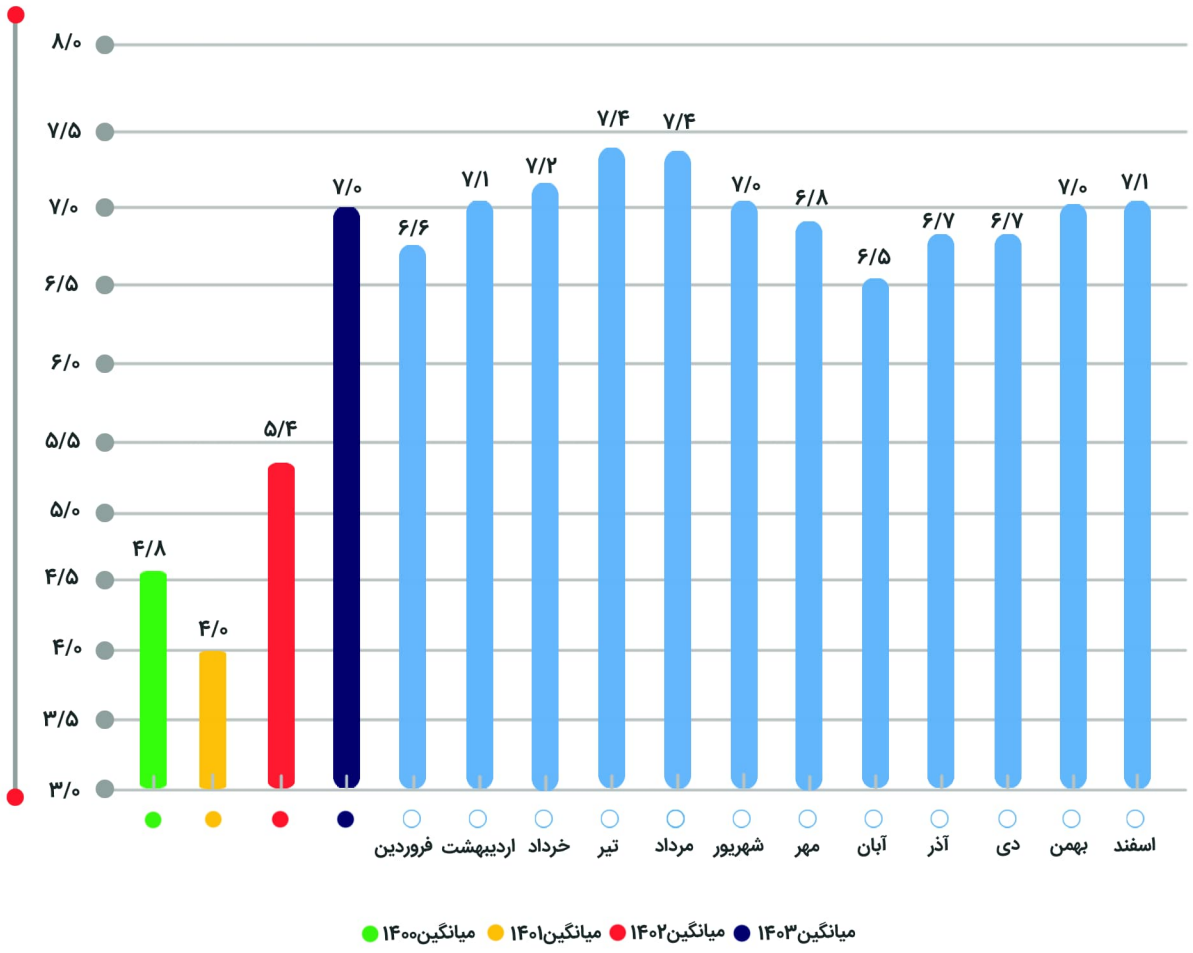

قیمت گوشت قرمز

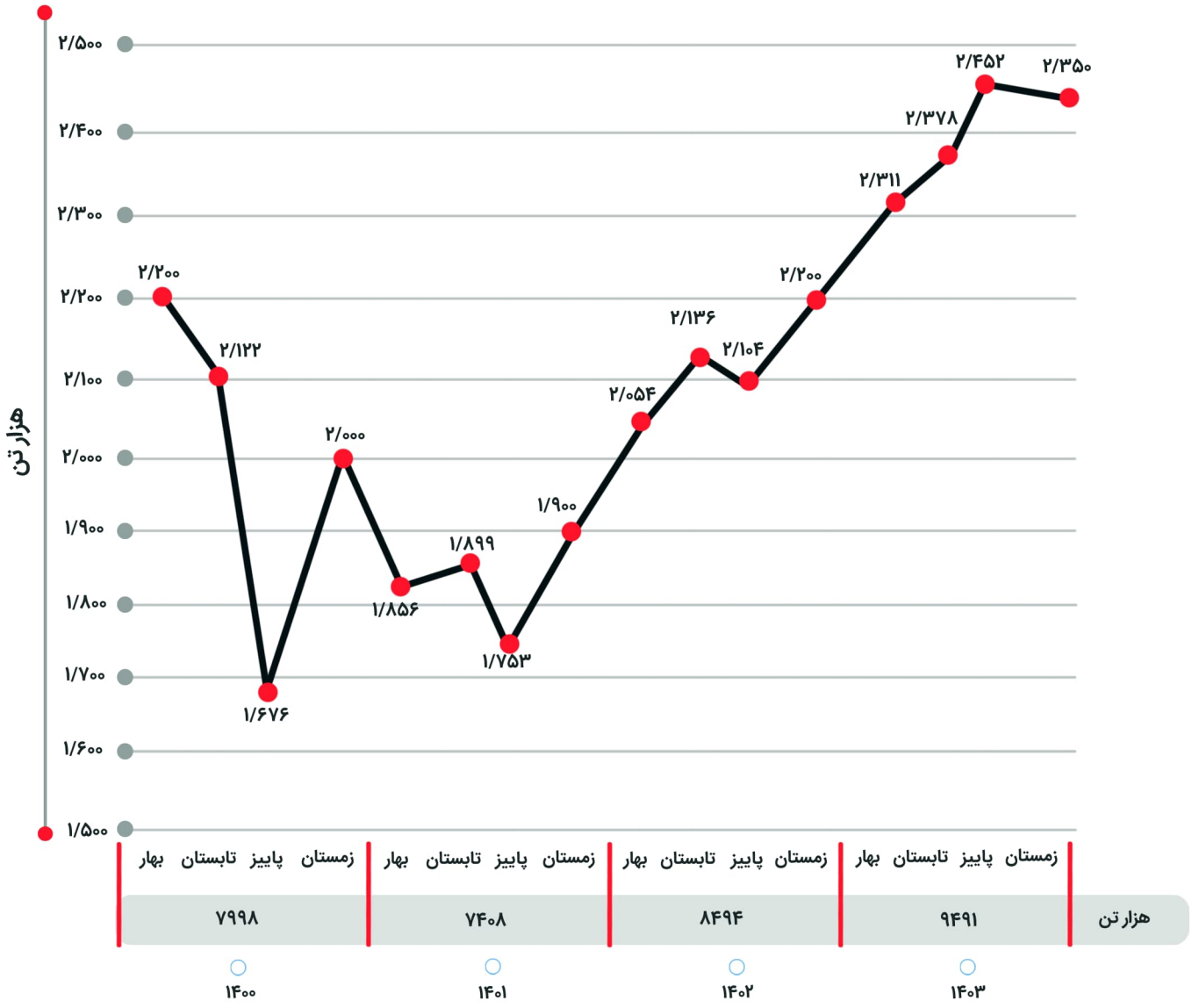

نسبت قیمت گوشت قرمز به گوشت مرغ

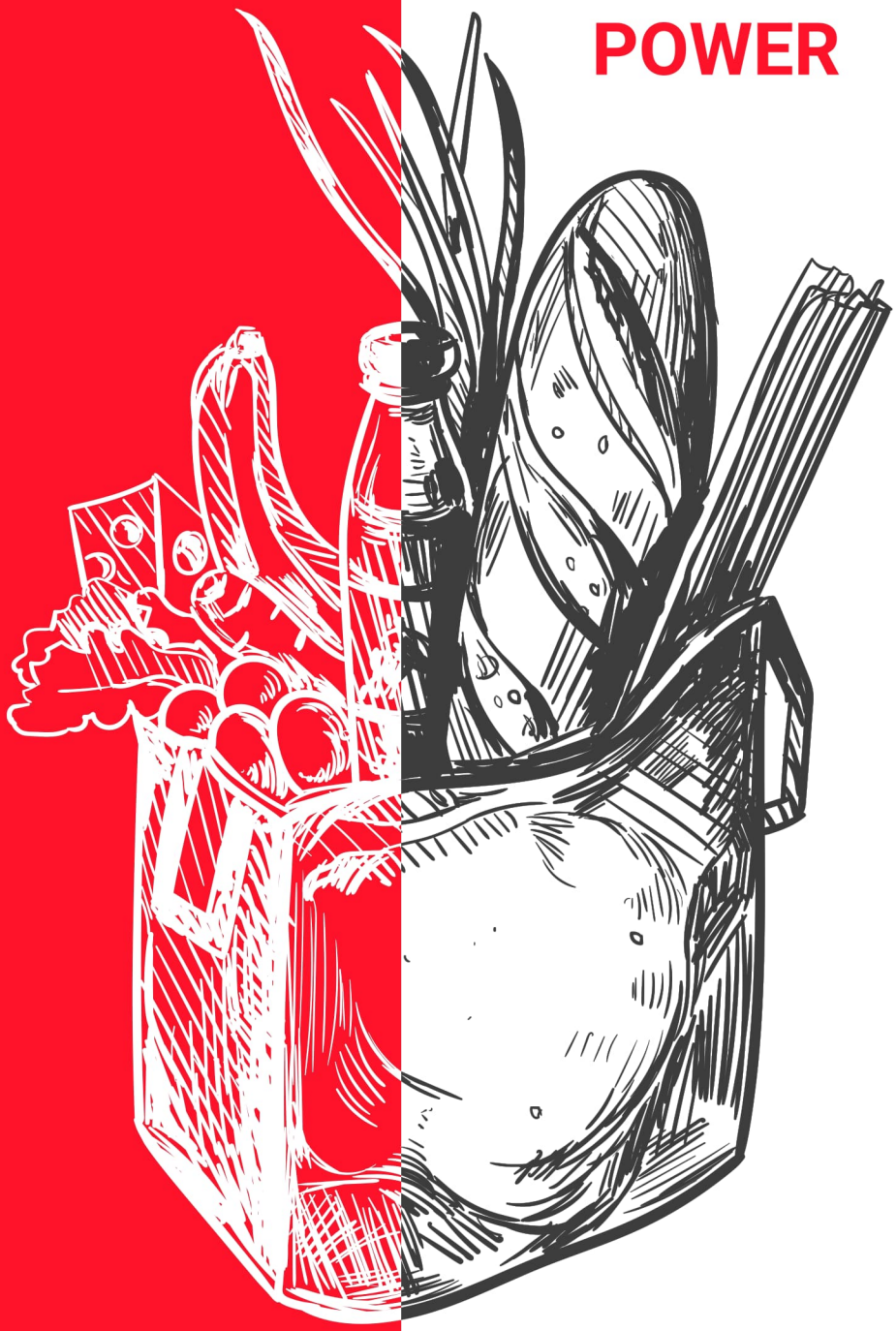
تولیـد شیر

منبع : مرکز آمار

قـــدرت خـریـد

PURCHASING POWER

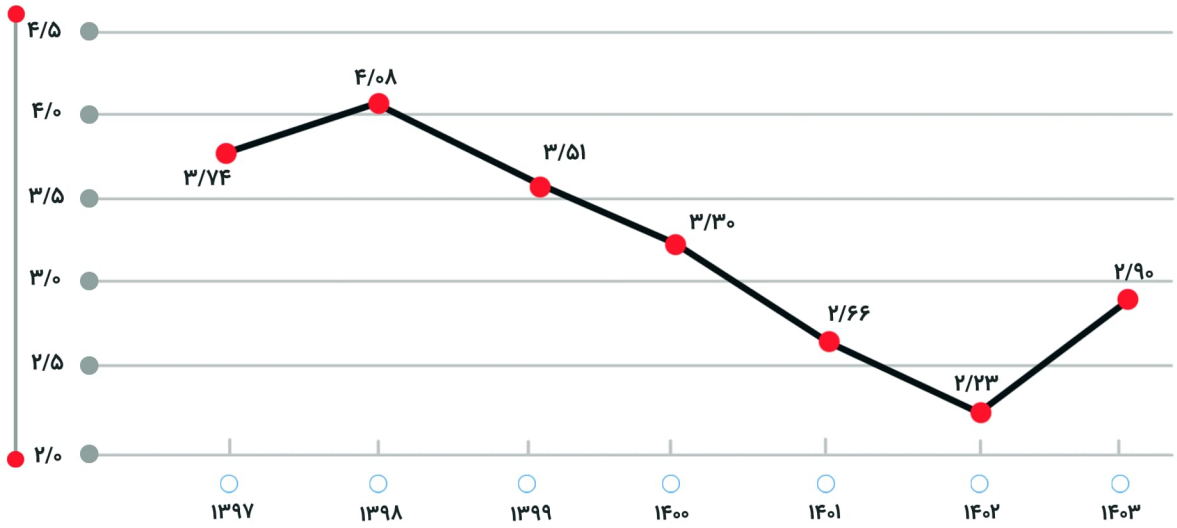
قدرت خرید:

با تقسیم حداقل دستمزد به قیمت متوسط هر کالایی در هر سال، متوسط قدرت خرید برای کالای مربوطه حساب شده است. همانطور که ملاحظه می شود، روند قدرت خرید مرغ و تخم مرغ و گوشت قرمز و شیر در چند سال گذشته کاملاً کاهشی بوده است.

مستمندان و فرودستان جامعه در سال ۱۳۹۸ با حداقل دستمزد روزانه می توانستند بیش از ۴ کیلو مرغ خرید نمایند ولی در سال ۱۴۰۳ این مقدار به کمتر از سه کیلو رسیده است. قدرت خرید در مورد تخم‌مرغ از ۷/۷ کیلوگرم در سال ۱۳۹۸ به کمتر از ۴ کیلوگرم در سال ۱۴۰۳ رسیده است. گوشت قرمز هم روند کاهشی داشته ولی چون گوشت قرمز وارداتی با ارز ترجیحی وارد می شده است شدت کاهش کمتر بوده است.

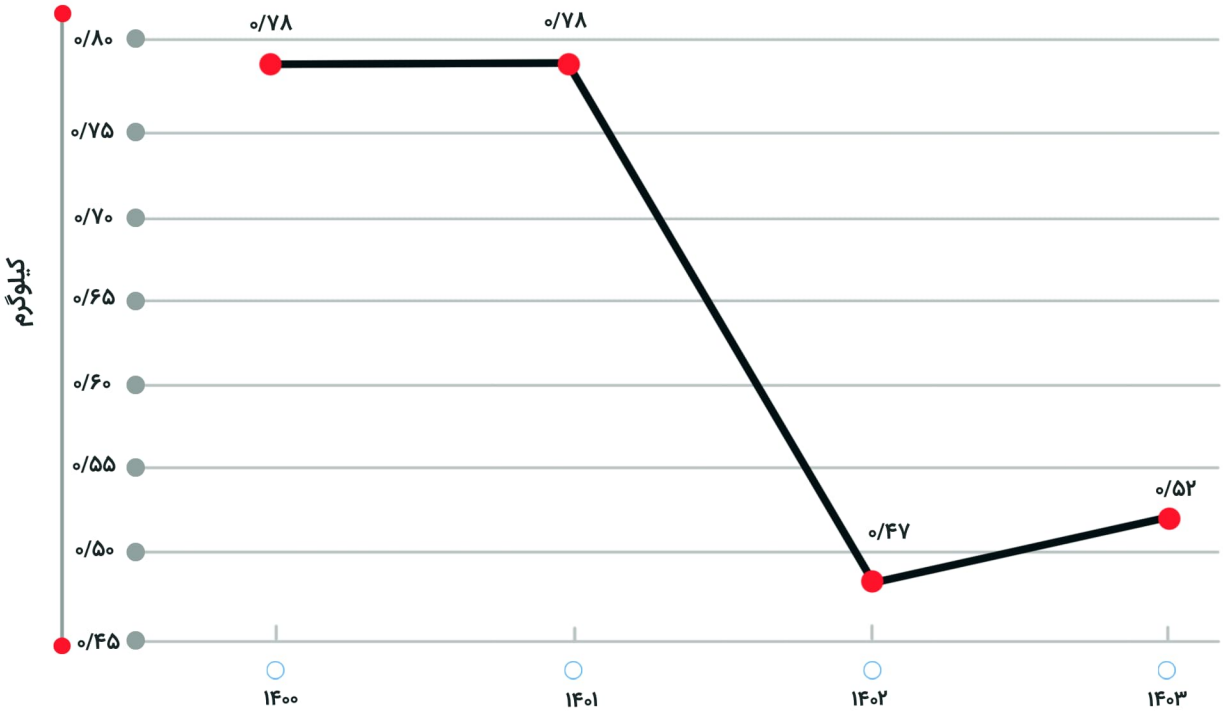

نسبت حداقل دستمزد به قیمت یک کیلوگرم گوشت مرغ

سال	حداقل دستمزد روزانه (ریال)	قیمت گوشت مرغ (ریال)
۱۳۹۷	۳۷۰,۴۲۳	۹۸,۹۲۴
۱۳۹۸	۵۰۵,۶۲۴	۱۲۳,۸۲۱
۱۳۹۹	۶۳۶,۸۰۹	۱۸۱,۲۰۹
۱۴۰۰	۸۸۵,۱۶۵	۲۶۸,۶۳۰
۱۴۰۱	۱,۳۹۳,۲۵۰	۵۲۳,۶۸۱
۱۴۰۲	۱,۷۶۹,۴۲۸	۷۶۴,۸۶۹
۱۴۰۳	۲,۳۸۸,۷۲۸	۸۲۲,۴۲۴

نسبت حداقل دستمزد به قیمت یک کیلوگرم گوشت قرمز

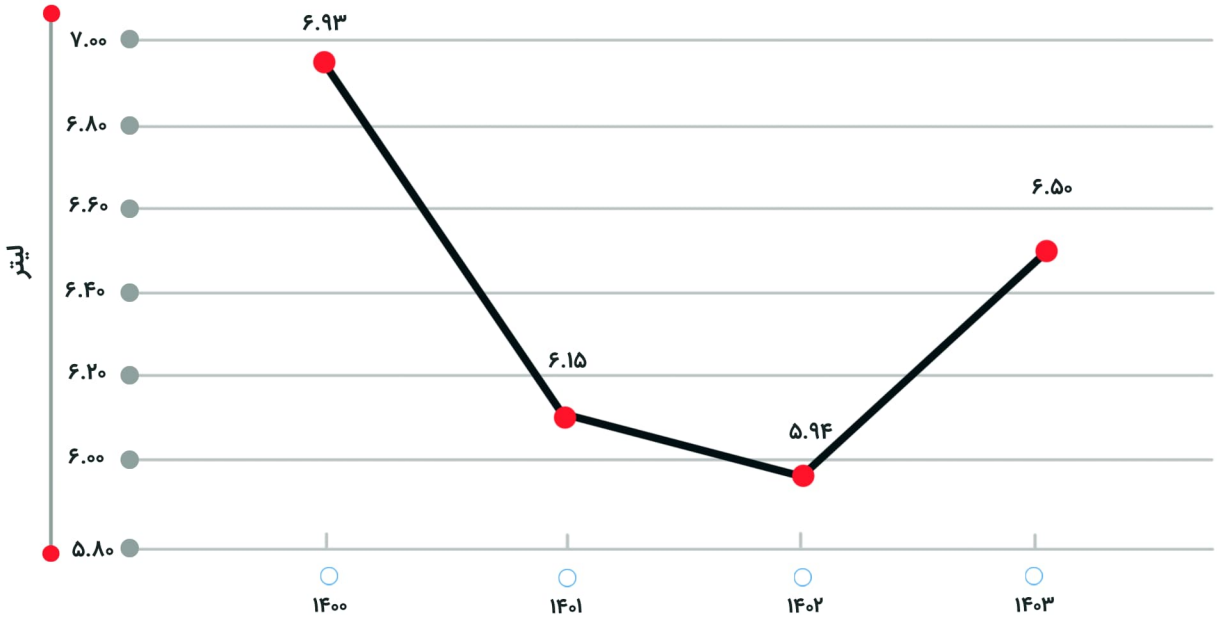
سال	حداقل دستمزد روزانه(ریال)	قیمت گوشت قرمز(ریال)
۱۴۰۰	۸۸۵,۱۶۵	۱,۱۳۷,۸۰۳
۱۴۰۱	۱,۳۹۳,۲۵۰	۱,۷۸۹,۳۴۹
۱۴۰۲	۱,۷۶۹,۴۲۸	۳,۴۱۵,۴۱۱
۱۴۰۳	۲,۳۸۸,۷۲۸	۴,۶۲۵,۷۴۸

نسبت حداقل دستمزد روزانه به قیمت یک کیلوگرم تخم مرغ

سال	حداقل دستمزد روزانه (ریال)	قیمت تخم مرغ (ریال)
۱۳۹۸	۶۶,۰۰۶	۵۰۵,۶۲۴
۱۳۹۹	۱۲۳,۸۴۸	۶۳۶,۸۰۹
۱۴۰۰	۱۷۶,۳۵۴	۸۸۵,۱۶۵
۱۴۰۱	۳۲۶,۲۷۹	۱,۳۹۳,۲۵۰
۱۴۰۲	۴۰۴,۲۷۰	۱,۷۶۹,۴۲۸
۱۴۰۳	۶۱۸,۳۰۱	۲,۳۸۸,۷۲۸

نسبت حداقل دستمزد به قیمت یک لیتر شیر

سال	حداقل دستمزد روزانه	قیمت شیر (ریال)
۱۴۰۰	۸۸۵,۱۶۵	۱۲۷,۶۶۴
۱۴۰۱	۱,۳۹۳,۲۵۰	۲۲۶,۶۹۳
۱۴۰۲	۱,۷۶۹,۴۲۸	۲۹۷,۷۷۶
۱۴۰۳	۲,۳۸۸,۷۲۸	۳۶۷,۶۷۰

Imports and Exports:

Imports: Over the past four years, the country imported about 350 million hatching eggs in the broiler sector, worth 150 million dollars, 1.4 million broiler day-old chicks worth about 780000 dollars. As well, about 262000 metric tons of chicken meat worth more than 500 million dollars were imported.

In 2024, Red meat imports amounted to more than 180000 MT of beef and about 47000 MT of mutton. The total amount paid for red meat imports, including some live animals, accounted for more than 1.3 billion dollars.

Exports: Over the four years, the country exported more than 344000 MT of table eggs. Pullets exported accounted for more than 3.3 million.

Red Meat Production:

Over the past four years, the country produced more than 2 million metric tons of red meat. However, annual production declined during this period, falling from approximately 570,000 metric tons in the first year to slightly over 400,000 metric tons in the final year.

Throughout the same period, the price ratio of red meat to poultry meat steadily increased, reaching a peak of 7.

Milk Production:

Over the past four years, the country produced more than 33 million metric tons of milk.

Purchasing Power:

Over the past four years, the exchange rate for hard currency (USD/IRR) increased significantly, from 42,000 Rials per dollar to 285,000 Rials. This sharp devaluation placed considerable pressure on the livestock and poultry industries and, more broadly, impacted consumers' purchasing power.

To assess the effect on affordability, average daily wages in each year were compared to the average prices of chicken meat, red meat, table eggs, and milk. The analysis revealed that, despite nominal increases in daily wages, the purchasing power of lower-income groups—particularly unskilled labourers—declined to nearly half of what it was in the initial year.

Chick Placement (Broilers):

According to industry data, the poultry sector placed over 6 billion day-old broiler chicks over the past four years, of which approximately 19% were of the Arian breed (formerly known as Hybro). During the same period, more than 42.7 million broiler breeder chicks were placed, with Arian accounting for around 31% of the total. However, due to a growing tendency among poultry farmers to avoid the Arian breed—citing its comparatively lower performance—these figures should be interpreted with caution, as the data may lack full accuracy.

Poultry Meat Production in 2024:

In 2024, the poultry sector produced over 2.6 million metric tons of ready-to-cook chicken meat. This corresponds to a per capita consumption of more than 30 kilograms. The average dressing loss was slightly below 24%.

Market Analysis:

Over the past four years, the price of day-old chicks experienced a significant increase, primarily driven by the shift in preferential exchange rates from 42,000 Rials to 285,000 Rials per USD. This change impacted the cost of all imported inputs for the poultry industry. As a result, the average price of day-old chicks rose from approximately 63,000 Rials in 2021 to 250,000 Rials in 2024. Similarly, live poultry prices fluctuated within the range of 187,000 to 589,000 Rials per kilogram.

Chick Placement (Layers):

In 2024, more than 750,000 day-old chicks were placed by layer breeders, while the commercial sector placed approximately 69 million layer chicks. The country produced around 1.4 million metric tons of table eggs for domestic consumption, of which approximately 150,000 metric tons were exported to neighbouring countries. Across both the breeder and commercial segments, the LSL breed accounted for approximately 50% of all placements Per capita consumption of table eggs reached nearly 15 kilograms.

Performance of the Animal and Poultry Industry (March 21, 2021 March 20, 2025):

This publication presents data collected and analysed over the past four years to provide industry stakeholders and official institutions with a comprehensive overview of the sector's performance during this period. The report begins with a summary of the prevailing macroeconomic conditions, as the industry both operates within and contributes to these broader economic circumstances.

Economic Conditions:

Over the past 11 years, the country's GDP has contracted at an average annual rate of 5%, declining from approximately $600 billion in 2012 to $404 billion in 2023 (-3.5% per annum). Over the last eight years, GDP per capita decreased from $5,756 in 2012 to $4,466 in 2023. This prolonged economic contraction has placed significant strain on the population, leading to a substantial decline in purchasing power.

Furthermore, the average inflation rate over the past four years has remained around 40%. During the same period, the black market exchange rate for hard currency (dollar) rose from 295,000 Rials in 2021 to 683,000 Rials in 2024, further eroding the value of assets and intensifying financial pressures on the population.

Feed Ingredients Imports:

According to data from the I.R. Iran Customs reports, approximately 80 million metric tons of feed ingredients were imported into the country over the past four years, with a total value exceeding 33 billion USD.

These imports include over 38 million metric tons of corn, 7.5 million metric tons of soybeans, more than 10 million metric tons of barley, and approximately 15 million metric tons of wheat, primarily intended for human consumption. Additionally, around 8.8 million metric tons of soybean meal were imported. The country also imported over 95,000 metric tons of methionine, valued at more than 300 million USD, and more than 62,000 metric tons of lysine, valued at over 107 million USD.

